

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Vendula VIČAROVÁ

**Vybrané aspekty mikroregionálního rozvoje Litovelska
s důrazem na venkov: teorie a praxe**

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Marián HALÁS, Ph.D.

Olomouc 2017

Bibliografický záznam

- Autor (osobní číslo):** Bc. Vendula Vičarová (R100072)
- Studijní obor:** Učitelství geografie pro SŠ (kombinace Z-BiO)
- Název práce:** Vybrané aspekty mikroregionálního rozvoje Litovelska s důrazem na venkov: teorie a praxe
- Title of thesis:** Selected aspects of micro-regional development of Litovel region concentrating on rural areas: theory and practice
- Vedoucí práce:** doc. RNDr. Marián HALÁS, Ph.D.
- Rozsah práce:** 94 stran
- Abstrakt:** Hlavním cílem teoretické části diplomové práce je analyzovat vybrané nástroje a aspekty mikroregionálního rozvoje venkovských oblastí. Práce se bude věnovat především regionální politice, charakteristice českého venkova a hlavním aktérům rozvoje venkova. Zvláštní pozornost bude věnovaná Místním akčním skupinám (MAS), konkrétně činnosti MAS Moravská cesta působící na Litovelsku. Práce se dále věnuje nástrojům regionálního rozvoje, především metodě LEADER, komunitně vedenému místnímu rozvoji (CLLD) a strategickému plánování. Cílem praktické části práce je identifikace hlavních potřeb jednotlivých zájmových skupin obyvatel regionu MAS Moravská cesta, získaných prostřednictvím realizovaných veřejných projednání v obcích a dotazníků. Získané výsledky – projektové záměry budou kategorizovány a interpretovány s ohledem na velikost obcí, jejich dopravní dostupnost a jednotlivé zájmové skupiny obyvatel.
- Klíčová slova:** regionální rozvoj, venkov, Místní akční skupina, komunitně vedený místní rozvoj, Litovelsko

Abstract:

The main aim the thesis is to analyze chosen means and aspects of the microregional development in rural areas. The thesis primarily explores regional politics, characteristics of the Czech rural areas and main participants in the regional development. Most importantly, it focuses on Local Action Groups (LAG), namely, on the activities LAG Moravská cesta in Litovelsko. Subsequently, the thesis deals with a means of regional development involving the method LEADER, the community-led local development (CLLD) and the strategic planning. The practical part of the thesis identifies main demands of particular interest groups of LAG Moravská cesta, gained through public meetings and questionnaires. The data is sorted according to the area of localities, its traffic accessibility and types of particular groups of interest.

Keywords:

regional development, rural area, Local Action Group, Litovel region, community-led local development

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci magisterského studia vypracovala samostatně pod vedením doc. RNDr. Mariána Haláse, Ph.D.

Všechny použité materiály a zdroje jsou citovány s ohledem na vědeckou etiku, autorská práva a zákony na ochranu duševního vlastnictví.

V Olomouci dne 20. dubna 2017

podpis_____

Poděkování

Chtěla bych poděkovat především doc. RNDr. Mariánovi Halásovi, Ph.D. za odborné vedení, Julii Zendulkové za ochotnou spolupráci, rodině a přátelům, bez jejichž podpory by tato práce nevznikla a v neposlední řadě Vojtíškovi za trpělivost.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Vendula VIČAROVÁ**
Osobní číslo: **R100072**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obory: **Učitelství biologie v ochraně životního prostředí pro střední školy**
Učitelství geografie pro střední školy
Název tématu: **Vybrané aspekty mikroregionálního rozvoje Litovelska s důrazem na venkov: teorie a praxe**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je analyzovat vybrané nástroje a aspekty mikroregionálního rozvoje regionu s důrazem na venkov v teoretické rovině a ve stěžejní části se pokusit o hodnocení jejich praktických aplikací a dopadů na konkrétní území mikroregionu Litovelsko.

Součástí práce budou některé z těchto částí: teoretický vstup zaměřený na problematiku vybraných aspektů mikroregionálního rozvoje, regionální značky a produkty a jejich podpora, možnosti cestovního ruchu, příp. agroturistiky na Litovelsku, činnost MAS Moravská cesta a její role v rozvoji regionu. Diplomová práce pomocí dotazníkového šetření identifikuje hlavní potřeby rozvoje obcí a regionu z pohledu obyvatel Litovelska a srovná je se strategií komunitně vedeného rozvoje MAS Moravská cesta pro roky 2014-2020.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání

Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Bínek, J. et al. Venkovský prostor a jeho oživení. Brno: Georgetown, 2006.

Blažek, J., Uhlíř, D. Teorie regionálního rozvoje: nástín, kritika, klasifikace. Praha: Karolinum, 2002.

Galvasová, I. et al. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Brno: Georgetown, 2007.

Hrabalová, S. Teorie a praxe rozvoje měst a obcí. Brno: Masarykova univerzita, 2004.

Projekty udržitelného regionálního rozvoje ve Zlínském kraji. Šumpelová, I. Hostětín: ZO ČSOP Veronica, 2008.

Venkovská krajina 2008 - sborník. Dreslerová, J. Brno: Lesnická práce, ZO ČSOP Veronica, 2008.

Venkovská krajina 2009 - sborník z konference. Dreslerová, J. Brno: Česká společnost pro krajinnou ekologii, 2009.

Wokoun, R. et al. Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde, 2008.

Publikace zaměřené na rozvoj některých mikroregionů ČR: publikace MMR a MV ČR, příspěvky v odborných časopisech a příspěvky z konferencí apod.

Publikace o zkoumaném regionu, příp. turistické mapy regionu.

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.

Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 30. listopadu 2010

Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2012

L.S.

prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 30. listopadu 2010

Obsah

ÚVOD.....	10
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	12
1.1 Přehled publikovaných prací	12
1.2 Regionální politika	15
1.3 Region a regionální rozvoj	19
1.3.1 Region	19
1.3.2 Regionální rozvoj.....	20
1.3.3 Udržitelný rozvoj regionu.....	21
1.4 Venkov	23
1.4.1 Vymezení venkova	23
1.4.2 Historický vývoj venkova v ČR.....	26
1.4.3 Charakteristika venkova.....	28
1.5 Aktéři rozvoje venkova	31
1.5.1 Hlavní aktéři rozvoje na obecní úrovni	32
1.5.2 Synergie mezi aktéry rozvoje venkova.....	32
1.5.3 Místní akční skupina	33
1.5.4 Národní síť Místních akčních skupin České republiky.....	35
1.5.5 Další významní aktéři	36
1.6 Nástroje rozvoje venkova	38
1.6.1 Kategorie rozvojových nástrojů	38
1.6.2 Program rozvoje venkova 2014-2020	39
1.6.3 LEADER.....	40
1.6.4 Komunitně vedený místní rozvoj – CLLD	41
1.6.5 Strategické plánování.....	44
1.7 MAS Moravská cesta	47
1.7.1 Příprava SCLLD v MAS Moravská cesta	55
1.7.2 Participativní zpracování strategie.....	58
1.7.3 Expertní zpracování strategie	59
2 PRAKTICKÁ ČÁST	62
2.1 Cíle a výzkumná otázka.....	62
2.2 Metodika.....	62

2.2.1	Výzkumný soubor	62
2.3	Výsledky	67
2.3.1	Vyhodnocení otázek dotazníku	67
2.3.2	Vyhodnocení projektových záměrů	69
3	DISKUZE	82
	ZÁVĚR	85
	SUMMARY	87
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	88
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	92
	SEZNAM TABULEK	93
	SEZNAM OBRÁZKŮ	94

ÚVOD

Venkovský prostor zahrnuje většinu území ČR a žije zde asi 30 % obyvatel, není jednotný, ale vyznačuje se velkou kulturní a krajinnou pestrostí a zároveň plní řadu důležitých funkcí. Poskytuje obyvatelům měst prostor pro odpočinek a rekreaci a uchovává kulturní tradice. Role venkova se změnila, není už jen místem produkce potravin, ale usiluje o to stát se plnohodnotným partnerem města a vhodným místem k žití. Potýká se však s řadou problémů, které je třeba řešit s ohledem na místní obyvatele, na krajinu, sociální a ekonomické podmínky. Při plánování rozvojových aktivit je třeba podporovat místní aktéry a ekonomické aktivity a zároveň vycházet z potřeb jednotlivých regionů, obcí a obyvatel, aby si venkov zachoval svou jedinečnost a zároveň uspokojoval potřeby obyvatel a tak zůstal stále živým prostorem.

Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. První z nich - teoretická - je založena na dedukci, využívá metodu analýzy dostupných informačních zdrojů (publikací, článků a internetových zdrojů) a vytváří základ pro uchopení problematiky rozvoje venkovských regionů prostřednictvím deskripce a sumarizace informací o regionu, regionálním rozvoji, venkovu a jeho rozvoji a společné zemědělské politice EU. Dále identifikuje jednotlivé aktéry, kteří hrají v rozvoji venkova různě důležité role, a nástroje, které slouží k obnově, zachování a zvyšování kvality venkovského prostředí a k účinnému využití jeho zdrojů a potenciálu. Zvláštní pozornost bude věnována Místním akčním skupinám a koncepčním nástrojům regionální politiky, především komunitně vedenému rozvoji.

K rozvoji jednotlivých obcí a regionů je třeba přistupovat individuálně. Proto je jedním z nejúčinnějších nástrojů rozvoje regionů koncepční plánování metodou „bottom-up“, vycházející z iniciativy obyvatel regionu, kteří rozhodují o směru rozvoje svých obcí a regionu. Hlavním aktérem takto řízeného rozvoje jsou Místní akční skupiny (MAS). MAS mohou v regionu zajišťovat řadu činností a jsou také prostředníkem k získání finančních prostředků prostřednictvím dotací. V novém programovacím období 2014-2020 budou mít MAS díky nástroji komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) možnost přerozdělovat větší množství finančních prostředků než v minulém období na základě zpracované strategie komunitně vedeného rozvoje (SCLLD). Práce bude zaměřena konkrétně na činnost MAS Moravská cesta (MAS MC), která působí na Litovelsku, kde jsem pracovala tři roky během svých studií na vysoké škole. Náplní mé práce byla administrace projektů, jejich monitoring, evaluace MAS, řídila jsem projekt spolupráce MAS a po nějakou dobu jsem se věnovala i značce HANÁ regionální produkt a organizování Farmářských trhů v Litovli. Přesto, že jsem z důvodu

rodičovské dovolené z MAS odešla, chtěla jsem zůstat v kontaktu s děním v regionu a v rámci svých možností se zapojila do přípravy SCLLD, o čemž pojednává druhá část mé práce.

Praktická část se bude věnovat přípravě analytické části strategie SCLLD participativní metodou, konkrétně zjišťováním potřeb regionu prostřednictvím získaných projektových záměrů v regionu MAS MC. Informace o potřebách regionu a projektových záměrech regionu byly východiskem pro následné expertní zpracování strategie s cílem stanovit co nejvhodnější cíle rozvoje a priority pro území MAS MC. Hlavním cílem mé práce je tedy identifikovat hlavní potřeby obyvatel Litovelska, které vyjádřili na veřejných projednáních prostřednictvím zástupců obcí, nestátních neziskových organizací, podnikatelů a veřejnosti. Parciálních cílů si práce klade více. Jedním z nich bude zjistit, jak obyvatelé hodnotí svou obec jako místo k realizaci vlastních aktivit a co jim k realizaci plánů chybí. Cílem také bude zjistit, jestli se potřeby obcí liší z geografického hlediska, bude brána v potaz jejich velikost a dopravní poloha v rámci regionu. V neposlední řadě si práce klade za cíl prostřednictvím literární rešerše získat dostupné poznatky o problematice rozvoje venkovských regionů, o jejich problémech a potřebách a o roli místních akčních skupin jako významného aktéra regionálního rozvoje na lokální úrovni. Informace o MAS Moravská cesta a SCLLD jsem získala na základě neřízeného rozhovoru s Julií Zendulkovou. Metody využití v praktické části práce jsou popsány v jejím úvodu, vzhledem k tomu, že na ně bude bezprostředně navazovat realizovaný výzkum.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1.1 PŘEHLED PUBLIKOVANÝCH PRACÍ

Problematicke regionálního rozvoje a regionální politiky se v české literatuře věnuje poměrně velké množství monografií a vědeckých článků. V první řadě je třeba zmínit Blažka a Uhlíře (působící na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje PřF Karlovy univerzity v Praze), kteří v monografii „*Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*“ (2011) podrobně popisují náhled na vývoj paradigmat regionálního rozvoje, vývoj regionálních teorií a diskutují metodologické přístupy a ekonomické teorie. Další podstatnou publikací je monografie „*Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*“ vytvořená autorským kolektivem pod vedením Reného Wokouna (2008). Kromě teoretického základu se věnuje také aplikacím strategického managementu a programování v převážně moderních a post-moderních přístupech s ohledem na regionální politiku EU. Práce se také věnuje strategickým a koncepčním dokumentům, které jsou považovány za důležité pro fungování regionální politiky.

Z vysokoškolských učebních textů se regionálnímu rozvoji věnuje v publikaci „*Ekonomická a sociální geografie*“ například autorský kolektiv Toušek, Kunc a Vystoupil (2008). „*Úvod do regionálních věd a veřejné správy*“ (2008) je vysokoškolskou učebnicí, která předkládá přehled institutů souvisejících s regionálními strukturami a veřejnou správou jak v České republice, tak i státech Evropské unie. Čerpala jsem informace také vysokoškolské publikace „*Regionální rozvoj a veřejná správa*“, jejímž autorem je Lacina (2007). Informace o regionální politice mi poskytl článek Vošty et al. (2010) „*Společná zemědělská politika EU a její aplikace v České republice*“.

Problematicke rozvoje obcí a regionů se věnuje brněnská společnost GaREP, soustředí se hlavně na aplikaci poznatků v praxi. Společnost realizovala řadu výzkumů, jejichž součástí bylo vydání publikací. V rámci výzkumného projektu SYNERGIE v přístupu k rozvoji venkova vznikly čtyři publikace. Čerpala jsem informace ze čtvrté, závěrečné publikace „*Synergie ve venkovském prostoru*“ (Svobodová et al. 2011), „*Synergie ve venkovském prostoru – Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*“ (Binek et al. 2010) a „*Synergie ve venkovském prostoru – Paradoxy rozvoje venkova*“ (Binek et al. 2011a). Publikace se věnují významu a omezením „synergického“ působení aktérů rozvoje venkova, reflektují funkce venkova, kompetence veřejné správy i dalších aktérů a navrhují řešení vybraných problémů. Další publikace společnosti GaREP „*Venkovský prostor a jeho oživení*“ (Binek et al. 2007) se zabývá několika základními oblastmi rozvoje venkova – zejména socioekonomickým rozvojem,

lidskými zdroji, dopravou, postavením zemědělství a významem krajiny, hospodařením obcí; analyzuje existující problémy a nastiňuje vybrané přístupy k jejich řešení. „*Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*“ (Galvasová et al. 2007) řeší význam a možnosti vzájemné spolupráce obcí a dalších subjektů. Charakterizuje nejvýznamnější formy spolupráce, identifikuje problémové oblasti a předkládá řadu konkrétních podnětů k jejich zlepšení a řešení a námětů k zamyšlení. Publikace „*Integrované nástroje rozvoje území: vývoj, současnost, nové impulzy*“ (Bínek et al. 2015) soustřeďuje aktuální informace o integrovaných nástrojích. Monografie „*Rozvojový interaktivní audit*“ (Bínek et al. 2011b) shrnuje poznatky o disparitách a regionální politice v ČR i v Evropě a přináší také ucelený pohled na způsoby vymezování problémových regionů.

Řadu informací jsem čerpala z webových stránek Metodická podpora regionálního rozvoje, vytvořených rovněž společností GaREP, které jsou koncipovány jako metodická podpora regionálního rozvoje a rovněž jako platforma pro otevřenou diskuzi umožňující sdílení názorů a zkušeností z oboru regionálního rozvoje.

Kapitolu „venkov“ jsem kromě výše zmíněné literatury vypracovávala na základě publikací Perlína a Hupkové (2011) „*Venkovy a venkované: doprovodná publikace k výstavě Venkovy a venkované*“. V roce 2010 Perlín publikoval článek „*Typologie venkovského prostoru Česka*“, ze kterého jsme také čerpala informace. Woods (2005) „*Rural Geography: Processes, Responses and Experiences in Rural Restructuring*“ mi poskytl informace o historii, obnově a rozvoji venkova. Čerpala jsem také z Blažka (2004) „*Venkovy: anamnéza, diagnóza, terapie*“. Tématem udržitelného rozvoje se zabývá Urbášková (2013) v publikaci „*Udržitelný rozvoj venkova*“.

Zdrojem informací o Místních akčních skupinách mi byly webové stránky Národní sítě MAS a Ministerstva zemědělství. Informace o přípravě SCLLD obsahuje Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020 vydaný Ministerstvem pro místní rozvoj ČR (Ministerstvo pro místní rozvoj: Koncepce a strategie 2015). Ray (1997) byl zdrojem informací o participační metodě strategického plánování.

Dalším důležitým zdrojem informací o operačních programech a regionální politice pro mne byly webové stránky národních ministerstev (Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí apod.) a Státního zemědělského intervenčního fondu (dále jen SZIF).

MAS Moravská cesta se věnovaly kvalifikační práce obhajované jak na Univerzitě Palackého v Olomouci, tak jiných univerzitách. Bakalářská práce Simony Jarmarové (2016) „*Kulturní potenciál rozvoje MAS Moravská cesta*“, jejímž cílem práce bylo zhodnocení kulturního potenciálu rozvoje MAS Moravská cesta, práce se zaměřovala na jinou oblast. Fraisořová (2016) v diplomové práci „*Místní akční skupiny v Olomouckém kraji*“ hodnotila pozici MAS v Olomouckém kraji jako důležitého aktéra lokálního rozvoje ve venkovském prostoru.

Soukopova diplomová práce „*MAS Moravská cesta, Případová studie spolupráce obcí*“ (2014) se zabývá sítí kontaktů v území MAS, analyzuje počet kontaktů, jejich intenzitu a přesah a zabývá se obecnou důvěrou dle jednotlivých sektorů, dále ji necitují z důvodu jiného tematického zaměření. Bakalářská práce Danihelkové (2013) „*Dopady realizace projektů MAS Moravská cesta na rozvoj v oblasti Litovelsko-Pomoraví*“ a diplomová práce Müllerové (2013) „*Vliv aktivit MAS Moravská cesta (Litovelsko – Pomoraví) na rozvoj regionu*“ zhodnocují realizované aktivity MAS v předchozím programovacím období 2007-2013.

1.2 REGIONÁLNÍ POLITIKA

Následující kapitola bude pojednávat o regionální politice (RP) na úrovni Evropské unie a České republiky. Budou charakterizovány principy společné zemědělské politiky EU a nové integrované nástroje RP. Na úrovni ČR bude vymezen její základní legislativní rámec RP a popsáno zavedení integrovaných nástrojů regionální politiky v ČR.

Strategie regionálního rozvoje (2011, s. 7) definuje regionální politiku jako *„soubor intervencí, zaměřených podle konkrétní situace státu a jeho regionů podle očekávaných vývojových tendencí, na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit a lepšímu územnímu rozložení v území a k rozvoji infrastruktury. Základní podmínkou je jasné definování priorit a koncentrace prostředků na tyto priority.“*

Regionální politika na úrovni Evropské unie

Pozice regionální politiky v rámci celkové politiky Evropské unie zaujímá velmi významné místo, což dokládá výše finančních prostředků, které jsou vynakládány na zabezpečení jejích cílů, ji řadí na druhé místo za společnou zemědělskou politiku. (Úvod do regionálních věd a veřejné správy 2008, s. 115)

Na úrovni Evropské unie je důležitým dokumentem „Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020“. Tento dokument stanovuje priority a cíle pro efektivní využívání Evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondy) za účelem naplňovat strategii Evropa 2020. Dokument na základě evropských, národních a regionálních strategických dokumentů provádí analýzu současné socioekonomické situace v ČR, rozvojových potřeb, disparit a potenciálu. Součástí dokumentu jsou základní implementační opatření, popis integrovaných přístupů a příloha k naplňování předběžných podmínek.

Binek (2011a, s. 16) zmiňuje paradoxní fakt, že: *„rozhodování o obecných směrech a podmínkách rozvoje venkova se uskutečňuje ve velké vzdálenosti od venkova bez reálných podkladů (názory obyvatel, starostů apod.) a znalosti poměrů na venkově, často v kontrastu k rozvoji města či ve vazbě na zemědělství“*. Programové období Evropské unie 2014-2020 ale podle Binka et al. (2015, s. 6) nabízí nové možnosti. V publikaci popisuje a srovnává využití integrovaných nástrojů rozvoje ve vybraných zemích EU. Zásadní změnou je podle něj posílení územní dimenze, tj. územního zacílení konkrétních nástrojů rozvoje. Součástí územní dimenze je uplatnění tzv. integrovaných nástrojů, které slouží k provázanějšímu rozvoji městských i venkovských regionů. V rámci EU se integrované přístupy uplatňují již několik desetiletí. Legislativně jsou ukotveny už v Říšské smlouvě a rozvíjeny dále pak Maastrichtskou

a Amsterdamskou smlouvou. Z hlediska současných integrovaných nástrojů je nejdůležitější vývoj zhruba v posledních 20 letech, kdy se formovala současná podoba evropských fondů.

V současnosti je politika rozvoje venkova součástí Společné zemědělské politiky EU, do níž byla začleněna jako II. pilíř SZP EU v roce 2007.

Vošta (2010, s. 128-129) uvádí, že „*integrace evropského zemědělství ve formě společné zemědělské politiky byla jedním z cílů Evropského hospodářského společenství již v 50. letech. Hlavní cíle společné zemědělské politiky jsou vymezeny Římskou smlouvou a netýkají se pouze ekonomické roviny, ale také oblasti sociální a politické.*“ Autor dále definuje tři základní principy společné zemědělské politiky (SZP):

- Princip jednotného trhu (volný pohyb zemědělských produktů mezi jednotlivými členskými státy)
- Princip preference Společenství (přednostní odbyt ze společného trhu, produktům vyrobeným v členských zemích)
- Princip finanční solidarity (financování zemědělské politiky členskými státy, tedy ze společného rozpočtu)

Nařízení Rady EU o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD rozdělilo politiku rozvoje venkova v letech 2007–2014 do následujících čtyř tematických os: osa I – zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, osa II – zlepšování životního prostředí a krajiny, osa III – kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova, osa IV – LEADER. (Pělucha 2012, s. 93)

Regionální politika na úrovni České republiky

Cíle regionální politiky ČR charakterizuje Binek et al. (2007, s. 18): „*Česká republika usiluje o udržitelný a vyvážený rozvoj regionů ČR i o růst kvality života všech skupin obyvatel regionů na základě povzbuzování nových ekonomických aktivit s důrazem na inovace, na tvorbu pracovních míst v regionálním i místním měřítku, na zlepšení kvality infrastruktury, na rozvoj lidských zdrojů a na prohlubování sociální integrace – tyto cíle odráží v různé podobě strategické dokumenty ČR či krajů.*“

Z hlediska **legislativního ukotvení regionální politiky** je klíčovým článkem 99 Ústavy ČR, který vytváří ústavněprávní základ pro existenci obcí a vyšších územních samosprávných celků. Dále pak ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, který zakotvuje existenci těchto 14 celků (krajů) s účinností od 1. 1. 2000. Zásadními obecnými normami jsou zákony č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), a č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005)

Důležitým zákonem je také tzv. kompetenční zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (ve znění zákona č. 110/2007 Sb.), který stanovuje Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) ústřední orgán ve věcech regionální politiky [§14, odst. 1]. Zákon stanovuje funkce MMR v oblasti regionální politiky státu. Jedná se o správu financí, koordinaci činnosti ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy a také zabezpečení informační a metodické pomoci. Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, specifikuje oblasti podpory regionálního rozvoje, vybrané nástroje a působnosti hlavních subjektů. (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005)

Pro oblast rozvoje venkova jsou významné zejména normy v oblasti zemědělského podnikání a životního prostředí: zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, zákon č. 229/1991 Sb. o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a zákon č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech. (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005.)

Prostřednictvím státu je regionální politika realizována na dvou úrovních. V rovině státu jako celku (ústřední orgány státní správy) a na **úrovni samotného regionu** (orgány regionální samosprávy). V Evropě je dnes uskutečňována převážně prostřednictvím implementace programových dokumentů zpracovaných vládou, regionálními a místními správními orgány a schválených parlamentem, regionálními a obecními zastupitelstvy. (Lacina 2007, s. 5)

Regionální rozvoj, resp. regionální politika jako veřejná politika usilující o vyvážený regionální rozvoj se po procesní stránce uskutečňuje v celé řadě návazných kroků. Ty můžeme rozčlenit do **fáze poznávací** (identifikační, analytické), **fáze plánovací** (formulační, strategické, návrhové) a **fáze realizační** (implementační). (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005)

V jednotlivých fázích jde zejména o (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005):

- zachycení situace regionu, uskutečněných rozvojových aktivit a procesů a identifikaci klíčových aktérů rozvoje;
- formulaci rozvojových vizí a cílů, přístupů a konkrétních kroků k jejich dosažení včetně nastavení procesu sledování a vyhodnocování realizace;
- uskutečňování plánovaných aktivit, sledování jejich efektů, vyhodnocování efektů, provádění zpětné vazby a úpravy plánu vzhledem k zachycenému vývoji a novým skutečnostem.

Provedené analýzy sociálních a ekonomických poměrů v ČR, upozorňují na rozdíly v podmínkách a možnostech rozvoje jednotlivých regionů poukazují na potřebu hledat řešení jak tyto disparity řešit a přitom podporovat vyvážený rozvoj všech regionů (Binek et al. 2007, s. 18). Diferencovaný a multidisciplinární přístup k venkovu je tedy nutností, pro správné určení

jeho znaků souvislostí a vazeb. (Bínek et al. 2007, s. 19). Wokoun et al. (2008, s. 12) uvádí, že moderní pojetí regionální politiky je orientováno spíše na mobilizaci vnitřních zdrojů regionu.

Česká republika má pro programové období EU 2014-2020 stanoveny **tři integrované nástroje** (zakotvené v Dohodě o partnerství pro programové období 2014-2020 uzavřené mezi Českou republikou a Evropskou unií): **komunitně vedený místní rozvoj (CLLD), integrované územní investice (ITI) a integrované plány rozvoje (IPRÚ)**. CLLD a ITI vychází přímo z Nařízení Evropského parlamentu a rady č. 1303/2013 o společných ustanoveních evropských strukturálních a investičních fondů (Bínek et al. 2015, s. 6). Způsob uplatnění nástrojů zpracovává Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020 určuje strukturu, obsah, a mechanismy. Na samotných nositelích integrovaných nástrojů (aktérech v regionu), v případě SCLLD (kterému se tato práce bude věnovat více dále) jsou to MAS, záleží, jaké budou související a návazné aktivity. (Bínek et al. 2015, s. 7)

Klíčovým aspektem politického života na venkově podle Blažka (2004, s. 166) je fakt, že se vzájemně znají volení kandidáti i voliči. Téměř neexistují předvolební kampaně a stoupá počet nezávislých kandidátů. Autor je názoru, že pro venkov nejsou příliš důležité dotace do materiálních statků (hlavně kvůli riziku nesprávného využití), ale potřebuje primárně podpořit aktéry, kteří na venkově rozhodují. Vyzdvihuje nutnost *„podpory v obnovování selského rozumu, v obnovování vespolného života, v obnovování kritického myšlení a schopnosti vyjednávat.“* Dále uvádí že, *„venkov je svéprávný – ale musí mít šanci k tomu potřebné a po desetiletí dušené schopnosti „rozcvičit“.*

Regionální politika je soubor intervencí státu, které směřují k rozvoji jednotlivých regionů s ohledem na jejich specifické charakteristiky. Regionální politika se uskutečňuje jak na úrovni Evropské unie, tak na úrovni České republiky. Pro nové programovací období byly vytvořeny nové integrované nástroje rozvoje, které umožňují zacílení rozvojových aktivit na konkrétní území prostřednictvím zapojení aktérů z regionu. Pro účely této práce je klíčovým nástrojem CLLD, který je realizován prostřednictvím MAS.

1.3 REGION A REGIONÁLNÍ ROZVOJ

Tato kapitola pojednává o regionu a regionální rozvoji a udržitelném rozvoji regionů, nejdříve definuje pojem region, proces regionalizace a popíše možná dělení regionů z různých hledisek. Následně bude definován pojem regionální rozvoj a zmíněny možné přístupy k rozvoji regionu. Definici a koncepci trvale udržitelného rozvoje bude věnována poslední část kapitoly.

1.3.1 REGION

Pojem region je používán v mnoha pracích v různém smyslu, existuje celá řada definic a prakticky nelze najít dvě stejné interpretace. Pro většinu případů je platné, že *„region je omezený složitý dynamický prostorový systém, vzniklý na základě interakce přírodních a sociálně ekonomických jevů a procesů a vykazující určitý typ organizační jednoty, která jej odlišuje od ostatních regionů.“* (Toušek, Kunc, Vystoupil et al. 2008, s. 373)

Metodická podpora regionálního rozvoje (2005) zmiňuje i roli účelu vzniku regionů: *„region je územní celek, který je pomocí jednoho či více znaků (kritérií) vyčlenitelný z širšího území. Obvykle je pomocí těchto znaků vymezován pro konkrétní účel, nebo mu v uspořádání území přísluší konkrétní funkce.“*

Regiony se vyčleňují procesem **regionalizace**, při kterém dochází k dělení většího území (území státu) na menší územní celky nebo naopak k seskupování základních prostorových jednotek (např. vytváření mikroregionů, jako forem spolupráce obcí). Členění geografických regionů probíhá na základě dvou hledisek: **objektivního** (tj. pevnosti vazeb mezi složkami regionů) a **subjektivního** (tj. na základě úkolů výzkumu). (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005)

„Úkolem regionalizace je určit příznačné rysy, procesy, způsoby vývoje a vazby tak, aby byly ukázány charakteristické rysy regionu. Současně je třeba vyloučit detaily, které narušují celkový obraz (tzv. šum)“. (Úvod do regionálních věd a veřejné správy 2004, s. 70)

Z hlediska praktického využití je možné dělení regionů na **administrativní a účelové regiony**. Administrativní regiony jsou vymezovány pro potřeby výkonu státní správy a územní samosprávy a je jimi pokryto celé území České republiky, významná je jejich časová stabilita. Účelové regiony vymezují oblasti, ve kterých je třeba řešit specifické problémy (ochrana přírody, ekonomická zaostalost atd.). V rámci účelových regionů můžeme vyčlenit i regiony **„programové“**, formulované pro určitý rozvojový záměr nebo strategii (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005, Krejčí et al. 2012, s. 118-119). Mezi účelové regiony můžeme zahrnout i regiony působnosti Místních akčních skupin (MAS), které vznikají spojováním

sousedních administrativních regionů, pro účely strategie komunitně vedeného rozvoje (SCLLD).

„Pro řešení rozvojových problémů je významný vztah mezi funkčním uspořádáním a správním vymezením regionu. **Funkční regiony** lze analyticky dovodit na základě existence a intenzity různorodého komplexu socioekonomických vazeb.“ Jsou hierarchicky uspořádané, ale mají různou velikost. **Správní regiony** slouží k zajištění rovnoměrné správní činnosti, proto je důležité, aby byly co nejvíce vyvážené jak územně tak populačně. Přestože nevhodnějším prostorem pro řešení rozvojových problémů jsou funkční regiony, většinou se tyto problémy řeší v rámci správních regionů (z pochopitelných administrativních důvodů). (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005)

1.3.2 REGIONÁLNÍ ROZVOJ

Blažek a Uhlíř (2011, s. 7) uvádí, že v České republice se od druhé poloviny 90. let 20. století stává problematika regionálního rozvoje a regionální politiky klíčovým tématem politiků a odborníků u jiných profesí.

„Pojmem regionální rozvoj rozumíme růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel. V tomto ohledu jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho částí (regionů, mikroregionů) a odstraňování, případně zmírňování regionálních disparit¹.“ (Strategie regionálního rozvoje 2006, s. 7)

Rozvoj můžeme podle Galvasové (2007, s. 81) v obecné rovině chápat jako proces pozitivních změn, kdy se zlepšují vlastnosti určitého objektu, a to vlastnosti kvantitativní, mluvíme pak o **extenzivním rozvoji**, ale zejména kvalitativní, které značí **intenzivní rozvoj**.

Wokoun et al. (2008, s. 11-13) uvádí, že existují dvě základní pojetí, ze kterých lze na regionální rozvoj pohlížet – praktické a akademické. „**Akademický přístup** chápe regionální rozvoj jako aplikaci nauk, zejména ekonomie, geografie a sociologie, řešících jevy, procesy, vztahy systematicky vymezeného prostoru (území), které jsou ovlivněny přírodně-geografickými, ekonomickými a sociálními podmínkami v daném regionu.“ **Praktické pojetí** regionálního rozvoje a regionální politika následně využívá poznatky akademického pojetí (charakteristiku regionů, zejména jejich rozvojových potenciálů a nedostatků) a hledá nástroje regionální politiky, které povedou k lepšímu využívání a navyšování potenciálu jednotlivých

---

¹ Regionálními disparitami se rozumí rozdíly v úrovni hospodářského, environmentálního a sociálního rozvoje regionů v míře, která je celospolečensky uznána za nežádoucí. Za regionální disparity nelze např. považovat rozdíly vyplývající z rozmanitosti podmínek jednotlivých regionů a z nich vyplývající rozdíly v kvalitě života např. v městských a venkovských oblastech, kde se výhody a nevýhody navzájem vyvažují. (Strategie regionálního rozvoje České republiky 2006, s. 7)

regionů prostřednictvím efektivního rozložení socioekonomických aktivit. Důsledkem pak bude lepší konkurenceschopnost soukromého sektoru, vyšší životní úroveň obyvatel a lepší stav životního prostředí (Wokoun et al. 2008, s. 11-13).

Binek et al. (2011b, s. 15) rozlišuje z procesního hlediska dva základní přístupy k rozvoji území: „**přístup shora-dolů** (top-down), založený na bázi závazných předpisů a postupů z hierarchicky vyšších úrovní správy, a přístup **zdola-nahoru** (bottom-up), založený na dobrovolných kooperacích různých aktérů **networking** – vytváření sítí.“

Ve venkovských oblastech lze podle Svobodové et al. (2011, s. 5) rozvoj konkretizovat jako proces zlepšování pozice venkovských obcí a krajinné sféry, v níž se tyto obce nacházejí. Tento proces směřuje zejména k:

- vytvoření harmonického systému kulturní krajiny,
- rozvoji celkové pestrosti a specifík venkovských obcí,
- vytvoření stabilního ekonomického systému zajišťujícího pracovní příležitosti,
- zajištění kvalitních podmínek pro život obyvatelstva,
- rozvinutí občanské společnosti,
- zajištění dostatečné dopravní dostupnosti.

Zároveň mají být podle Svobodové rozvíjeny a optimalizovány procesy řízení na všech hierarchických úrovních správy území. Základem rozvoje venkova je rozvoj venkovských obcí. Jde ovšem o téma širší, zahrnující rozvoj vztahů mezi venkovskými obcemi/oblastmi a městy, resp. městskými regiony, provázané řešení nadobecních témat, krajiny tvorbu apod.

1.3.3 UDRŽITELNÝ ROZVOJ REGIONU

Ministerstvo životního prostředí na svých webových stránkách (2008) popisuje **koncepti udržitelného rozvoje** jako alternativní model vývoje společnosti, kde dominuje industriální ekonomika, který naopak reflektuje přirozené environmentální limity hospodářského růstu. Zohledněním tohoto přístupu se v politických rozhodnutích prosazuje soulad hospodářského a společenského vývoje a kapacit ekosystémů, aby byly zachovány přírodní hodnoty a biologická rozmanitost i pro další generace.

Definice udržitelného rozvoje ze zprávy Komise OSN pro životní prostředí a rozvoj „Naše společná budoucnost“ (tzv. Zpráva Brundtlandové) z roku 1987 zní: „*Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích, a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.*“ (Ministerstvo životního prostředí 2008)

V zákoně ze dne 5. 12. 1991 o životním prostředí (17/1992 Sb.) je uvedeno právo člověka přetvářet přírodu v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje a právo člověka na příznivé životní prostředí jakožto jedno ze základních práv člověka. Trvale udržitelný rozvoj je definován v zákoně (§ 6) jako takový rozvoj společnosti, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.

V České republice byla první Strategie udržitelného rozvoje schválena v roce 2004. *„Aktuálně platný dokument byl jako Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky (SRUR ČR) schválen usnesením vlády ČR č. 37 ze dne 11. ledna 2010. Tento dokument tvoří dlouhodobý rámec pro politická rozhodování v kontextu mezinárodních závazků, které ČR přijala v souvislosti s členstvím v EU, OECD a OSN, respektující zároveň specifické podmínky ČR.“* Je podkladem pro další koncepční dokumenty – např. sektorové politiky a akční programy. Vychází z něj také strategické rozhodování v rámci státní správy a územní veřejné správy. Rada vlády pro udržitelný rozvoj v návaznosti na Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR zpracovává situační zprávy, které zhodnocují naplnění cílů uvedených ve Strategickém rámci a informují politiky a veřejnost o stavu a vývoji ČR v oblasti udržitelného rozvoje. (Ministerstvo životního prostředí © 2008)

Regiony jsou územní celky vyčleněné regionalizace z různých hledisek a za různými účely. Mezi účelové regiony můžeme zahrnout i regiony působnosti Místních akčních skupin, které vznikají spojováním sousedních administrativních regionů, pro účely strategie komunitně vedeného rozvoje (SCLLD), jejichž rozvoj je realizován přístupem zdola-nahoru (bottom-up).

1.4 VENKOV

1.4.1 VYMEZENÍ VENKOVA

Řada odborníků je dnes toho názoru, že jednoznačně vymezit venkov je téměř nemožné. Neexistuje totiž jeden venkov, ale **vícero typů venkovů**, které se navzájem liší jak kvantitativními tak kvalitativními znaky (např. příměstský venkov, odlehlý apod.). Regionální politika však venkov vnímá Podle Binka et al. (2011, s. 7) jako jeden prostor s identickými předpoklady rozvoje a problémy. Výchozí otázkou tedy není, jak venkov vymezit, ale spíše za jakým **účelem** venkov vymezovat. Binek uvádí následující hlediska:

- 1) Vymezení venkovských území pro uplatnění **rozvojových nástrojů**
- 2) Vymezení venkovských území pro **statistické účely**
- 3) **Specifická vymezení** (klasifikace) venkovských území

Mluvíme-li o vymezení venkova, musíme si v první řadě dle Perlína a Hupkové (2011, s. 1) stanovit, jestli vymezujeme a hodnotíme pouze venkovská sídla jako nespojitě jednotky, nebo vymezujeme venkov jako spojitý prostor, který je tvořen jak jednotlivými sídly, tak krajinou mezi nimi. Wokoun et al. (2008, s. 173) udává, že z pragmatického hlediska „venkov vymezujeme pro různé účely jako soubor venkovských obcí, venkovských regionů nebo soubor venkovských území (prostorů)“. Vymezení venkova je oproti sousedním zemím v ČR ztíženo specifickým charakterem našeho osídlení, kompaktností zástavby sídel a velmi nízkým podílem rozvolněných forem osídlení samot, dvorců, apod. (Strategie regionálního rozvoje (2006, s. 25). „*K potížím při vymezování venkova přispívá i překrývání pojmu „venkovský“ region (prostor, území) s pojmy, jako jsou „periferní“ (okrajový, obvodový), „marginální“ (okrajový, mezní) nebo „rurální“ (venkovský, zemědělský, rolnický) region.*“ (Vymezení venkova – publikace ČSÚ 2009, s. 11)

Pro vymezení venkovského prostoru se využívají především následující přístupy:

Velikostní kategorie obcí.

Vymezení venkova bývá obvykle zjednodušeno na vymezení podle **velikostní kategorie obcí**. Tímto přístupem vymezuje venkovské obce řada subjektů. Český statistický úřad vytvořil osm variant vymezení venkova (ČSÚ 2008). Velikostní kategorie obce (počet trvale bydlících obyvatel) - dříve se používala hranice 2000 obyvatel, v poslední době se s odkazem na zákon o obcích většina prací přiklání k 3000 obyvatel. Při použití tohoto kritéria sice venkovské obce zaujímají téměř 80 % plochy, žije v nich však jen 30 % obyvatel Česka. (Perlín a Hupková 2011, s. 1)

Hustota zalidnění

Evropská unie pro vymezení venkova využívá **metodiky** klasifikace regionů **OECD**, založenou na kritériu přepočtové hustoty obyvatel. Tato metodika byla převzatá také pro vymezení venkova v Programu rozvoje venkova, sleduje hustotu zalidnění za celé kraje. (Perlín a Hupková 2011, s. 1). Podle této metodiky se regiony – kraje (jednotky NUTS 3) člení na tři typy: **Převážně venkovské regiony** – více než 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích (pro tento účel definované jako obce s méně než 150 obyvateli na 1 km²), **významně venkovské regiony** – ve venkovských obcích žije 15 až 50 % obyvatel, **převážně městské regiony** – ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel. (Vymezení venkova – publikace ČSÚ © 2009, s. 11). Za venkov se považují taková území, kde je hustota zalidnění nižší než 150 obyvatel/km², proto se jako venkovské jeví celé území Česka, včetně krajských měst kromě Prahy. Kraj Vysočina je považován za převážně venkovský a ostatní kraje jsou označeny jako významně venkovské regiony. Přesnější pohled nám poskytne, aplikujeme-li metodiku OECD na obce s rozšířenou působností (ORP). (Perlín a Hupková 2011, s. 1)

Definice statistického úřadu **EU (EUROSTAT)** používá vedle kritéria hustoty zalidnění také absolutní počet obyvatel. Využívá údaje o stupni urbanizace. Regiony dělí na tři kategorie. Jedná se o **hustě obydlené zóny** (hustota zalidnění nad 500 obyvatel/km² a počet obyvatel alespoň 50 000), **přechodné zóny** (hustotou zalidnění větší než 100 obyvatel/km², počet obyvatel alespoň 50 000, mimo ty z první kategorie), a nakonec **řídce obydlené zóny**, které zahrnují všechny ostatní obce a seskupení obcí a nespĺňují kritéria uvedená výše. V konzultačním dokumentu jsou řídce obydlené zóny členěny na tři podskupiny: extrémní venkovské osídlení (do 8 obyvatel/km²), méně zalidněné venkovské oblasti (8–50 obyvatel/km²) a venkovské oblasti (50–100 obyvatel/km²). (Binek et al. 2007, s. 21)

Ukazatele podle hustoty zalidnění však mají své limity. Velmi je ovlivňuje velikost katastrálního území obce a nezohledňují přechodně bydlící obyvatelstvo a vyjížděku/dojížděku. (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005)

Jednotlivé členské státy EU hranici hustoty modifikují, aby odpovídala sociálně-geografickým potřebám země a zohlednila její regionální heterogenitu. Jako příklad lze uvést Bulharsko, kde by při aplikaci původní metodologie OECD venkovské oblasti tvořily 98,8 % území. (Klufová 2015, s. 46-47)

Negativní vymezení venkova

Jiným možným přístupem je **negativní vymezení venkova** jako neurbanizované krajiny, jako protikladu města (ve smyslu, že venkov je to, co není město). (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005). Městem je dle zákona každá obec, která má alespoň 3000 obyvatel. Problémem tohoto přístupu je, že označení město využívají obce, které jsou městem na základě historického

práva. Dále tento přístup nezohledňuje obce, které z důvodu velkého počtu místních částí jsou řazeny mezi města, ačkoliv mají venkovský charakter. (Perlín a Hupková 2011, s. 1)

Vymezení na základě specifík venkovských obcí

Výzkumu venkova (především obyvatelstvu) se dlouhodobě věnuje Sociologická laboratoř na České zemědělské univerzitě v Praze. Zpracovala přehled možných kritérií vymezení venkova na základě specifík venkovských obcí - viz tabulka. 1 níže.

Tab. 1 Kritéria vymezení venkovských sídel na základě specifík venkovských obcí

Kritérium	Hlavní znak
Urbanistická struktura	rozvolněná zástavba, zemědělský statek, rozsáhlé veřejné prostory, nízký podíl zastavěných ploch
Architektonické znaky	nízkopodlažní zástavby, integrace obytné a dalších funkcí, absence nájemního bydlení, individuální výstavba
Sociální znaky	konservatismus, tradicionalismus, sousedství, participace kooperativnost, sdílení společné historie
Ekonomické znaky	vyjíždka do zaměstnání, zaměstnanost v zemědělství, vyšší podíl samozásobitelství, kutilství
Veřejná správa	označení obce, postavení obce ve struktuře veřejné správy
Velikostní znaky	počet obyvatel, hustota zalidnění, rozloha, podíl zastavěné plochy

Zdroj: Sociologická laboratoř, ČZU, Praha, 2004 v Binek et al. (2007 s. 23)

Vymezení území pro uplatnění rozvojových nástrojů musí být už vzhledem ke svému užití obvykle spojenému s přerozdělováním veřejných prostředků jednoznačná (jednoduchá a uniformní).

To však s sebou přináší podle Binka et al. (2011, s. 7-8) dva zásadní problémy:

1. **Striktní určení kvantitativních indikátorů** (zejména počet obyvatel, hustota zalidnění) např. pokud má 499 obyvatel, žádá o dotaci z Programu rozvoje venkova prostřednictvím SZIF. Pokud však přesáhne hranici 500 obyvatel, žádá o dotaci z příslušného regionálního operačního programu (ROP).
2. **Striktní vymezení hranic administrativních území** - krajské dotační programy pro venkovské obce jsou nastaveny v rámci administrativních hranic, Pokud chtějí spolupracovat dvě obce, kdy jedna je na území jednoho kraje a druhá na území jiného, nelze je podpořit ze stejného dotačního programu.

Dalšími způsoby, jak lze venkov vymežit, mohou být: „*charakter sídel, využití krajiny (land use), vybavenost obcí, polarizace prostoru podle stupně zapojení do národního hospodářství (dle Evropské komise), index rurality a další*“. (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005)

„*Využití jednoznačných kritérií pro stanovení území rozvíjených jako venkovská obvykle paradoxně potlačuje logiku přirozených rozvojových celků tvořených většími i menšími*

obcemi (spádová území, resp. Mikroregiony). Otázkou tedy je, kdy upřednostnit širší rozvojový kontext a stavět více na spolupráci a synergii, a kdy naopak podporovat pouze venkovské (tj. malé) obce v území bez ohledu na charakter a problémy tohoto území (v periferní oblasti i v příměstské oblasti).“ (Binek et al. 2011, s. 8)

Definice i jednotlivá kritéria uvedená výše dokazují, že je mnoho způsobů a přístupů k tomu, jak venkov vymezit, záleží především na charakteru sídelní struktury a společnosti a také účelu, kterému bude vymezení venkova sloužit.

1.4.2 HISTORICKÝ VÝVOJ VENKOVA V ČR

„Obyvatelé venkovských sídel se v minulosti zabývali převážně zemědělským a lesním hospodářstvím. Svou prací ovlivňovali vývoj krajiny, na jejíž životaschopnosti byli závislí. Tyto dlouhotrvající vazby zformovaly venkovský životní styl a způsob myšlení, který se po mnoho staletí nezměnil. S tím souvisí i jejich chápání celistvosti přírody, vztah ke všemu živému i vztah k vzájemným vazbám věcí viditelných i neviditelných.“ (Urbášková 2013, s. 5)

Český venkov prošel, stejně jako většina evropského venkova, vývojem od dominantně zemědělského po venkov s širokou variabilitou funkcí. Ještě ve 30. letech 20. století byly procesy formující český venkov podobné těm probíhajícím v okolních státech. Od roku 1937 další vývoj výrazně poznamenaly politické události a s nimi spojené socioekonomické otřesy, kterými Československo procházelo. (Perlín a Hupková 2011, s. 2). Důležité je zmínit historické události, které nejvýznamněji formovaly venkov a objasňují příčiny řady problémů venkova, které si přináší do dnešní doby.

Industrializace spojená s příchodem průmyslové revoluce v 19. století způsobila výrazné zvýšení produktivity v zemědělské výrobě. Došlo ke zlepšení životní úrovně, kvality zdravotní péče a hygienických návyků. Následkem byl rychlý růst počtu obyvatelstva ve městech i na venkově. Venkovské obyvatelstvo nenacházelo na venkově dostatek pracovních příležitostí a stěhovalo se do měst. Ve městech naopak vznikla poptávka po pracovní síle a vznikaly první migrační vlny obyvatel venkova do měst. (Perlín 2010, s. 5)

Dalším významným mezníkem bylo **vysídlování sudetských oblastí**. Nejdříve odsun Čechů z oblasti Sudet v roce 1938 a hlavně odsun Němců z pohraničí v letech 1946–1947.

„Odsun znamenal totální ztrátu kulturní a sociální kontinuity vývoje spolupráce Čechů a Němců, naprostou změnu vlastnických vztahů, dokonalé vysídlení venkova v Sudetech, totální propad zemědělství, velký propad průmyslové výroby a dlouhodobý pokles počtu obyvatel ve srovnání let 1930–1950.“ (Perlín 2010, s. 7)

V letech 1949–1952 český venkov podléhal myšlence sovětské **kolektivizace**, docházelo ke sjednocování polí a vznikala zemědělská družstva. Dopady kolektivizace obrovskou mírou

ovlivnily celkově způsob života na venkově a téměř zlikvidovaly soukromé statkáře a rolníky. (Novák 2011, s. 23).

Období socializace venkova 1952–1970 lze považovat z pohledu českého venkova za stabilní především z hlediska ekonomických a sociálních vztahů. Negativním jevem byla snaha prosazování politiky přiblížení venkova městu, která s sebou přinesla řadu nevhodných způsobů chování, nevhodné stavební postupy či urbanistické postupy, například výstavba „bytovek“. (Perlín 2010, s. 9).

70. léta 20. století byla ve znamení inovací. Začalo docházet k umisťování komerčních investic a k rezidenční výstavbě na venkově, hlavně díky levné pracovní síle a dostatku volných ploch. Woods (2005, s. 29) uvádí, že v posledních 50 letech docházelo na venkově k velkým změnám, hovoříme o tzv. restrukturalizaci venkova, pro kterou je charakteristické vysoké tempo a soustavnost probíhajících procesů. Změny se projeví v sociální oblasti, oblasti zemědělství, zvýšila se mobilita venkovských osob, docházelo k rozvoji cestovního ruchu a k zavádění telekomunikačních technologií. Důsledkem byla větší otevřenost místních hospodářství a společností, došlo k oslabení významu lokálních sociálních a ekonomických vazeb a posílení vazeb nelokálních.

Perlín (2010, s. 9-10) uvádí, že se v 70. a 80. letech začínají na českém venkově prosazovat dva protichůdně působící trendy. Postupně dochází ke koncentraci jednotlivých aktivit do střediskových obcí, ale na druhé straně dochází k výraznému rozvoji fenoménu chalupaření a intenzivnímu využívání rekreačních objektů.

Po roce **1990** došlo k návratu k tradičním vlastnickým vztahům, k obnově demokratické formy vlády, ekonomický a společenský život byl postupně liberalizován. Znovu byla zavedena obecní samospráva a došlo k masivní desintegraci obcí. Vzniklo téměř 2 000 nových obcí. Probíhala transformace zemědělských družstev, která v sobě zahrnovala vypořádávání se se zákonnými nároky původních členů družstev. Tento proces zapříčinil, že zemědělské podniky fungují i v současnosti. Pozitivní důsledky přineslo přijetí řady legislativních nástrojů, které vedly ke zlepšení stavu životního prostředí, k rozmachu malých obchodů, hospůdek a ostatních služeb i v těch nejmenších obcích. (Perlín 2010, s. 10-15)

Závěr 20. století je v rurálních oblastech spojován se zásadní změnou způsobu hospodaření. Změny venkova se odehrávají na celém světě. Propojenost venkovských oblastí je prostřednictvím globálních sociálních a ekonomických oblastí, které se vyskytují napříč venkovským i městským prostorem ve formě globalizace a to jak ekonomické globalizace, globalizace mobility a kulturní globalizace (Woods 2005, s. 30-40).

1.4.3 CHARAKTERISTIKA VENKOVA

V České republice zaujímá venkov podle jednoho z vymezení ČSÚ (2008) 78,8 % výměry ČR, což je 91,8 % obcí, v nichž žije 29,8 % obyvatel. Venkovské obce představují 89,8 % všech obcí a spravují území, které tvoří 73 % plochy státu. Žije v nich však pouze čtvrtina (26,3 % obyvatel).

„Současný stav venkovského osídlení a venkovského prostoru je výsledkem dlouhodobého působení řady procesů a vlivů. Významná byla vždy vazba venkov-město a intenzita interakcí neustále narůstá. Dnes probíhají socioekonomické procesy značně diverzifikovaně a převážně obousměrně.“ (Bínek et al. 2007, s. 18). Ještě 60. a 70. letech venkov reprezentoval relativně homogenní typ území, pro které byla charakteristická nízká hustota obyvatelstva a vysoký podíl zaměstnanců v zemědělství. Dnes je pro venkov typická **diferencovaná struktura různě rozvinutých venkovských obcí, které plní množství rozdílných funkcí.** (Wokoun et al. 2008, s. 169)

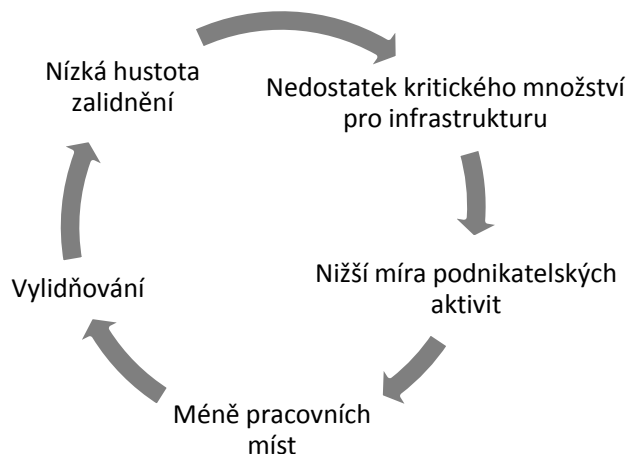
Podle Svobodové et al. (2011, s. 18) je venkovské prostředí definováno třemi základními funkcemi: **produkční, rezidenční, rekreační (někdy též spotřební)**. Pro kvalitní život na venkově je třeba všechny funkce rozvíjet rovnoměrně, ovšem vždy s ohledem na daná specifika regionu (např. poloha, tradice, předpoklady pro cestovní ruch apod.).

Program rozvoje venkova ČR pro roky 2007–2013 uvádí, že *„Problém rozvoje venkova již není pouze otázkou zachování či rozvoje zemědělství, ale především stabilizace venkovského obyvatelstva. Jako nezbytná se ukazuje změna hospodářské struktury venkova a vytvoření atraktivního prostředí pro bydlení a podnikání (včetně podmínek pro drobné podnikatele). Je potřeba vytvářet nová pracovní místa diverzifikací činností mimo zemědělství a zlepšovat kvalitu života ve venkovských obcích.“*

Podle Wokouna et al. (2008, s. 173) má venkov v České republice vysoký potenciál přírodního a kulturního dědictví. Na mnoha místech je tento potenciál nedoceněný, zanedbaný a nevyužitý. V průběhu 90. let se v ČR rozvinula aktivita venkovských společenství. Potenciál venkova v místních partnerstvích však nebyl doposud dostatečně využit. Tento potenciál dnes mohou rozvíjet MAS, jejichž fungování je založeno na základě přítomnosti místních partnerství.

Problémy venkova

Podle Binka (2011a s. 37) *„Obvykle neexistují izolované problémy, ale spíše skupiny vzájemně propojených problémů. Účinné proto nemohou být izolované přístupy a dílčí nástroje, nýbrž pouze komplexní přístup.“* Souvislost mezi ekonomickými a sociálními problémy ve venkovských oblastech jsou znázorněny „bludném kruhu upadajících venkovských oblastí“ (obr. 1) vytvořeném OECD (2006).

Obr. 1 Bludný kruh upadajících venkovských oblastí (zdroj: OECD 2006)

Problémy venkovských oblastí popisuje a komentuje Binek et al. (2011a, s. 38)

Tvrdí že vylidňování, tj. setrvalé ubývání počtu obyvatel nemůžeme označit za plošný problém. Přesto, že existují oblasti, kde populačně ztrácí většina obcí, i zde můžeme najít obce s rostoucím počtem obyvatel.

Stárnutí obyvatel podle něj úzce souvisí s vývojem jeho počtu, týká se obcí s výraznějším poklesem obyvatel, a obecně je závažnějším problémem ve městech. Podle Wokouna et al. (2008, s. 173) „se venkovské oblasti vyznačují nižším podílem obyvatelstva v produktivním věku. Nejnižší podíl obyvatelstva v produktivním věku (66,5 %) je v nejmenších obcích (do 100 obyvatel) a zvyšuje se v závislosti na velikostní kategorii venkovských obcí.“. Wokoun et al. (2008, s. 172) udává, že je ve srovnání s městy na venkově nižší míra ekonomické aktivity – aktivních je méně než polovina obyvatel (43 %).

Vysoká nezaměstnanost se však podle Binka zvyšuje zejména se zhoršující se polohou a velikost obce nemá na nezaměstnanost výrazný vliv. Obce v zázemí měst a na hlavních dopravních osách vykazují relativně nižší nezaměstnanost (často i nižší než mnohá města).

Nedostatečná technická infrastruktura se většinou netýká oblastí napojení na veřejný vodovod a plynofikace. Zásadním problémem je neřešené kanalizování a napojení kanalizace na čistírny odpadních vod v menších obcích vzhledem k tomu, že bylo přednostně řešeno čištění odpadních vod ve větších sídlech.

Většina venkovských obcí leží mimo hlavní dopravní linie a ty právě řeší problém **slabé dopravní obslužnosti**. I počet veřejných dopravních spojů klesá v závislosti na vzdálenosti od sídelních center. Pozitivní roli ve zlepšování situace podle Binka hrají integrované dopravní systémy, které vytváří novou strukturu sítí spojů.

Specifickým znakem většiny venkovských obcí je **omezená nabídka služeb**; platí to pro většinu veřejných i komerčních služeb, kde hraje důležitou roli obslužná funkce měst.

Binek označuje za paradoxní označování **nedostatku peněz jako hlavního problému**. Finanční prostředky jsou pouze nástrojem, prostředkem, díky kterému se mohou uplatňovat další typy nástrojů – věcných, administrativních, koncepčních apod. Nástrojům rozvoje venkovských oblastí bude věnována kapitola dále.

1.5 AKTÉŘI ROZVOJE VENKOVA

Klíčovou roli v rozvoji venkova hraje vytvoření základního institucionálního a partnerského rámce. Subjekty, které se podílejí na rozvoji venkova, většinou odpovídají aktérům regionální politiky; významný vliv na rozvoj venkova však mají konkrétní sociální skupiny obyvatel, žijících na venkově. (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005)

V obecné rovině můžeme podle vztahu k řešenému problému či projektu rozlišit několik typů subjektů. Zařazení subjektů do jedné ze zmíněných skupin není absolutní, nýbrž závisí na tématu či situaci a jednotlivé pozice se mohou prolínat (Galvasová et al. 2007, s. 45). Typy subjektů:

- podílející se (shareholders), tj. subjekty, které jsou hlouběji zapojeny do procesu řešení či přípravy, podílí se na něm.
- zainteresovaní (stakeholders), tj. subjekty, na které bude jistá aktivita působit
- dotčení (placeholders) myšleno na územním principu, tj. subjekty, v jejichž zájmovém území se aktivita realizuje

Nejdůležitějším aktérem rozvoje venkova na lokální úrovni je **obec**. Koordinační roli obcí však ztěžuje velký počet malých obcí nerovnoměrně rozmístěných v prostoru, pro které je charakteristický nedostatek dostupných finančních prostředků a neuspokojivý přístup k informacím. Aby obce naplnily své rozvojové cíle, je pro ně zásadní jejich vzájemná **spolupráce**. Nečastějšími způsoby spolupráce jsou **dobrovolné svazky obcí**, nebo sdružování prostřednictvím **místních akčních skupin**. (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005)

Konkrétní příklady aktérů regionálního rozvoje venkova rozdělených podle sektorů a úrovně, na které působí, znázorňuje tabulka 2.

Tab. 2 Matice aktérů – prostorová úroveň versus typ sektoru

		SEKTORY		
		Veřejný	Podnikatelský	Neziskový
ÚROVEŇ	Evropská	Evropská komise (rámec SZP EU)	Nadnárodní zájmová uskupení (např. COPA a další svazy zemědělců, výrobců a producentů)	Sítě
	Národní	Ministerstva; Celostátní síť pro venkov	Celostátní zájmová uskupení	Spolky, svazy, sítě
	Krajská	Kraj; Vysoké školy; Krajská informační střediska	Podnikatelská sdružení	Nezisková sdružení
	Lokální	Obce – DSO, MAS; Obcí zřizované organizace	Podnikatelé, zemědělci	Zájmová sdružení, spolky

Zdroj: Metodická podpora regionálního rozvoje (2005)

1.5.1 Hlavní aktéři rozvoje na obecní úrovni

Binek (2011a, s. 43) uvádí, že zásadní roli v rozvoji obce má osobnost **starosty** a postoj obyvatel obce. Je třeba si uvědomit veliký význam lidských zdrojů a využívat specifických podmínek jednotlivých obcí. Obec musí sama nejdříve mobilizovat své vlastní zdroje a teprve potom může využívat vnější pomoc. Fakt, že rozvoj obce z velké části závisí na osobnosti starosty, mi potvrdila i předsedkyně MAS MC, která vychází z letité spolupráce s obcemi a starosty v regionu. Podle Svobodové (SY s. 91) starostové prioritně řeší základní potřeby vlastní obce (zejména budování infrastruktury) a na lokální, resp. mikroregionální úrovni je pro ně charakteristický individualismus.

„Občané, resp. obyvatelé obce jsou středobodem dění v obci a rozvoje obce. Platí, že „rozvoj je o lidech“. Obec je taková, jací v ní žijí obyvatelé, a jak jsou tito obyvatelé ochotni zapojit se do života obce.“ Obyvatelé mají možnost ovlivňovat rozvoj obce buď nepřímo přes volené zastupitele, nebo mohou být sami voleni. Podle rozdílných charakteristik obyvatelstva obcí (věk, pohlaví, vzdělání, profese, zájmy, aktivita) se vytváří různé potřeby a požadavky obyvatel (např. vytváření vhodných podmínek pro život, zajištění veřejných služeb, realizace investičních aktivit apod.). (Binek et al. 2010, s. 30)

Obyvatelé zakládají a zapojují se do činnosti **místních spolků a ostatních neziskových organizací**, které tvoří základ občanské společnosti a jejich (dobrovolná) činnost má pozitivní vliv na rozvoj obce v mnoha oblastech. Obce se proto snaží tyto spolky podporovat a dle svých možností jim vytváří zázemí pro činnost. (Binek et al. 2010, s. 30)

„Podnikatelské subjekty a jejich efektivní fungování je základem rozvoje každého regionu, ve kterém žijí lidé bez ohledu na jeho charakter. Jejich nejdůležitější úloha spočívá v tvorbě pracovních příležitostí pro místní občany a finančního kapitálu (bohatství) v území.“ V menších obcích (resp. ve venkovských oblastech) se vyskytují, ve větší míře než ve městech, podniky s menším počtem zaměstnanců (kategorie drobných, malých a středních podniků do 250 zaměstnanců). Podnikání negativně ovlivňuje absence vhodné pracovní síly, špatná dopravní dostupnost, a tím pádem i zvýšení nákladů na provoz. Obec může podpořit podnikatelskou činnost nabídkou vhodné zasíťované plochy, kvalitní infrastrukturou v obci a dostatkem kvalifikovaných pracovních sil v obci či v blízkém okolí. (Binek et al. 2010, s. 31). Podnikatelé jsou podle Svobodové (s. 91) ochotni podpořit řadu rozvojových aktivit, nicméně očekávají jistou reciprocitu a přísná pravidla je mohou odradit.

1.5.2 Synergie mezi aktéry rozvoje venkova

„Synergie v přístupu k rozvoji venkova znamená úsilí o koordinaci a spolupráci aktérů rozvoje a také o sladění a provázání procesů rozvoje jednotlivých oblastí tak, aby došlo ke zvýšení

efektů z rozvojových činností (dosažení synergického efektu).“ Můžeme rozlišovat synergii mezi aktéry na lokální úrovni, synergii při řešení rozvoje jednotlivých oblastí a synergii napříč sektory. (Svobodová 2011, s. 101)

Klíčovní aktéři rozvoje venkova působí v různých sférách, a proto je těžké propojovat. Aktéři působící na centrální úrovni definují pravidla, ale často neví, jak fungují nižší úrovně. Právě na lokální úrovni se regionální rozvoj nevíce realizuje a lokální aktéři jsou nesmírně důležití. Spolupráce je stále podceňovaná, probíhá nahodile a nejsou stanoveny praktické aspekty fungování spolupráce, přestože by pak spolupráce mohla být efektivnější. (Svobodová 2011, s. 102)

Uplatňování synergického přístupu souvisí s obecnějšími systémovými charakteristikami venkova. Řada aktérů využívá při rozvojových aktivitách omezenou škálu nástrojů, většinou pouze finanční (dotace). Přitom spektrum nástrojů rozvoje venkova je velmi široké – od administrativních, přes koncepční, institucionální, věcné k sociálně psychologickým. (Binek, 2009 in Svobodová 2011 s. 105)

„Spolupráce musí být přirozená a vzejít zedola od všech partnerů. Je nutné významně posílit strategické plánování, zejména sladit a koordinovat rozvojové aktivity a společné projekty. Řada subjektů dělá stejné nebo podobné činnosti, aniž by o sobě věděly. Rovněž je třeba věnovat větší pozornost nastavení vnitřních mechanismů spolupráce a plánování.“ (Svobodová 2011 s. 103)

1.5.3 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA

Místní akční skupiny je třeba dnes vnímat jako klíčové aktéry rozvoje venkova na lokální úrovni. *„Místní akční skupina (dále MAS) je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejného moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů, pro svůj region, metodou LEADER.“* Činnost MAS by měla směřovat ke zkvalitňování života a životního prostředí ve venkovských oblastech. Jedním z prostředků je získávání a přerozdělování dotačních prostředků. (Místní akční skupiny, NS MAS 2017)

MAS pokrývají téměř veškeré území ČR, Národní síť MAS ČR ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství ČR se snaží o pokrytí téměř celého území ČR fungujícími MAS. Existují však tzv. „bílá místa“, kde MAS nepůsobí. Jedná se o města nad 25 000 obyvatel, vojenské újezdy a obce, kde místní subjekty nedospěly ke shodě pro vstup do MAS. (Místní akční skupiny, eAGRI 2009)

V současnosti (k 17. březnu 2017) existuje v České republice 179 MAS, z toho 167 je členem NS MAS, 112 MAS rozdělovalo finance z Programu rozvoje venkova v letech 2007-2013 a 62 MAS má schválené SCLLD pro roky 2014-2020. V celé Evropě existují tisíce "skupin pro místní akce" – LAGs (Local action groups), které navzájem spolupracují a předávají si zkušenosti s rozvojem venkova. (Místní akční skupiny, NS MAS 2017)

Základní parametry MAS

Místní akční skupiny lze všechny definovat prostřednictvím následujících základních kritérií:

- MAS působí na **geograficky homogenním území**, kde se počet obyvatel pohybuje v rozmezí 10 000 do 100 000, do MAS nemohou patřit města s počtem obyvatel větším než 25 000,
- **podíl zástupců veřejné správy** v orgánech MAS je **maximálně 50 %** (týká se i řídicího orgánu), nejméně polovinu členů a zástupců v orgánech MAS musejí tvořit zástupci podnikatelů a neziskových organizací,
- **členové MAS** musí mít v daném mikroregionu bydliště, sídlo, nebo v něm musí působit,
- **právní forma** MAS dle Programu rozvoje venkova může být **obecně prospěšná společnost** podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů, **občanské sdružení** podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, **zájmové sdružení právnických osob** podle § 20, písm. f) zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (Občanské sdružení podle §829 zákona č. 40/1964 Sb. místní akční skupinou být nemůže),
- **MAS musí mít stanoven statut, stanovy, organizační řád, strukturu a být registrována u MV ČR**, MAS musí projednat a schválit **strategii** pro území dané MAS a fungovat **metodou LEADER**.

Orgány MAS

Organizační struktura jednotlivých MAS není jednotná, každá MAS má vytvořenou vlastní strukturu. Každá MAS však musí mít činnost jednotlivých orgánů jednoznačně specifikovanou a i když se mohou názvy jednotlivých orgánů lišit, vždy si musí zajistit **pět základních funkcí: řídicí, kontrolní, výběrové, monitorovací a výkonné** (viz tab. 3 níže). Platí zde pravidlo, že řídicí a kontrolní funkce musí být odděleny (jindy je duplicitní členství možné). Mimo již zmíněné orgány vytváří většina MAS pracovní skupiny, které se zaměřují zpravidla na konkrétní oblasti rozvoje (např. mládež, ženy, památky, školství, životní prostředí, cestovní ruch apod.)

Tab. 3 Orgány MAS a jejich funkce

Základní orgány MAS	Funkce
Shromáždění všech členů (Valná hromada, Valné shromáždění členů, Členská schůze, Plénum apod.)	Nejvyšší orgán – volí členy zbylých orgánů, schvaluje SCLLD, výši příspěvků, apod.
„Výbor“ (Programový výbor, Výbor partnerství, Rada sdružení, Valná hromada apod.)	Řídící - schvaluje integrovanou strategii území, rozhoduje o způsobu výběru projektů apod.
Kontrolní orgán (Kontrolní komise, Revizní komise, Dozorčí rada, Inspektor apod.)	Kontrolní - dohlíží na činnost výboru, provádí každoroční kontrolu hospodaření (vnitřní audit)
Výběrová komise	Výběrové - hodnotí předložené projekty (dle předem stanovených kritérií) a sestavuje jejich pořadí (dle kvality a potřeby)
Monitorovací komise	Monitorovací - sleduje naplňování strategie jako celku a průběh realizace jednotlivých projektů, naplňování monitorovacích indikátorů a udržitelnost výstupů projektů
Sekretariát	výkonné

Zdroj: Místní akční skupiny, NS MAS 2017

Rozvojové činnosti MAS

Pole působení Místních akčních skupin může být poměrně široké a MAS mohou realizovat řadu činností. Při iniciaci rozvoje regionu by vždy měly vycházet z principů metody LEADER. Největší objem práce MAS tvoří administrace projektů prostřednictvím nástroje CLLD. MAS realizují také vlastní rozvojové projekty a projekty spolupráce s jinými MAS. Jejich role by měla spočívat v animaci rozvoje území. Jednotlivé aktéry by měly MAS informovat o možnostech, iniciovat projekty, radit, povzbuzovat, propojovat apod. Část MAS se věnuje také turismu. Některé MAS, zejména ty, které fungují už déle, se staly určitými typy rozvojových agentur. (Binek et al. 2015, s. 82)

1.5.4 NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN ČESKÉ REPUBLIKY

Místní akční skupiny se sdružují ve společenství **Národní síť Místních akčních skupin České republiky, z. s.**, kde vystupují jako samostatně fungující právnické osoby. Mezi hlavní poslání NS MAS patří především (Místní akční skupiny, NS MAS 2017):

- **sdružovat** Místní akční skupiny pracující podle základních kritérií vydaných pro fungování MAS,
- **rozvíjet spolupráci s dalšími aktéry**, kteří působí ve prospěch venkova a jeho obyvatel,

- hájit společné zájmy členských MAS ve vztahu k **orgánům státu**, prosazovat transparentní, rovné a administrativně jednoduché **stanovení pravidel** pro fungování MAS a k vytváření podmínek pro rozšiřování vlivu a úlohy MAS při administraci dotací z fondů určených k podpoře rozvoje venkova,
- **reprezentovat a zastupovat** členské MAS v jednáních na národní a mezinárodní úrovni, výměně zkušeností a příkladů dobré praxe,
- **propagovat a popularizovat** úlohu MAS v komunitně vedeném místním rozvoji, k tomu pořádat a organizovat přednášky, školení a instruktáže k vyšší účinnosti práce pro venkov,
- podílet se na **pořádání národních a mezinárodních konferencí**, výstav, exkurzí, soutěží, slavností, společenských a kulturních akcí podporujících udržitelnost a fungování venkova.

1.5.5 DALŠÍ VÝZNAMNÍ AKTÉŘI

Mikroregiony

Odhlédneme-li od významu mikroregion ve smyslu geografickém jako určité území či oblast, můžeme definovat buď jako dobrovolné svazky obcí (DSO – dle § 49 zákona č.128/2000 Sb., o obcích) se širším než jednoúčelovým zaměřením, nebo jako zájmové sdružení právnických osob dle § 20f až § 20j zákona č. 40/1964 Sb., Občanského zákoníku. V roce 2008 byl monitorován největší počet (570) mikroregionů v ČR. Po roce 2008 začal počet mikroregionů v ČR pomalu klesat a nově vznikaly jen menší míře. (Ústav územního rozvoje 2001–2017).

Mikroregiony mají za cíl „společný rozvoj území vymezeného společným katastrálním územím jednotlivých členských obcí“. Důvodem k založení mikroregionu v ČR je společné řešení více problémů, a to zejména: cestovní ruch, životní prostředí, zemědělství, infrastruktura, ekonomický rozvoj a rozvoj lidských zdrojů.

Podle Svobodové et al. (2011, s. 94) dobrovolné svazky obcí „*obvykle vznikají pro územně ucelenou oblast, vymezenou přirozenými přírodními, technickými nebo historickými hranicemi a dalšími důležitými pojíci prvky. Vyskytují se však i svazky obcí sdružené bez principu územní celistvosti a zaměřující se např. na rozvoj určitých společných prvků.*“ Autorka dále uvádí, že svazky obcí mají široké pole působnosti přesto, že vykonávají pouze aktivity v rovině samostatné působnosti obcí. Svazky obcí mohou hrát velice důležitou roli v rozvoji venkova v případě, že jsou nástrojem, který řeší nevyhovující personální a kvalifikační nedostatky místních samospráv tak, že část rozvojových aktivit obcí převezme manažer mikroregionu, který se intenzivně věnuje rozvojovým aspektům území. V praxi se také

mikroregiony zakládají za účelem získání společných prostředků ze státních fondů a fondů EU. (Pápol a Pavlas 2006, s. 25)

Mnohé mikroregiony fungují v posledních letech v rámci Místních akčních skupin, které jsou základní územní dimenzí pro příjem dotací v programovém období 2014-2020, samostatná činnost mikroregionů (a tedy i pořizování rozvojových dokumentů pro jejich území) ztrácí význam. (Ústav územního rozvoje 2001–2017)

Spolek pro obnovu venkova, o. s. byl založen 1. června 1993. *„Posláním spolku je přispívat k rehabilitaci venkova, k obnově a prohloubení společenského a duchovního života na venkově, k posílení hospodářské stability a prosperity venkova. Motivovat občany žijící na venkově k dobrovolné aktivitě, podněcovat je k odhodlání podílet se na zdárném vývoji obce, napomáhat vzniku a činnosti místních a regionálních sdružení. Účastnit se evropské spolupráce při obnově venkova. v neposlední řadě pak překonávat úzce resortní přístupy k řešení problémů obnovy vesnice a rozvoje venkova a podporovat a realizovat Program obnovy venkova.“* (SPOV - Spolek pro obnovu venkova 2006). V době založení měla členská základna spolku 200 osob a postupně se rozrůstala až na dnešních téměř 1 000 osob. Z aktivity Spolku pro obnovu venkova byla zřízena Komise pro venkov při Senátu České republiky (zasedá 1x týdně). Spolek pro obnovu venkova posuzuje zákony a jejich dopady s ohledem na proměny fungování venkova v ČR. Nejvýraznější akcí Spolku je soutěž Vesnice roku, vyhlašovaná od roku 1995. (Svobodová 2011, s. 98)

Národní observatoř venkova, o. p. s. je servisní organizací pro rozvoj venkova (zejména pro Spolek pro obnovu venkova i Národní síť MAS).

Školy obnovy venkova se věnují vzdělávací, poradenské a osvětové činnosti spolu s podporou spolupráce, plánování a přípravy rozvojových projektů. Fungují v úzkém partnerství s MAS, svazky obcí i s konkrétními obcemi. V ČR jich působí cca 20.

Celostátní síť pro venkov zřízená Ministerstvem zemědělství funguje od roku 2010. Síť je podřízena společné Evropské síti pro rozvoj venkova, kterou zřizuje Evropská komise za účelem zefektivnění spolupráce mezi jednotlivými členskými státy EU. Svobodová (2011, s. 99)

1.6 NÁSTROJE ROZVOJE VENKOVA

1.6.1 KATEGORIE ROZVOJOVÝCH NÁSTROJŮ

Obecně můžeme říct, že nástroje rozvoje nám pomáhají k výkonu a podpoře konkrétních činností (Binek 2010, s. 12). V kontextu regionálního rozvoje lze označení nástroj vymezit jako obecný pojem pro všechny prostředky, které napomáhají k dosažení rozvojových cílů daného území (Metodická podpora regionálního rozvoje 2005). Kategorie nástrojů rozvoje venkova, zpracované podle Binka (2010, s. 12), jsou uvedeny v tabulce 4.

Tab. 4 Kategorie nástrojů rozvoje venkova

TYP NÁSTROJE	PŘÍKLADY
administrativní nástroje	legislativa, závazné procedury, postupy, organizační normy
koncepční nástroje	strategie, programy, plány, politické deklarace, územně plánovací dokumenty, pozemkové úpravy
institucionální nástroje	instituce, spolupráce, regionální management
věcné nástroje	infrastruktura, poskytnutí prostor, služeb, hmotného plnění, poradenství
sociálně-psychologické nástroje	vzdělávání, komunikace, motivace
finanční nástroje	systémy finančních podpor, dotace, granty

Zdroj: zpracováno podle Binka (2010, s. 12)

Z tabulky 4 je patrné, že spektrum dostupných nástrojů pro podporu rozvoje venkova je velmi široké. Největší mírou jsou v rozvojových a plánovacích aktivitách využívány nástroje finanční, přesto, že tvoří jen malou část všech dostupných nástrojů. Ostatní nástroje jsou využívány výrazně méně a neefektivně. Jedním z důvodů je zřejmě fakt, že konkrétní finanční nástroje jsou nejlépe viditelné a uchopitelné (díky přehledům dotačních zdrojů a otevřených výzev). Náročnou částí je obvykle zpracování žádostí o dotace, žadatel však může využít podrobné manuály nebo služby poradenských agentur. „I z hlediska procesního je jednodušší získat finanční dotaci, než např. vyjednávat s aktéry při procesu strategického plánování nebo řídit regionální management.“ (Binek et al. 2011a, s. 40-41)

Hlavními nástroji rozvoje označuje Binek (2009, s. 12) **nástroje koncepční** z toho důvodu, že vytváří rámec pro uplatnění dalších nástrojů.

Paradoxem podle Binka et al. (2011a, s. 43) je fakt, že zatímco jsou podmínky pro uplatnění nástrojů většinou stanoveny shora z centrální úrovně, využívány jsou na nižších úrovních (zdola). Pravidla a podmínky použití daných nástrojů v mnoha případech dovedou odradit potenciální uživatele od jejich využívání.

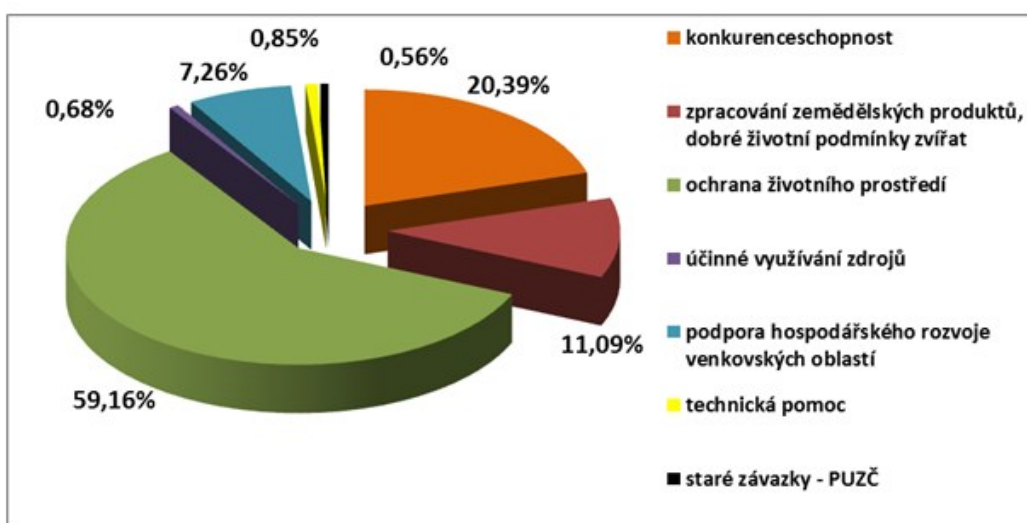
Místní akční skupiny, které působí přímo v jednotlivých regionech, využívají koncepčních nástrojů – tvoří strategické dokumenty, které vychází z potřeb konkrétních regionů a pomáhají obyvatelům s pochopením fungování finančních nástrojů – dotací, grantů a též s jejich administrací.

1.6.2 PROGRAM ROZVOJE VENKOVA 2014-2020

Evropská komise schválila finální znění základního programového dokumentu Programu rozvoje venkova ČR (PRV ČR) na období 2014-2020 dne 26. 5. 2015. Prostřednictvím tohoto programu do českého zemědělství poputuje v příštích letech téměř 3,5 miliardy EUR (více než 96 miliard korun). Z toho bude 2,3 miliardy EUR (62 miliard korun) z unijních zdrojů a 1,2 miliardy EUR (34 miliard korun) z českého rozpočtu. Předpokládaný objem financí do jednotlivých oblastí je znázorněn na obrázku 2. (Program rozvoje venkova – SZIF 2013)

Hlavním cílem programu je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura.

Program bude také podporovat diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Podporován bude komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER, která přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Horizontální prioritou je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a poradenství a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.

Obr. 2 Předpokládané alokace finančních prostředků (v procentech) do jednotlivých oblastí PRV 2014-2020 (zdroj: Program rozvoje venkova – SZIF 2013)

1.6.3 LEADER

V devadesátých letech dvacátého století v souvislosti se socioekonomickou situací Evropského venkova se Evropská komise začala problematice venkovských regionů věnovat a pokusila se o vytvoření nástrojů, které by podpořily jejich rozvoj. V roce 1991 vznikla iniciativa LEADER. LEADER je zkratkou francouzského „Liaison entre les actions de developement de l'économie rurale“, což můžeme do češtiny přeložit jako „propojení aktivit zaměřených na rozvoj hospodaření venkova“. *„Metoda LEADER je založena na principu „bottom-up“ zdola-nahoru. Veškeré náměty a projekty by měly vycházet z myšlenek a podnětů místních venkovských subjektů a občanů, tedy zdola, nikoliv direktivně řízeny krajskou, státní nebo evropskou politickou mocí shora. Čím více subjektů je v regionu zapojeno, tím lépe pro šíři nápadů a také pro transparentnost působení MAS“.* (Místní akční skupiny 2017)

Hlavním cílem této metody je vytvoření spolupráce mezi partnery, kteří se zabývají rozvojem malých venkovských území na úrovni místní, regionální, národní i evropské. Program LEADER vznikl jako experiment pro podporu inovativních přístupů rozvoje venkova na místní úrovni. Program byl implementován ve třech fázích LEADER (1991–1993), LEADER II (1994–1999) a LEADER+ (2000–2006). Na tyto aktivity plynule navázal LEADER v rámci Programu rozvoje venkova 2007–2013 v celé EU. Po vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 vytvořilo Ministerstvo zemědělství na základě zkušeností s aplikací metody LEADER v členských státech EU vlastní národní program LEADER ČR pod záštitou ministerstva zemědělství. Metoda LEADER se v České republice rozvíjela velmi intenzivně, celkový počet MAS působících v letech 2007–2013 na území ČR dosáhl počtu 112. (Brožura metoda LEADER a CLLD 2015)

Na metodu LEADER v novém programovacím období navázala metoda Komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD), čímž se možnosti financování projektů k naplňování strategií MAS výrazně rozšířily. Této metodě se budu věnovat v další části práce.

Fungování metody LEADER je založeno na základě těchto principů (Místní akční skupiny, eAGRI 2009):

- **přístup zdola nahoru** – o budoucnosti regionu rozhodují lidé žijící a pracující v území, znající jeho tradice a potřeby
- **partnerství** veřejných a soukromých subjektů
- **místní rozvojová strategie**
- **integrované a vícesektorové akce**
- **inovativnost** – nalézání nových řešení problémů venkovských regionů
- **síťování** – výměna zkušeností mezi skupinami LEADER
- **spolupráce** – společné projekty MAS v rámci státu, EU a dalších zemích

V minulosti se pojem LEADER používal pro označení dotačního zdroje EU, jehož cílem byla dočasná finanční podpora spolupráce jednotlivých aktérů venkova, než se stanou nezávislými na evropských dotacích. Ve většině zemí EU měl tento záměr úspěch, což vedlo k změně vnímání pojmu LEADER, a tak si ho dnes spojujeme převážně s metodou spolupráce mezi aktéry ve venkovských oblastech. Na rozdíl od většiny zemí EU je v České republice stále chápán spíše jako zdroj dotací, což dokazuje obrovské množství nových MAS v letech 2005 až 2008, které často vznikly jen za účelem získání dotací. (Binek et al. 2010, s. 48).

Důkazem, že LEADER nebyl pochopen jako metoda, jsou podle Binka et al. (2010, s. 48-49) typy projektů MAS, které byly realizovány. Většina finančních prostředků (70 %) byla v minulém období využita na realizaci projektů v rámci opatření „Obnova a rozvoj vesnic“ a „Občanské vybavení a služby“. Tato dvě opatření ovšem neplní rozvojovou funkci, ani nevytváří partnerství napříč sektory, ale nahrazují běžnou činnost obcí – správu majetku (opravy obecních úřadů, škol, silnic, občanské vybavenosti nebo jiné infrastruktury). MAS jsou dnes spíše podle Binka nástrojem administrace projektů a neaktivují dostatečně venkovské regiony.

1.6.4 KOMUNITNĚ VEDENÝ MÍSTNÍ ROZVOJ – CLLD

„Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) je místní rozvoj vedený místními akčními skupinami, který se uskutečňuje na základě integrovaných a víceodvětvových strategií místního rozvoje zaměřených na dotýcnou oblast. Rozvoj je koncipován s ohledem na místní potřeby a potenciál a zahrnuje inovativní prvky v místních souvislostech, vytváření sítí a příp. spolupráci MAS“. (Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020, s. 13.)

CLLD (Community-Led Local Development) navazuje na nástroje LEADER a rozvíjí je. Zároveň těží z partnerství a vztahů mezi subjekty v regionu, vytvořených v předchozím programovacím období metodou LEADER. Zatím co LEADER umožňoval místním akčním skupinám čerpat pouze z Programu rozvoje venkova, CLLD umožňuje MAS čerpat prostředky na rozvojové projekty i z jiných operačních programů (Binek et al. 2015, s. 73). CLLD čerpá z fondů: Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, Evropský námořní a rybářský fond a Fond soudržnosti.

Aby mohly MAS nástroj CLLD využívat, MAS musí nejprve projít procesem **standardizace** (v gesci Ministerstva zemědělství), ve kterém prokáží, že splňují právní, ekonomické a organizační podmínky pro administraci nástroje CLLD a následně **zpracují integrovanou strategii** (ISRÚ) rozvoje území, která musí také být schválena (Ministerstvem

pro místní rozvoj) a na jejím základě pak získá finance na realizaci vybraných opatření této strategie. (Binek et al. 2015, s. 73)

Co se týče úspěšnosti metody LEADER, Binek et al. (2015, s. 21) udává, že většina z více než stovky aktivních MAS naplnila úspěšně cíle stanovené v rozvojových strategiích v předchozím programovacím období, ale upozorňuje na fakt, že ne všechny MAS mají dobrý management a kvalitní řízení. Přesto tvrdí, že *„administrativní a absorpční schopnosti místních akčních skupin představují dobrý základ pro využití těchto subjektů pro aplikaci metody LEADER prostřednictvím CLLD v programovém období 2014–2020.“*

Nástroj CLLD umožňuje v období 2014–2020 financování následujících témat (Ministerstvo pro místní rozvoj: Koncepce a strategie 2015):

- Podpora rozvoje lokální ekonomiky, která zahrnuje zejména investice do zemědělství a lesnictví, podporu nezemědělských mikropodniků a malých podniků a sociálního podnikání.
- Řešení problému nezaměstnanosti a sociálního začleňování, kde má MAS usilovat o zvýšení zapojení lokálních aktérů do řešení těchto témat, budování komunitních center.
- Realizace opatření na zvýšení podílu udržitelných forem dopravy, zejména cyklo dopravy do škol a do zaměstnání.
- Komplexní řešení zvýšení bezpečnosti dopravy.
- Deinstitutionalizace péče o zdraví formou terénních sociálních služeb, budování center duševního zdraví.
- Zvýšení kvality a dostupnosti vzdělávání a celoživotního učení v oblasti klíčových kompetencí (přírodovědné a technické obory).
- Zefektivnění prezentace a posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví.
- Možnost pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje.
- Realizace pozemkových úprav.
- U vybraných MAS, na jejichž území se rozkládají chráněná území, odstranění nepůvodních druhů (křídlatka a bolševník) a výsadba dřevin.

Místní akční skupiny mohou v rámci CLLD čerpat dotace z **Integrovaného regionálního operačního programu (IROP)** v gesci MMR, **Operačního programu Zaměstnanost (OPZ)** v gesci MPSV, **Operačního programu Životní prostředí (OP ŽP)** v gesci MŽP a **Programu rozvoje venkova (PRV)** nemusí však všechny programy využít, nebo jim nemusí být všechny programové rámce v rámci strategie schváleny.

Integrovaný regionální operační program (IROP)

Integrovaný regionální operační program (IROP) je program se širokým zaměřením, podporující rozvoj konkurenceschopnosti, infrastruktury, veřejné správy a další oblasti. Ve všech krajích kromě Prahy. Nejvýznamnějšími oblastmi podpory jsou silnice II. a III. třídy, dopravní obslužnost, Integrovaný záchranný systém, sociální integrace a podnikání, zdravotnická zařízení, vzdělávání, zlepšení energetické účinnosti v budovách, kulturní památky včetně muzeí, tzv. e-Government a územní plánování měst a obcí. Program je rozdělen na pět prioritních os (viz tabulka 5 níže), které se dále člení na specifické cíle, v nichž jsou vyhlašovány výzvy, do kterých se hlásí žadatelé se svými projektovými žádostmi. Místním akčním skupinám je věnována osa 4: Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) s alokací 390 mil. EUR. (CRR – IROP 2011)

Tab. 5 Členění IROP na Prioritní osy

PO	Název Prioritní osy	Zaměření	Alokace
1	Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony	Infrastruktura	1,568 mld. EUR
2	Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů	Lidé	1,742 mld. EUR
3	Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí	Instituce	0,801 mld. EUR
4	Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD)	CLLD	390 mil. EUR
5	Technická pomoc	Řízení IROP	139 mil. EUR

Zdroj: CRR-IROP (2011)

Prioritní osa 4 Komunitně vedený místní rozvoj se dále dělí na dva specifické cíle:

4.1 Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech aktivizace místního potenciálu

4.2 Posílení kapacit komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zlepšení řídicích a administrativních schopností MAS

V rámci specifických cílů jsou vyhlašovány výzvy, tedy příležitosti pro předkládání projektových záměrů v daných oblastech.

Operační program Zaměstnanost (OP Z)

Cílem Operačního programu Zaměstnanost (OP Z) je zlepšení lidského kapitálu obyvatel a veřejné správy v ČR, tedy základních prvků konkurenceschopnosti, zaměřuje se na podporu rovných příležitostí žen a mužů, adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, dalšího vzdělávání, sociálního začleňování a boje s chudobou, zdravotních služeb, modernizaci veřejné správy

a služeb a podporu mezinárodní spolupráce a sociálních inovací v oblasti zaměstnanosti, sociálního začleňování a veřejné správy. (DotaceEU.cz - OP Zaměstnanost 2012)

Operační program Zaměstnanost je rozdělen na 5 prioritních os:

1. Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly
2. Sociální začleňování a boj s chudobou
3. Sociální inovace a mezinárodní spolupráce
4. Efektivní veřejná správa
5. Technická pomoc

Tematické cíle programu jsou:

8. Zvyšování zaměstnanosti a kvalitní pracovní síla (PO 1, PO 3)
9. Fungující sociální systém a boj proti chudobě (PO 2, PO3)
11. Kvalitní, efektivní a transparentní veřejná správa a instituce (PO 3, PO4)

Operační program Životní prostředí (OP ŽP)

Hlavním cílem Operačního programu Životní prostředí (OP ŽP) je ochrana a zajištění kvalitního prostředí pro život obyvatel České republiky, podpora efektivního využívání zdrojů, eliminace negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zmírňování dopadů změny klimatu. OPŽP nabízí v letech 2014–2020 z Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj téměř 2,637 miliardy eur. (Obecné pokyny - opzp.cz 2015)

OP ŽP 2014–2020 je rozdělen na pět prioritních os:

1. Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní
2. Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech
3. Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika
4. Ochrana a péče o přírodu a krajinu
5. Energetické úspory

1.6.5 STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ

Obrovský význam má pro regionální a místní rozvoj prostorové plánování, jehož součástí jsou strategické a územní plánování, které by mělo respektovat zásady udržitelného rozvoje a udržovat tak rovnováhu mezi ekonomickou, sociální a environmentální součástí rozvoje (Binek et al. 2011a, s. 41). *„Strategické plánování je proces promyšleného, do budoucnosti hledícího a dlouhodobého usměrňování nějaké činnosti, oblasti. Strategické plánování má významnou koordinační, aktivizační a synergickou roli – stanovuje směřování („filozofii“) rozvoje („myšlenka“ o rozvoji) a formuluje a provazuje všechny kategorie rozvojových*

aktivit.“ (Binek et al. 2011b, s. 147). Do procesu plánování je přizvána široká škála aktérů rozvoje území a cílem tohoto procesu není pouze vytvoření strategického dokumentu, ale naplánování a uskutečnění změn v situaci daného území. Ve strategických plánech (strategiích či programech rozvoje) jsou obvykle zakotveny i kompetence a povinnosti jednotlivých aktérů z území. Postup realizace naplánovaných aktivit a dopad těchto aktivit je pravidelně vyhodnocován.

„Programy sociálního a ekonomického rozvoje jako strategické rozvojové dokumenty, by měly vycházet z existujících strategií regionálního a lokálního rozvoje. Na základě teorií regionálního růstu a rozvoje se nejčastěji uvádějí dvě základní rozvojové strategie:“ (Ježek 2006, s. 12)

- **Exogenní strategie:** strategie zaměřená na externí rozvojové impulsy (staví na mobilitě výrobních faktorů: práce, kapitálu a inovací)
- **Endogenní strategie:** vychází z aktivizace (mobilizace) a rozvoje regionálního potenciálu

Ježek (2006, s. 13) uvádí, že Endogenní strategie vychází ze zjištění, že regionální aktéři (obyvatelé, podnikatelé, politici) jsou sami nejlépe schopni stanovit strategické cíle, kontrolovat rozvojový proces a jsou považováni za hnací sílu regionálního rozvoje. Důležitá je přitom inovační schopnost v nejširším smyslu a procesy kolektivního učení. Příkladem endogenní strategie rozvoje regionu je SCLLD vytvořená MAS.

„Při plánování rozvoje území se uplatňují dva základní nástroje: **strategické a územní plánování**. Každý ze zmíněných přístupů má své silné stránky i omezení. Mezi nimi je vztah symbiózy – představa o rozvoji a hledání území pro realizaci či opačně disponibilní území a optimalizace jeho využití.“ Binek et al. (2010, s. 14)

Obr. 3 Proces strategického plánování (zdroj: Binek et al. 2011b, s. 36, vlastní zpracování)

V obecné rovině rozlišujeme podle Binka et al. (2010, s. 14) následující hierarchii koncepčních dokumentů:

- **Strategie** je dlouhodobý koncepční dokument, který určuje základní linie rozvoje daného subjektu, resp. území daného subjektu, ve všech základních oblastech na dlouhé období („kam jdeme“).
- **Program** je střednědobý dokument. Vychází a navazuje na Strategii (samostatně ztrácí smysluplnost) a ve střednědobém horizontu vytyčuje opatření, která bude subjekt realizovat, aby dosáhl strategických cílů.
- **Plán** je krátkodobý dokument prováděcího charakteru. Konkretizuje vybraná opatření ve formě projektů či aktivit. Obsahuje již harmonogram a stanovuje způsob financování. Plán již není koncepční dokument („Akční plán“).

Podstatné je, aby strategické dokumenty byly provázané na úrovni vertikální i horizontální. V procesu přípravy rozvojové koncepce je nezbytné, aby spolu všichni aktéři byli navzájem v kontaktu a spolupracovali. Proces strategického plánování je řízen prostřednictvím dvou základních metod, tzv. expertní a komunitní metodou. (Binek et al. 2011b, s. 43)

Expertní metoda je založená na využití externích pracovníků (firem), kteří pojmenovávají problémy, hodnotí situaci, srovnávají, jsou objektivní a navrhuji směry rozvoje. Místní aktéři se pak rozhodují o vhodnosti návrhů a diktují spolu s experty možná řešení. (Binek et al. 2011b, s. 43)

Komunitní metoda umožňuje v mnohem větší míře zapojení místních aktérů, kteří pojmenovávají problémy společně a společně taky hledají řešení. Plán je nastaven na základě dohody aktérů, proto jsou často projekty v praxi lépe realizovatelné. Nevýhodou je subjektivita a izolovanost řešení. Tato metoda je dobře využitelná pro malá území (obce, menší svazky obcí). (Binek et al. 2011b, s. 44) Ray (1997, s. 345) tento způsob plánování nazývá „participační“ a tvrdí že nezbytnými předpoklady pro úspěšnost této metody jsou intenzivní interakce, předávání informací, a spolupráce aktérů na lokální úrovni. V případě, že tyto předpoklady nemohou být splněny, doporučuje využít lokální rozvojové agentury, která by spoluprací mezi aktéry pomohla rozvinout.

„V praxi se jako nejvhodnější ukazuje flexibilní kombinace expertního a komunitního přístupu.“ (Binek et al. 2011b, s. 44)

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje je charakteristická tím, že je založena na integrovaném a víceodvětvovém postupu, který je cílený na konkrétní území určité MAS. Všechny potřeby musejí vycházet z podnětů místních subjektů. SCLLD je možné realizovat pro rozvoj regionů, které byly vymezeny dotčenými subjekty v regionu a ne na centrální úrovni.

(Binek et al. 2015, s. 75) V procesu přípravy SCLLD MAS MC (která roli rozvojové agentury v tomto případě plní) bylo využito kombinace obou výše zmíněných metod - metody expertní i komunitní.

1.7 MAS MORAVSKÁ CESTA

Zdrojem informací o MAS Moravská cesta (MAS MC), aktivitách a fungování mi byly webové stránky organizace, SCLLD a v neposlední řadě rozhovor s předsedkyní MAS Julií Zendulkovou. MAS Moravská cesta vznikla v roce 2005 na Valné hromadě mikroregionu Litovelsko za účelem v regionu realizovat program LEADER. Formálně byla MAS ustanovena formou občanského sdružení v polovině roku 2006, název nově vzniklé MAS byl: MAS Moravská cesta (Litovelsko – Pomoraví), o. s. Valnou hromadou dne 25. května 2014 byly schváleny nové Stanovy MAS Moravská cesta, kde byl změněn název organizace na **MAS Moravská cesta, z. s.** Informace o MAS a jednotlivých aktivitách a SCLLD mi doplnila Julie Zendulková, která do MAS nastoupila v roce jejího založení, tj. v r. 2006. Od roku 2010 působí Julie Zendulková v místní akční skupině jako předsedkyně MAS.

Území působnosti místní akční skupiny je uměle vytvořeným regionem za účelem realizace strategických plánů. Obce, které jsou členem MAS, jsou uvedeny v tab. 6. V současné době pokrývá **MAS Moravská cesta katastrální území 22 obcí o celkové rozloze území 28 291 ha, žije zde 31 832 obyvatel** (stav – ČSÚ, 31. 12. 2016). Většina obcí spadá do ORP Litovel (14 obcí), dále pak do ORP Olomouc a ORP Šternberk.

Specifickým znakem regionu je velký počet místních částí obcí, kdy se 22 obcí dále dělí na 69 místních částí. Region má typický venkovský charakter s většinovým zastoupením sídel do 500, resp. 300 obyvatel. V Litovli, jediném městě v regionu, které je jeho přirozeným centrem, žije téměř 1/3 obyvatel území (cca 27 %). Přibližně 8,5 tisíce obyvatel (cca 31 %) žije v sídlech do 500 obyvatel. Region MAS je také ovlivněn bezprostřední blízkostí krajského města Olomouc (dojíždka do práce, příměstská turistika apod.) Největším zaměstnavatelem v regionu jsou firmy PAPCEL, a.s. a HTM Sport s.r.o., které zaměstnávají 237 osob, dále nad 200 zaměstnanců mají firmy HOPAX s.r.o., jejíž sídlo je v členské obci Červenka, Pivovar Litovel a.s., SEV Litovel s.r.o. a ZD Unčovice.

Využití půdy (land use) na území MAS Moravská cesta je převážně tvořeno zemědělskou půdou, která představuje 62 % z celkové rozlohy sledovaného území (28 291 ha). Procentuální zastoupení orné půdy z rozlohy zemědělské půdy je 85 %. Trvalé travní porosty jsou zastoupeny 8 % a zahrady se podílejí 4 % na celkové rozloze zemědělské půdy. Ovocné sady se na území MAS ve větší míře nevyskytují a tvoří pouhých 3 %.

Lesní pozemky tvoří 28 % z celkové rozlohy území. Na území MAS se nachází CHKO Litovelské Pomoraví, charakteristické soustavou lužních lesů. Zbývá 2 % tvoří zastavěné a vodní plochy a 6 % tvoří ostatní plochy.

Co se týče dopravní obslužnosti území, hlavní železniční trasou na území MAS MC je trať č. 270 Přerov - Praha, která na území MAS zastavuje v obcích Štěpánov - Střeň – Červenka. Další železniční trať č. 273 vede přes obce Červenka – Litovel předměstí – Senice na Hané (pak dále pokračuje do Prostějova), pouze sezónní trať č. 275 spojuje Litovel předměstí a Mladeč. Napříč územím MAS Moravská cesta je vedena rychlostní silnice R35 na trase Mohelnice – Olomouc. Základem komunikačního systému pro obsluhu území jsou silnice II. třídy, jež zajišťují dopravní obslužnost jednotlivých obcí uvnitř území a dostupnost města Litvle. Mezi významné tahy nadregionálního významu, které tvoří silnice I. třídy a vybrané silnice II. třídy byla zařazena i silnice II. třídy II/449 v trase Prostějov - Senice na Hané - Litovel - Uničov - Rýmařov.

V SCLDD MAS popisuje společné znaky regionu následovně: přirozená spádovost do ORP Litovel a ORP Olomouc, dopravní a meziobecní vazby, řešení společných problémů v obcích, přítomnost CHKO Litovelské Pomoraví a v neposlední řadě krajové tradice a typické hanácké nářečí. Obyvatelé jsou v jednotlivých obcích také provázáni příbuzenskými vztahy a spolková činnost se vyznačuje spoluprací členů z několika obcí.

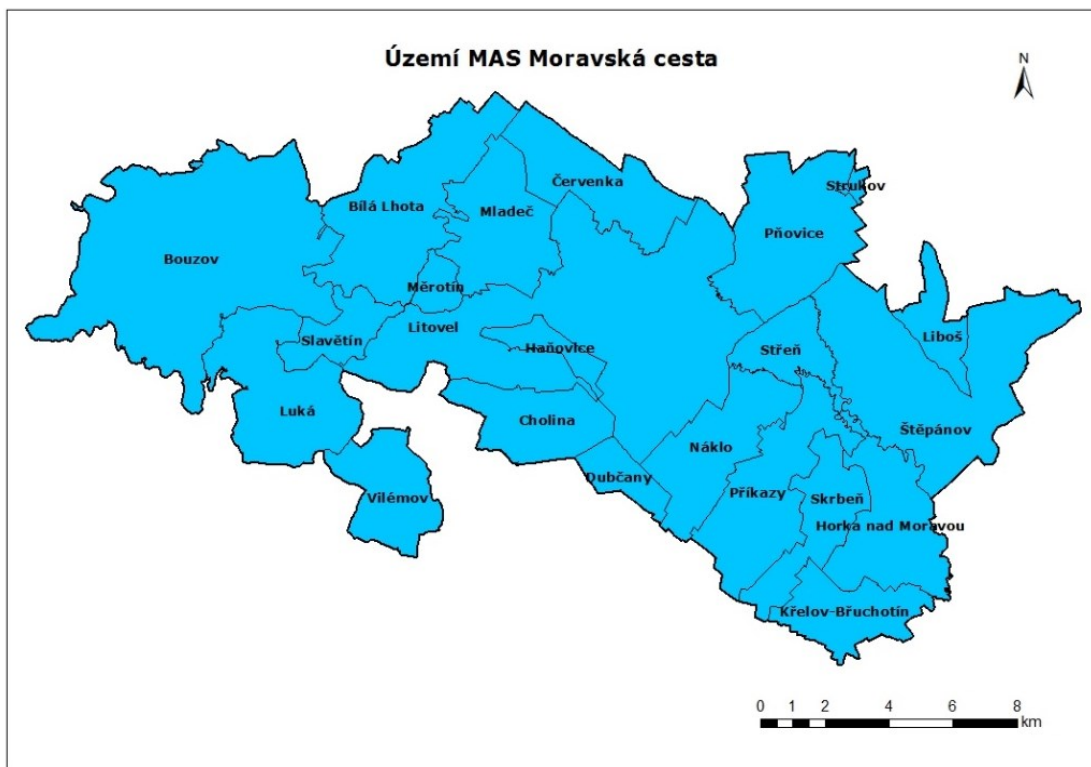
Tab. 6 Seznam obcí MAS Moravská cesta

	Populace [obyv.]	Rozloha [ha]	Hustota [obyv./km ²]
Celkem	31 832	28 294	112,50
Bílá Lhota	1 130	1 822	62,03
Bouzov	1 538	4 231	36,35
Červenka	1 428	1 130	126,38
Dubčany	232	344	67,52
Haňovice	445	280	159,15
Horka nad Moravou	2 420	1 194	202,71
Cholina	732	899	81,43
Křelov - Břuchotín	1 695	791	214,27
Liboš	639	430	148,46
Litovel	9 879	4 640	212,92
Luká	844	1 484	56,87
Měrotín	270	214	126,26
Mladeč	751	1 207	62,24
Náklo	1 538	1 146	134,21
Pňovice	921	1 636	56,30
Příkazy	1 305	1 397	93,42
Skřebeň	1 184	788	150,32
Slavětín	214	490	43,65
Strukov	142	53	268,55
Střeň	608	581	104,69
Štěpánov	3 485	2 684	129,84
Vilémov	432	855	50,52

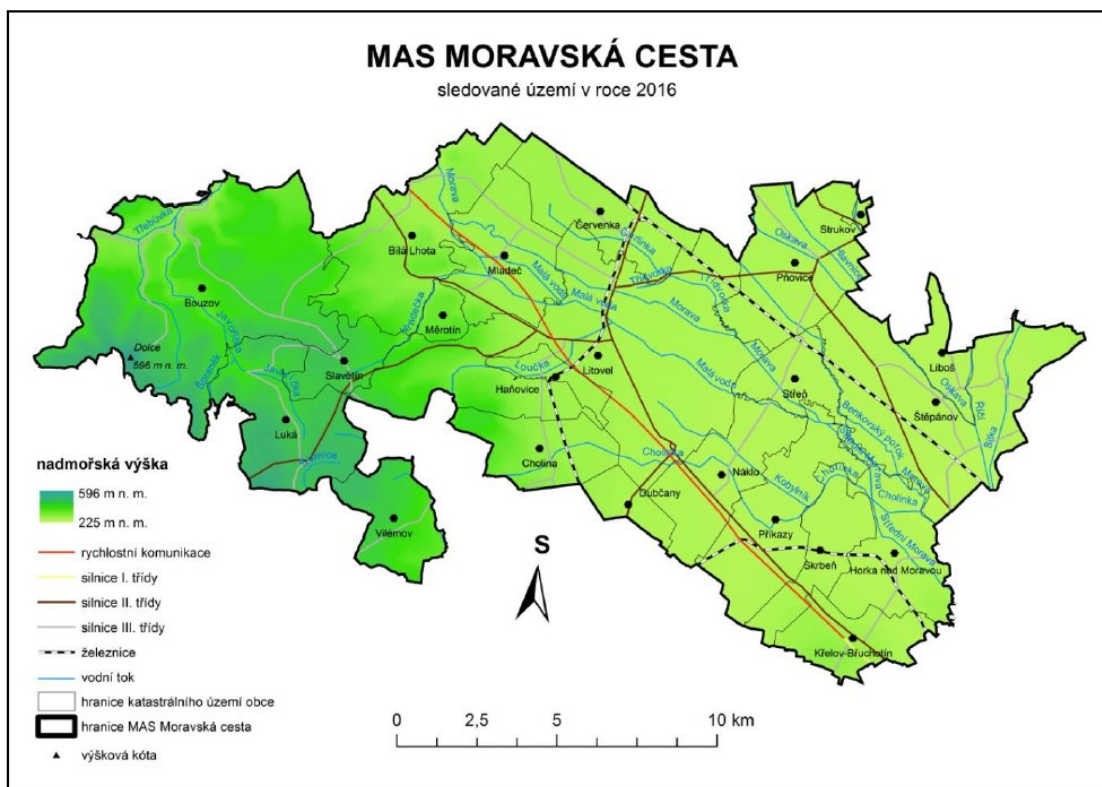

Obr. 4 Území MAS Moravská cesta v rámci Olomouckého kraje (zdroj: MAS Moravská cesta)

Obr. 5 Obce na území MAS Moravská cesta (zdroj: MAS Moravská cesta)

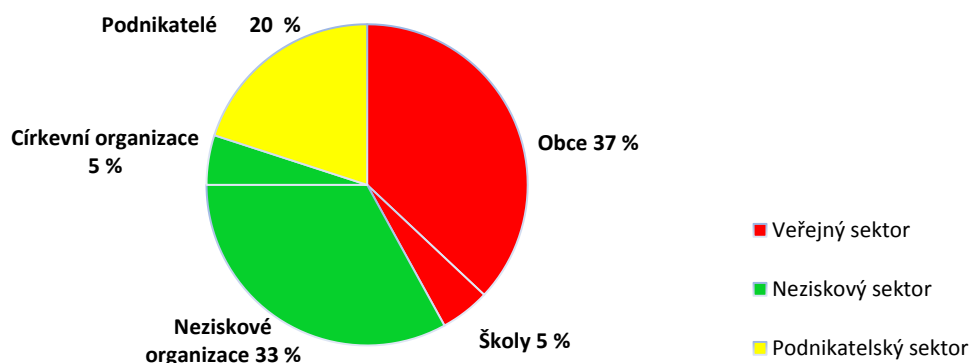
Obr. 6 Území MAS Moravská cesta (Zdroj: Jarmarová 2016, s. 15)

Členská základna MAS je zastoupena 59 členy, z nichž 25 členů zastupuje veřejný sektor, 12 podnikatelský sektor, 22 neziskový sektor (viz tab. 7)

Tab. 7 Zastoupení zájmových skupin mezi členy MAS

Zájmová skupina	Počet členů	Podíl v % (zaokrouhлено)	Typ sektoru	Podíl v % (zaokrouhлено)
Obce	22	37	Veřejný	42
Školy	3	5		
Neziskové organizace	19	33	Neziskový	38
Církevní organizace	3	5		
Podnikatelé	12	20	Podnikatelský	20
CELKEM	59	100	Celkem	100

Zdroj: MAS Moravská cesta (upraveno)

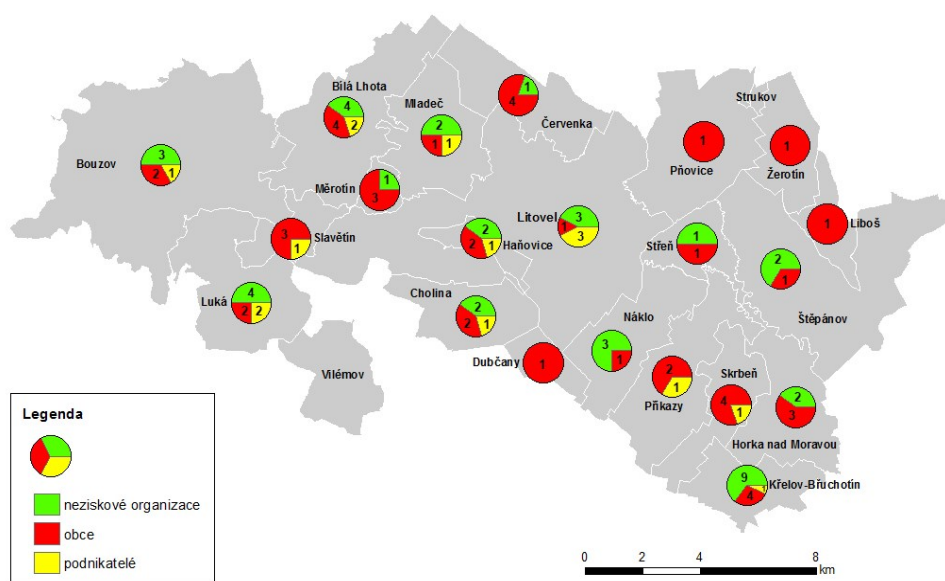
Obr. 7 Procentuální zastoupení zájmových skupin mezi členy MAS (zdroj: vlastní zpracování)

Programovací období PRV 2007-2013

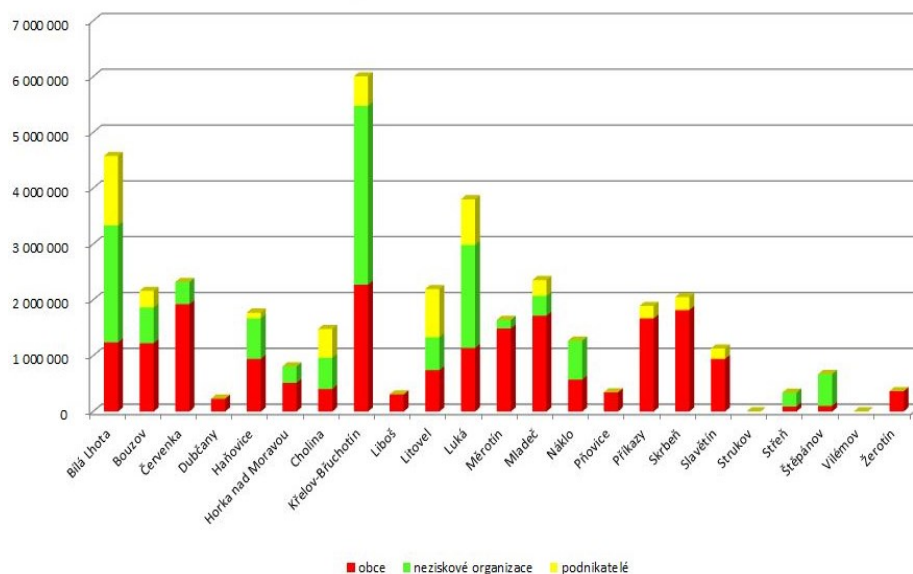
MAS měla pro minulé období zpracovaný Strategický plán LEADER s názvem „Hanáci se rozkévale – včil ovidíte” a během období 2008–2013 probíhala každoročně jeho průběžná aktualizace. Z analýzy strategických dokumentů MAS MC, kterou realizovala Danihelková (2013) v rámci diplomové práce vyplynulo, že jejich příprava byla pečlivá a odpovídala nárokům na jejich zpracování (rámec OECD), avšak jako výraznou slabinu strategických dokumentů označila nekvalitní systém průběžného monitoringu a vyhodnocování. MAS Moravská cesta rozdělila mezi obce, podnikatele a neziskové organizace 41,7 milionů korun a podpořila 103 projektů v deseti výzvách. Žadatelé mohli realizovat projekty v rámci 6 fichí: 1. Kvalitnější život v našich obcích, 2. Na venkově se bude žít lépe, 3. Od Bouzova vítr věje...v Pomoraví se něco děje, 4. Cesta k oživení Litovelska a Pomoraví, 5. Budoucnost regionu je v našich tradicích, 6. Rozvíjíme řemesla a živnosti. MAS spolupracovala se Středomoravskou

agenturou rozvoje venkova o.p.s. (SMARV), která zajišťuje dotační poradenství, přípravu, zpracování a řízení projektů.

Největší počet projektů byl realizován prostřednictvím obcí jako žadatelů - 45 %, druhé byly NNO 40 % realizovaných projektů a nejméně projektů bylo realizováno podnikateli - 15 % (viz obr. 8). Nejvíce projektů a největší množství dotací získaly obce Křelov-Břuchotín, Bílá Lhota a Luká (viz obr. 9). Nejvíce financí bylo rozděleno v rámci fiche 1 a 2 a bylo zde realizováno nejvíce projektů.

Obr. 8 Projekty podpořené MAS MC v předchozím období dle sektorů (zdroj: MAS MC)

Obr. 9 Výše dotace podpořených projektů v obcích MAS MC v předchozím období dle sektorů (zdroj: MAS MC)

Müllerová (2013) Na základě analýzy celkového počtu realizovaných projektů v rámci jednotlivých obcí bylo identifikováno celkem šest neaktivních obcí, které realizovaly málo projektů (0 – 2) Jejich neaktivnost vychází z důvodu působení neuvolněných starostů a nízké komunikaci s MAS. Současně označila jako velmi aktivní obce Bílá Lhotu, Křelov – Břuchotín, Litovel a Lukou. Do těchto obcí také alokováno nejvíce finančních prostředků.

Realizace projektů spolupráce

Na území MAS Moravská cesta byl v minulém období realizován úspěšný projekt s názvem *Živé akce na Moravské cestě*, jehož hlavním cílem bylo zlepšení atraktivity společenských, kulturních, sportovních a volnočasových akcí realizovaných v regionu MAS Moravská cesta. Projekt přispěl i k rozvoji partnerské spolupráce místních komunit a institucí. Celkem bylo podpořeno 20 projektů v této oblasti. Například byly podpořeny akce pořádané ze strany SDH, TJ Sokol nebo ze strany samotných obcí (koncerty, hody, pohádkový les a další).

Projekty spolupráce s dalšími MAS jsou velmi důležitou aktivitou MAS, dochází k předávání zkušeností mezi MAS, což umožňuje zlepšování jejich činnosti, zároveň umožňuje poznání jiných regionů. Seznam realizovaných spolupráce projektů v letech 2008-2015 je uveden v tabulce 8 níže. Mas spolupracovala jak s moravskými MAS, tak s dvěma MAS slovenskými.

Tab. 8 Projekty spolupráce MAS MC realizované v předchozím období

Rok realizace	Název projektu	Dotace pro MAS MC (dotace celkem) v Kč	Aktivity realizované v regionu MAS MC	Partnerské MAS
2010-2011	Nové venkovské expozice a muzea	1 765 809 (4 482 735)	V Bouzově vzniklo muzeum Tradic a řemesel	MAS Moravský kras a MAS Regionem Poodří, partnerství Moravská brána do Evropy
2010-2012	Mapování a studie obnovy technicko-historických památek na venkově	829 026 (2 977 471)	Vydány publikace, Moravskou cestou po technických památkách a Po stopách technických památek	MAS Moravský kras a MAS Regionem Poodří, partnerství Moravská brána do Evropy
2010	Nové zázemí pro činnost spolků a propagaci MAS na venkově	632 000 (2 121 000)	Nákup vybavení - velkoplošný stan, pivní sety a dřevěné stánky	MAS Moravský kras a MAS Regionem Poodří, partnerství Moravská brána do Evropy
2012-2013	„Nová energie pro regionální značku (NEREZ)“	404 907 (594 860)	Akce (propagační a prodejní), propagační materiály pro výrobce, publikace rozhovorů	Partnerství Moštěnka, MAS Prostějov venkov, MAS Uničovsko o.p.s.

			s výrobcí „Máme značku Haná“.	
2012-2013	Kroje našich krajů	934 659 (3 350 408)	Pořízení krojů pro soubory (Hanačka, Pantla, Cholinka) a kulturní akce	MAS Podhostýnska a MAS Malohont (SK).
2014-2015	Cílem společného snažení je rozvoj regionálního značení	443 628 (789 228)	zavedeno značení služeb u regionální značky "HANÁ regionální produkt®	MAS Horní Pomoraví (ČR), MAS Zlatá cesta (SK)
2014-2015	Příběhy našich kronik	197 100 (1 225 350)	Publikace Příběhy našich kronik, vzdělávací akce	MAS Hřibčecí hory, MAS Hanácké království, MAS Regionu Poodří
2014-2015	EMI 6	500 000 (2 500 000)	Cílem projektu bylo vytvoření Metodiky monitoringu a evaluace MAS, (pro vyhodnocení strategií a srovnání realizace SPL LEADER MAS)	MAS Partnerství Moštěnka, o.p.s. MAS Regionu Poodří, z. s., MAS Moravská Brána, z.s. MAS Střední Haná, MAS Vizovicko a Slušovicko
CELKEM	8 projektů	5 707 129 (18 041 052)		19 MAS

Zdroj (vlastní zpracování)

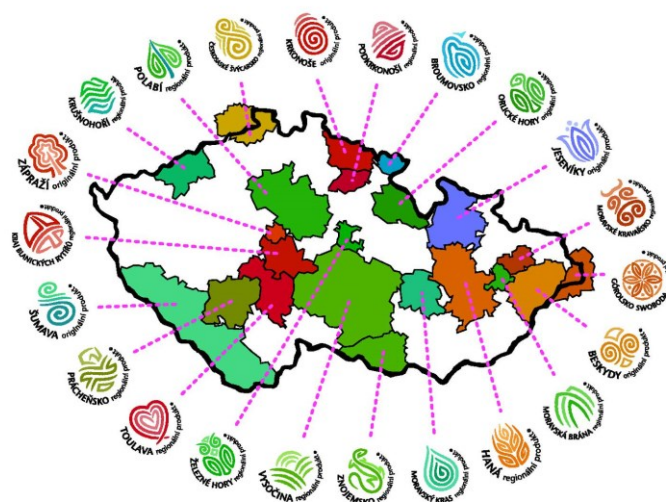
Regionální značení „HANÁ regionální produkt®“

V roce 2011 se stala MAS Moravská cesta koordinátorem značky „HANÁ regionální produkt®“ a za pět let jejího působení se počet certifikovaných výrobců z původních čtyř vyšplhal na 84 platných držitelů (78 výrobky a 6 služeb), z toho 21 jich je z území MAS Moravská cesta. Sedm certifikátů z celkového počtu tedy bylo uděleno potravinám a nápojům, mezi řemeslnými výrobky převažují textilní produkty (celkem devět certifikátů), mýdla a dekorační předměty. Nechybí ale ani praktické pomůcky jako kovářské výrobky. Tři certifikáty byly uděleny poskytovatelům služeb. Během koordinace značky došlo i k navázání spolupráce s dalšími regionálními značkami jako jsou Jeseníky, Moravský kras i slovenská značka Hont.

Značka „HANÁ regionální produkt®“ je součástí Asociace regionálních značek, o.s. (dále „ARZ“), která sdružuje 26 koordinátorů regionálních značek pro místní produkty, služby a zážitky (pouze v některých). ARZ je založena na jednotných principech a pravidlech udělování značky a jednotném grafickém stylu značek i propagačních materiálů. Regionální značení podporuje řemeslné výrobky, potraviny a přírodní produkty šetrné k životnímu prostředí, se zaručeným původem z daného území a s vazbou k tomuto území vyjádřenou naplněním (některého nebo všech) specifických kritérií týkajících se tradice, podílu ruční práce,

podílu místních surovin a specifičnosti pro daný region. Podmínkou pro udělení regionální značky je plnění zákonných předpisů a norem pro daný provoz (hygienické a technické normy, bezpečnost práce apod.). (ARZ)

Podporu značky „HANÁ regionální produkt®“ pokládá Julie Zendulková za jednu z klíčových aktivit MAS. Uvádí, že se v regionu daří docílit například spolupráce mezi restauračními zařízeními a výrobcí potravin, kteří jim dodávají své produkty. V novém programovém období se předpokládá další podpora těchto drobných podnikatelských subjektů, jejichž výrobky či služby mají pro dané území tradiční a jedinečnou hodnotu. Podpora značení těchto podnikatelů se odrazí i v ekonomickém rozvoji daného území, ale také jako impuls pro spolupráci.

Obr. 9 Regionální značky pod Asociací regionálních značek v ČR (zdroj: ARZ)

Další aktivity MAS

MAS realizuje i aktivity přesahující hranice regionu, a to například **Garden Food Festival** ve Zlíně, v Olomouci a v Ostravě pod záštitou regionální značky Haná.

MAS řeší i **aktivity v rámci škol**, které jsou z pohledu Julie Zendulkové také velice podstatné. V roce 2013 MAS začala s meziobecní spoluprací. Jednou z aktivit bylo oslovování našich škol, kdy jsme vyzískali tak tak sedm školských zařízení na nějaké společné veřejné setkání. Školy zpočátku neměly o toto setkání zájem (nečekaly přínos a vnímaly to jako zatěžující). Časem školy zjistily, že i pro ně může být MAS přínosem a v současné době se jednání účastní téměř všechny školy v regionu. MAS pro ně zařizuje zdarma šablony projektů a další dotační množství a příležitosti pro ně řeší individuálně. Školy jsou novou cílovou skupinou oproti minulému období, které se MAS věnuje.

Projekt „**Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR**“ v rámci území správního obvodu obce s rozšířenou působností Litovel. Nositelem projektu byla obec Náklo. Cílem

projektu bylo vytvořit podmínky pro dlouhodobý rozvoj meziobecní spolupráce v oblastech odpadového hospodářství, v sociální oblasti a školství a zároveň zpracovat analýzy výše uvedených témat. Na společném jednání starostů, které proběhlo 26. 6. 2014, byl výčet témat doplněn a MAS začala pracovat na analýze cestovního ruchu. Realizace projektu v ORP Litovel probíhala od prosince 2013 do května 2015. Garantem projektu je Svaz měst a obcí ČR (do projektu bylo zapojeno 185 území správních obvodů ORP). Projekt byl úspěšně zadministrován a celkově výstupy z toho byly takové, že oblast školství a cestovního ruchu bude nadále řešit MAS a ostatní oblasti budou obce řešit po vlastní linii. Projekt docílil propojení a spojení aktivit obcí, MAS už ale žádný navazující projekt nerealizovala, protože není oprávněným žadatelem; tímto je dobrovolný svazek obcí - mikroregion Litovelsko, se kterým MAS jedná.

1.7.1 PŘÍPRAVA SCLLD V MAS MORAVSKÁ CESTA

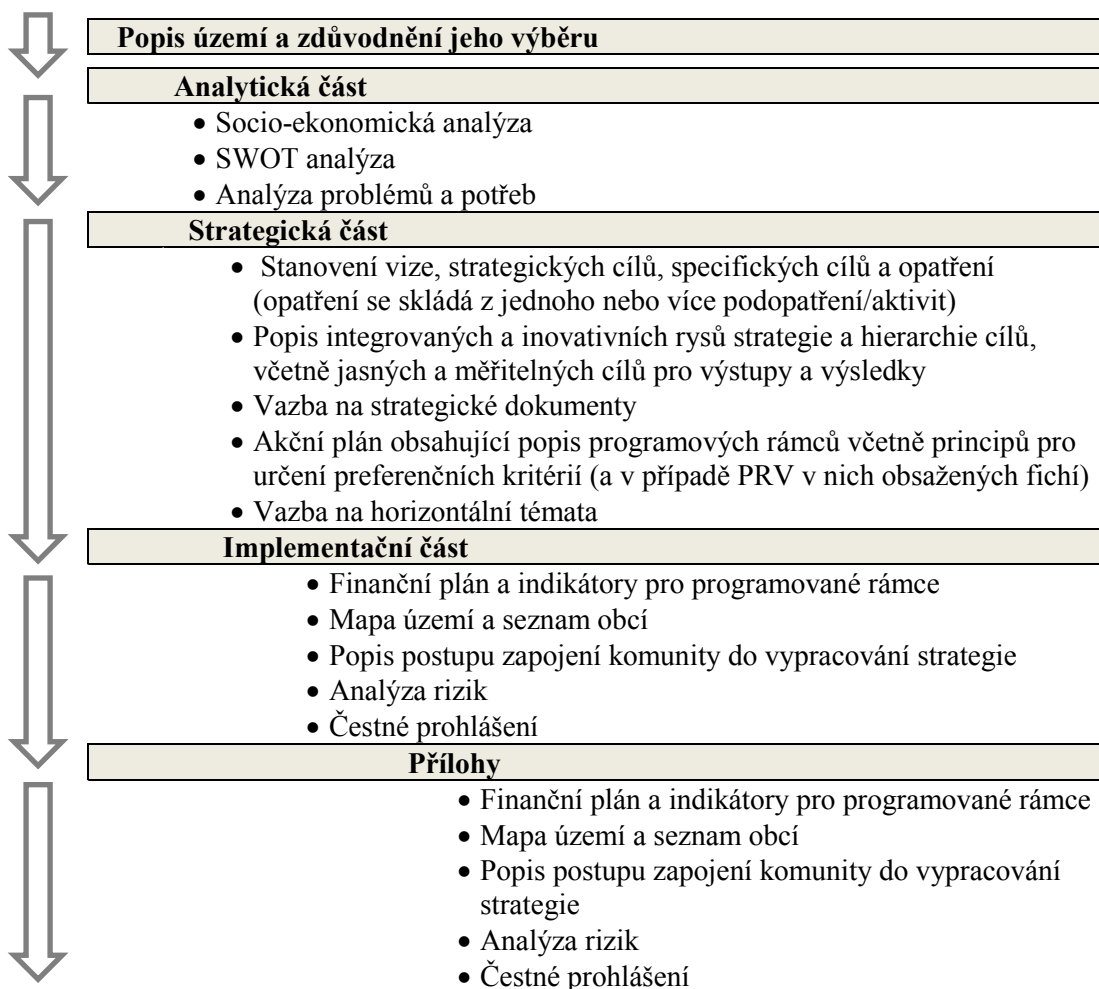
Příprava strategie komunitně vedeného rozvoje na období 2014–2020 v regionu MAS Moravská cesta s názvem „Demê furt dopředô a necófnem ...“ začala už v roce 2012. Zapojila jsem se do přípravy analytické části strategie participativní metodou, čemuž se věnuje praktická část práce, na kterou MAS navázala dalšími kroky tvorby strategie. MAS mi poskytla potřebné podklady, které měla k dispozici k tvorbě strategie, a doplňující informace mi poskytla předsedkyně MAS Julie Zendulková.

Proces přípravy strategie byl podle Julie Zendulkové velmi dlouhý a složitý, zejména proto, že se neustále měnila pravidla a struktura SCLLD a nebylo jasné, zda metodika je závazná nebo jen doporučující. Také elektronický systém MS 2014+ se vyvíjel v průběhu a často nefungoval. Proces schvalování nebyl o nic méně komplikovaný. MAS musela projít třífázovým věcným hodnocením. Celý schvalovací proces trval rok. MAS MC byla strategie opakovaně vrácená k přepracování. Mas úspěšně prošla procesem standardizace 27. listopadu 2015 a 1. listopadu 2016 byla SCLLD MAS schválena Ministerstvem pro místní rozvoj. MAS MC je první MAS v Olomouckém kraji se schválenou strategií.

Příprava strategie komunitně vedeného rozvoje SCLLD MAS Moravská cesta byla zpracována participativní část i expertní metodou, které byly vzájemně provázány, aby byla zajištěna rovnováha mezi komunitním a expertním pohledem na rozvoj daného regionu. Časový rámec realizovaných aktivit v průběhu přípravy strategie je znázorněn v tabulce 9.

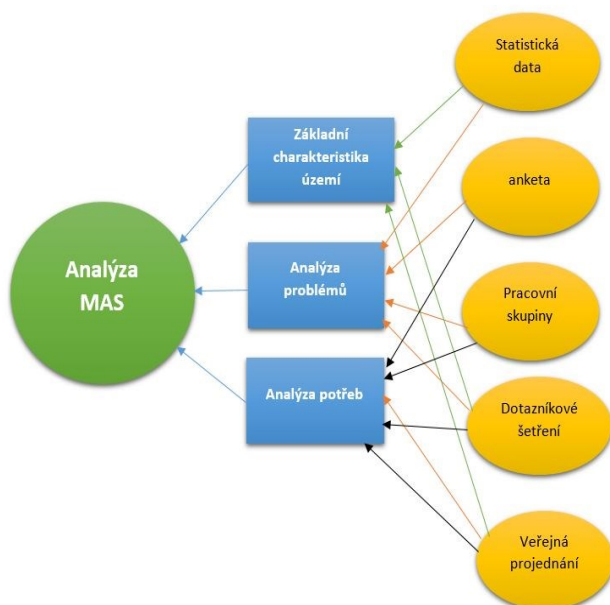
Osobou odpovědnou za vedení zpracovatelského týmu a tvorbu strategie byla manažerka MAS Miloslava Hrušková. SCLDD se skládá ze tří samostatných částí - analytické, strategické a implementační, a podléhá Metodickému pokynu pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020, kde je uvedena její povinná struktura (viz obr. 10).

Místní akční skupiny se při přípravě strategie řídily Metodickým pokynem pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020, který upravoval povinnou strukturu SCLLD (s. 30). Šipky znázorňují posloupnost přípravy jednotlivých částí, pod každou z částí je uveden její požadovaný obsah.

Obr. 10 Povinná struktura strategie CLLD (zdroj: Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020, s. 30, vlastní zpracování)

Analytická část strategie CLLD pak byla tvořena třemi dílčími částmi: základní charakteristikou území, analýzou problémů a analýzou potřeb. Části vycházely z dat získaných vlastním šetřením MAS v regionu. Schéma přípravy analytické části strategie znázorňuje obrázek 11.

Obr. 11 Příprava analytické části strategie SCLLD MAS (zdroj: MAS MC)

Tabulka devět znázorňuje, jak na sebe navazovaly jednotlivé kroky přípravy SCLLD v MAS MC v průběhu let 2012-2015.

Tab. 9 Průběh přípravy SCLLD MAS MC

		Pololetí/rok							
		1.pol./2012	2.pol./2012	1.pol./2013	2.pol./2013	1.pol./2014	2.pol./2014	1.pol./2015	2.pol./2015
A. Participativní zpracování strategie	Aktivita								
	Anketa								
	Řízené rozhovory se starosty								
	Dotazníkové šetření mezi NNO								
	Dotazníkové šetření mezi podnikateli								
	Veřejná projednání pro širokou veřejnost z území celé MAS Moravská cesta								
	Veřejná projednání v jednotlivých obcích								
B. Expertní zpracování strategie	Pilotní komunitní plánování v obci Náklo								
	Jednání pracovní skupiny Školství								
	Jednání pracovní skupiny Životní prostředí								
	Jednání pracovní skupiny Rozvoj regionu								
	Jednání pracovní skupiny Podnikatelé								
	Jednání pracovní skupiny Sociální služby								

Zdroj: SCLLD MAS Moravská cesta

1.7.2 PARTICIPATIVNÍ ZPRACOVÁNÍ STRATEGIE

První etapa přípravy strategie participativní metodou, MAS Moravská cesta zvolila řadu prostředků, jak získat z regionu co nejvíce informací o výchozím stavu regionu a jeho potřebách. Byly jimi anketa, dotazník, řízené rozhovory se starosty, dotazníkové šetření mezi NNO, Dotazníkové šetření mezi podnikateli, veřejná projednání, pracovní skupiny. Některé prostředky byly úspěšné, jiné méně.

Anketa

Mezi obyvateli na území MAS Moravská cesta proběhlo dotazníkové šetření formou ankety. Anketní lístky byly prostřednictvím obcí distribuovány přímo do jednotlivých domácností. MAS výsledky při přípravě strategie nevyhodnocovala, protože vzorek nepovažovala za reprezentativní z důvodu velmi malé návratnosti, a proto se MAS rozhodla navštěvovat konkrétní obce a realizovat v nich veřejná projednání.

Řízené rozhovory se starosty

Ve všech obcích MAS Moravská cesta proběhly na konci roku 2012 řízené rozhovory se starosty, ve kterých MAS zjišťovala informace o základní obecní infrastruktuře, technické infrastruktuře, společenské infrastruktuře – školství, kultura, sport, zdravotnictví, kulturní památky, přírodní zajímavosti, přehled spolků v obci, přehled podnikatelů v obci, přehled dotací za posledních 5 let a projektové záměry. Tato jednání přinesla řadu důležitých informací, týkajících se obcí.

Dotazníkové šetření mezi NNO a mezi podnikateli

Neziskové organizace byly obeslány dotazníkem, ve kterém jsme kromě spokojenosti s fungováním jejich organizace v dané obci zjišťovali, zda plánují rozvoj své činnosti a jaké mají projektové záměry. Tato šetření neměla velkou úspěšnost. Vrátilo se pár dotazníků, které MAS také nevyhodnocovala, vyzvala respondenty, aby se účastnili veřejných projednání nebo přišli na konzultaci.

Veřejná projednání pro širokou veřejnost z území celé MAS Moravská cesta v letech 2012 a 2013

V letech 2012 a 2013 proběhla dvě veřejná projednání:

- 25. 11. 2012 - Záložní dům, Příkazy
- 18. 4. 2013 - Štěpánov

Veřejná projednání v jednotlivých obcích v roce 2014

Veřejná projednání, která proběhla v roce 2014, popisují podrobně v praktické části diplomové práce.

Výsledky těchto projednání – projektové záměry a potřeby obcí a obyvatel regionu, byly předány MAS a vycházelo z nich expertní zpracování strategie. Na jednání pracovních skupin a odborného týmu, byla vytvořena SWOT analýza a byly navržena koncepce, strategické cíle a priority SCLLD pro další období.

1.7.3 EXPERTNÍ ZPRACOVÁNÍ STRATEGIE

Expertní zpracování strategie navazovalo na zpracování participativní metodou a podíleli se na něm odborný tým a odborné pracovní skupiny.

Odborný tým z řad zaměstnanců i externích expertů navrhl celkovou koncepci strategie.

Odborné pracovní skupiny byly stanoveny na základě výsledků realizovaných veřejných projednání, kde měly obce navrhnout vhodné kandidáty a vyjádřit se k již navrženým.

Setkání pracovních skupin podle oblastí se konala v termínech:

- pracovní skupina Školství – 11. 11. 2013, 16. 6. 2014, 21. 1. 2015
- pracovní skupina Životní prostředí – 22. 1. 2013, 20. 8. 2015, 13. 10. 2015
- pracovní skupina Rozvoj regionu - 22. 1. 2013, 23. 5. 2013, 23. 9. 2013, 10. 2. 2014, 25. 3. 2014, 22. 5. 2014, 17. 7. 2014, 16. 9. 2014, 30. 3. 2015, 28. 5. 2015, 22. 7. 2015, 16. 9. 2015, 25. 11. 2015
- pracovní skupina Podnikatelé – 3. 4. 2013, 9. 7. 2015
- pracovní skupina Sociální služby – 26. 10. 2015

Jednání odborných pracovních skupin probíhala v letech 2014- 2015 a věnovala se různým tématům vztahujícím se k dopracování SCLLD 2014–2020. Směřovala především k oblasti získání dalších aktuálnějších projektových záměrů ze strany různých subjektů působících na území MAS Moravská cesta a dále k projednávání návrhů finančních alokací k jednotlivým programovým rámcům. Na jednání Výboru spolku konaného dne 30. 3. 2015, došlo ke schválení jmenování vedoucího zaměstnance SCLLD Ing. Miloslavy Hruškové. Dále probíhala jednání v rámci pracovních skupin, které se věnovaly vždy ústřednímu tématu řešenému v rámci SCLLD.

Školství (21. 1. 2015)

Tato pracovní skupina se věnovala především definici projektových záměrů v oblasti školství v návaznosti na začínající projekt Místních akčních plánů a stanovených opatření v rámci operačních programů. Schůzka byla konána za účasti zástupců škol z území MAS a přizván byl i zástupce odboru školství. Cílem bylo opět získat informace o konkrétních záměrech těchto subjektů a jejich plánech v nejbližších letech.

Životní prostředí (20. 8. 2015, 13. 10. 2015)

Životnímu prostředí je na našem území věnována větší pozornost z důvodu přítomnosti CHKO Litovelské Pomoraví. K projednání této problematiky byla realizována roku 2015 dvě setkání se zástupci různých organizací působících na území MAS a přizváni byli také zástupci obcí, jejichž katastrální území zasahuje na území CHKO Litovelské Pomoraví. Zástupcům byly interpretovány možnosti v oblasti realizace daných projektových záměrů odvíjející se od opatření, které bylo MAS Moravská cesta přiděleno na základě provedené analýzy dat o území. Z každého jednání vzešlo několik otázek, které by měly zkonkretizovat zaměření potenciálních projektů.

Rozvoj regionu (30. 3. 2015, 28. 5. 2015, 22. 7. 2015, 16. 9. 2015, 25. 11. 2015)

Pracovní skupina Rozvoj regionu se věnovala především vhodnému nastavení specifických cílů a opatření v rámci strategie a diskutovala o všech dotačních možnostech, které budou moci být realizovány prostřednictvím MAS Moravská cesta. Cílem bylo vybrat taková opatření, která přispějí k rozvoji celého regionu a budou vhodná s ohledem na nynější stav území.

Podnikatelé (9. 7. 2015, 5. 10. 2015)

Jednání a následné diskuse byly vedeny i s podnikatelskými subjekty působícími v území. Účast byla zajištěna ze strany zemědělských a nezemědělských podnikatelů. Přizváni byli i držitelé značení HANÁ regionální produkt, jelikož i oni mohou být vhodnými žadateli pro následující programové období a budou mít možnost realizovat své projektové záměry. Z diskusí vzešly různé podněty a připomínky, které přispěly k dopracování tohoto strategického dokumentu a jeho vhodnému nastavení.

Během dopracovávání strategie se také sešla pracovní skupina věnující se oblasti Sociálních služeb a projednávala opatření vztahující se k tomuto tématu.

Valná hromada (29. 9. 2015, 10. 12. 2015)

Členové MAS Moravská cesta jsou pravidelně informováni o probíhajícím zpracovávání strategie a vyzýváni k předkládání různých podnětů či připomínek. V roce 2015 byl do programu jednání Valné hromady zahrnut i bod s názvem: Dotační možnosti a příležitosti na území MAS Moravská cesta. Nad tímto tématem následně probíhala diskuse, konkrétně se jednalo o zvolení vhodných opatření s ohledem na specifické podmínky území a následné rozdělení finančních alokací v programových rámcích SCLLD. Vzešlé připomínky byly zapracovány a předloženy odborným skupinám k diskusi. Při posledním jednání Valné hromady byla strategie schválena.

Výbor spolku (30. 3. 2015, 22. 7. 2015, 16. 9. 2015, 25. 11. 2015)

Jak již bylo zmíněno výše, Výbor spolku v počátku roku 2015 schválil jmenování vedoucího pracovníka SCLLD Ing. Miloslavu Hruškovou. Další jednání bylo směřováno především k diskusi nad realizací klíčového projektu a výsledkem bylo zjištění, že nyní není nastíněno vhodné společné téma klíčového projektu realizovaného na území MAS Moravská cesta. Poslední konané jednání bylo zaměřeno na finanční alokaci programových rámců, nad kterou byla vedena diskuse. Při posledním jednání výboru MAS Moravská cesta byla ze strany členů výboru daná strategie schválena.

SCLLD MAS byla schválena Ministerstvem pro místní rozvoj 1. listopadu 2016. MAS MC byla první MAS v Olomouckém kraji se schválenou strategií CLLD. MAS do strategie zahrnula programové rámce všech programů, v rámci kterých mohou MAS rozdělovat finance (PRV, OP Z, OP ŽP, IROP), čím si otevřela mnoho možností jak zajistit potřeby regionu. V době dokončování mé práce již proběhl příjem projektových žádostí v OP Zaměstnanost a PRV a byla vyhlášena výzva k podání projektových žádostí v IROP. MAS Moravská cesta by měla rozdělovat až 74,610 mil. Kč.

2 PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 CÍLE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA

Cílem mé diplomové práce je identifikovat hlavní potřeby rozvoje obcí a regionu z pohledu obyvatel regionu MAS Moravská cesta. Zjistit, jestli se liší potřeby v obcích s ohledem na jejich velikost a dopravní dostupnost. V praktické části budu odpovídat na výzkumnou otázku: Jaké jsou hlavní potřeby rozvoje obcí a regionu z pohledu obyvatel regionu MAS Moravská cesta? Současně se budu odpovídat na dílčí podotázky: Shledávají obyvatelé svou obec jako vhodné místo pro vlastní aktivity? Co obyvatelům v obci chybí? Liší se potřeby obyvatel v obcích s ohledem na jejich velikost a dopravní polohu v regionu?

2.2 METODIKA

V práci byla použita metoda neřízeného individuálního rozhovoru s předsedkyní MAS, která poskytla informace o MAS MC a přípravě SCLLD. Informace byly využity v teoretické i v praktické části (průběh veřejných projednání). K získání informací – práce využila metodu přímého dotazování prostřednictvím veřejných projednání, a metodu dotazníkového šetření. Získaná data byla zpracována a roztríděna do 12 kategorií (rozvojových oblastí).

2.2.1 VÝZKUMNÝ SOUBOR

Výzkumný soubor tvořili obyvatelé regionu MAS, kteří se zúčastnili veřejných projednání v jednotlivých obcích a vyjadřovali své potřeby a projektové záměry, část účastníků také vyplnila jednoduché dotazníky.

Oslovení veřejnosti

Veřejná projednání MAS Moravská cesta oslovila starosty jednotlivých obcí regionu s nabídkou realizovat v obci veřejné projednání, kde by obyvatele informovali o MAS MC, její činnosti a možnostech získání financí pro své záměry v následujícím období. Většina obcí se rozhodla pro realizaci kromě Slavětína, Bílé Lhoty a Štěpánova. V Bílé Lhotě a ve Štěpánově proběhla veřejná projednání společně pro celý region v předchozím roce. MAS spolu se zástupci obcí domluvila datum a čas konání jednotlivých projednání a poslala prostřednictvím emailu pozvánku obcím a dalším subjektům z dané obce, na které měla kontakt. Obce, ve kterých se veřejné projednání nekonalo, byly informovány o veřejných projednáních v okolních obcích. Obce samy pak zvaly obyvatele. Většinou pozvánku vyvěsily na obecní vývěsce, umístily

informace na webové stránky obce, poslaly pozvánku emailem nebo o akci informovaly veřejnost prostřednictvím rozhlasu.

Průběh veřejného projednání

Veřejná projednání se konala na obecních úřadech, v knihovnách, školách i v restauračních zařízeních. Účastníci veřejných projednání se zapsali do prezenční listiny, kde uvedli kromě jména a kontaktu na sebe také to, jaký subjekt zastupují. Byly vytvořeny čtyři skupiny účastníků: nestátní neziskové organizace, podnikatelé, veřejnost a zástupci obcí. Každý účastník dostal dotazník, který mohl odevzdat zástupci MAS na konci projednání. Nejprve na projednání vystoupil zástupce MAS, který představil MAS Moravskou cestu, její činnost, současné aktivity, výsledky předchozího programového období (realizované projekty a aktivity) a seznámil veřejnost s novým plánovacím obdobím, komunitně vedeným místním rozvojem a předpokládanými možnostmi čerpání prostřednictvím MAS. Poté byl dán prostor účastníkům jednání, aby přednesli své projektové záměry nebo vyjádřili své potřeby, co jim v obci chybí. Zástupce MAS s účastníky jednotlivé záměry konzultoval společně s prostředky a možnostmi, jak záměry realizovat. Účastníci měli možnost kdykoliv během projednání vznášet dotazy. Z průběhu každého projednání byl vyhotoven jednoduchý zápis, ve kterém jsou zaznamenány všechny prezentované projektové záměry. Také byly shromážděny vyplněné dotazníky obyvatel.

Tab. 10 Účastníci veřejných projednání podle obcí a sektorů

	Veřejné projednání [datum]	populace [obyv.]	NNO [osoby]	Podnikatelé [osoby]	Veřejnost [osoby]	Zástupci obcí [osoby]	Celkem [osoby]	[osob / popul]
Celkem		31 767	75	23	54	47	199	0,626%
Bílá Lhota	neproběhlo	1 116	0	0	0	0	0	0,000%
Bouzov	19.5.2014	1 546	2	6	1	3	12	0,776%
Červenka	26.5.2014	1 418	0	2	1	1	4	0,282%
Dubčany	18.6.2014	228	0	0	0	4	4	1,754%
Haňovice	27.5.2014	452	2	1	9	3	15	3,319%
Horka nad Moravou	6.5.2014	2 398	7	3	4	2	16	0,667%
Cholína	24.4.2014	751	5	0	3	2	10	1,332%
Křelov - Břuchotín	22.4.2014	1 686	12	0	0	3	15	0,890%
Liboš	13.5.2014	616	0	1	5	3	9	1,461%
Litovel	29.4.2014	9 924	3	1	0	2	6	0,060%
Luká	29.5.2014	832	5	4	5	2	16	1,923%
Měrotín	2.6.2014	269	2	0	0	3	5	1,859%
Mladeč	12.5.2014	753	2	0	4	1	7	0,930%
Náklo	20.3.2014	1 529	15	0	0	1	16	1,046%
Pňovice	9.4.2014	911	3	0	1	1	5	0,549%
Příkazy	2.4.2014	1 295	10	2	7	6	25	1,931%
Skrbeň	14.4.2014	1 193	2	1	11	2	16	1,341%
Slavětín	neproběhlo	217	0	0	0	0	0	0,000%
Strukov	23.4.2014	143	0	0	0	6	6	4,196%
Střeň	16.4.2014	608	3	0	1	1	5	0,822%
Štěpánov	neproběhlo	3 442	0	0	0	0	0	0,000%
Vilémov	15.4.2014	440	2	2	2	1	7	1,591%

(Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

Popis účastníků veřejných projednání

Veřejná projednání proběhla v 19 obcích a celkem se jich zúčastnilo 199 osob ze čtyř sektorů (NNO, podnikatelé, veřejnost a zástupce obcí). Údaje za jednotlivé obce jsou zpracovány v tab. 10.

Počet účastníků v obcích ze všech sektorů – Průměrný počet účastníků jednání v obci byl 10,5 osob. Nejvíce účastníků na jednání bylo přítomno v obci Příkazy (25 osob) dále v obcích Horka nad Moravou, Luká a Skrbeň (16 osob) a obcích Haňovice a Křelov-Břuchotín (15 osob). Naopak nejméně osob bylo přítomno jednání v obcích Červenka a Dubčany (4 osoby).

Počet účastníků vztažen k celkovému počtu obyvatelstva v obci – Celkem se vzhledem k celému území MAS účastnilo jednání 0,6 % obyvatel. Největší procento obyvatelstva měly zastoupeny obce Strukov 4,196 % obyvatel a Haňovice 3,3 % obyvatel, 4 obce měly téměř 2 % (Luká, Měrotín a Příkazy), nejmenší potom Litovel (0,06 %) a Červenka (0,3 %).

Účastníci z pohledu sektorů - nejvíce byl zastoupen **neziskový sektor**, na jednáních bylo přítomno 75 osob, což je 38 % všech zúčastněných. Z pohledu jednotlivých obcí byly NNO zastoupeny nejvíce v obcích Náklo (zde tvořily absolutní většinu: 15 z 16 osob), následovaly Příkazy (12 osob) a Křelov-Břuchotín (10 osob). Naopak ve čtyřech obcích Červenka, Dubčany, Liboš a Strukov nebyl neziskový sektor zastoupen vůbec. Druhé nejvyšší zastoupení měla **veřejnost** - 54 účastníků (27 %). Nejvíce byla zastoupena v obcích Skrbeň (11 osob), Haňovice (9 osob) a Příkazy (7). V šesti obcích Dubčany, Křelov-Břuchotín, Litovel, Měrotín, Náklo, Strukov nebyla veřejnost zastoupena vůbec. Třetí místo zaujímají **zástupci obcí** - celkem 47 osob (24 %). V každé obci, kde se veřejné projednání konalo, byl přítomen alespoň jeden zástupce dané obce, nejvíce jich bylo v obci Příkazy a Strukov (6 osob). Nejméně zastoupenou zúčastněnou skupinou byli **podnikatelé**. Jejich celkový počet byl 23 osob, (pouze 11 %). Byly přítomni v 10 z 19 obcí. Největší účast podnikatelů byla v Bouzově (6 osob), Luké (4 osoby) a Horce nad Moravou (3 osoby).

Rovnoměrné zastoupení sektorů v obci – všechny sektory byly zastoupeny na jednáních v 7 z 19 obcí: Bouzov, Haňovice, Horka nad Moravou, Luká, Příkazy, Skrbeň, a Vilémov. Tři sektory zastoupeny v obcích Červenka, Cholina, Liboš, Litovel, Mladeč, Pňovice a Střeň. Dva sektory měly zastoupení v obcích Křelov-Břuchotín, Měrotín a Náklo. Obce Dubčany a Strukov měly zastoupení pouze jednoho sektoru (zástupce obcí).

Zpracování dotazníků

Popis dotazníku

Dotazník je vytvořený k veřejným projednáním za účelem získat z regionu co nejvíce projektových záměrů a dozvědět se o potřebách obyvatel regionu. Je zaměřený na kvalitativní údaje. Skládá se z hlavičky, která vyžaduje vyplnění identifikačních údajů dotazovaných (název organizace, obec, ve které máte sídlo, kontaktní osoba, telefon, email). Dále dotazník obsahuje tři otázky, jedna otázka je uzavřená, kde je možná jedna odpověď z několika variant, a nabízí možnost vysvětlit odpověď, a druhé dvě jsou otázky otevřené.

1. První otázka je formulovaná: „**Jak hodnotíte obec jako místo pro vaše aktivity?**“ Jedná se o otázku uzavřenou (verbální škály) nabízející výběr z pěti možností:
a) Výborná, b) Dobrá, c) Vyhovující, d) Špatná, e) bez názoru
s možností zdůvodnění volby s uvedením: **Proč?....**
2. Druhá otázka je otázkou otevřenou, formulovanou: „**Co Vám v obci chybí k realizaci Vašich aktivit? Vypište.....**“
3. Třetí otázka je filtrační, formulovaná takto: „**Přivítali byste dotace pro realizaci svých plánů?**“ s možností volby **a) Ano, b) Ne. Pokud „ANO“ – uveďte své konkrétní projektové záměry (v případě potřeby přidejte řádky): pod otázkou je tabulka o třech sloupcích, kde se po tazateli požaduje vyplnění Název záměru, Předpokládaný rozpočet (odhad) a Doba realizace 2014-2020 (odhad). (V prvním řádku byl uvedený příklad projektu).**

Způsob vyhodnocení dotazníku

Zvlášť byly vyhodnoceny otázky 1 a 2. Otázka 3, týkající se projektových záměrů, byla vyhodnocena společně s projektovými záměry získanými během veřejných projednání.

Způsob vyhodnocení projektových záměrů

Vyplněné dotazníky a záměry získané z veřejných projednání i dotazníků byly dále zpracovávány společně. Na začátku byl celkový počet projektových záměrů a potřeb 589. Následně byly eliminovány opakující se záměry, čímž jsem dospěla k číslu 559. V projektových záměrech, ve kterých byly předpokládané náklady vyjádřeny v rozmezí dvou částek, byla výsledná částka určena aritmetickým průměrem obou částek.

Projektové záměry byly následně rozřazeny do **12 kategorií**:

- technická infrastruktura
- doprava
- vybavenost obcí a služby
- životní prostředí
- život v obcích
- podnikání, výroba, zaměstnanost
- vzdělávání, školství
- řízení obcí, informovanost, spolupráce
- bezpečnost
- turistický ruch
- ochrana kulturního dědictví venkova.

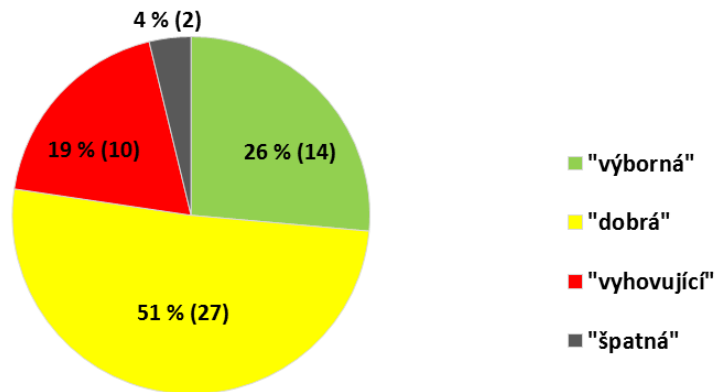
Oblasti byly zvoleny podle doporučení „Manuálu tvorby Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro programové období 2014–2020“, kde kromě uvedených oblastí 11 oblastí si MAS mohly přidat i další oblasti vlastní. MAS MC měla zájem přidat oblast „ochrana kulturního dědictví venkova“, proto bylo vytvořeno celkem 12 kategorií. Související projektové záměry byly na základě syntézy zahrnuty do jedné skupiny, např. obnova zeleně na návsi a obnova zeleně u kulturního domu; tyto záměry byly zahrnuty do kategorie obnova zeleně. Některé záměry se také opakovaly pro více místních částí jedné obce a byly také spojeny.

2.3 VÝSLEDKY

2.3.1 VYHODNOCENÍ OTÁZEK DOTAZNÍKU

Celkem dotazník vyplnilo 54 účastníků veřejných projednání ve 14 obcích. V osmi obcích nebyl MAS odevzdán žádný dotazník.

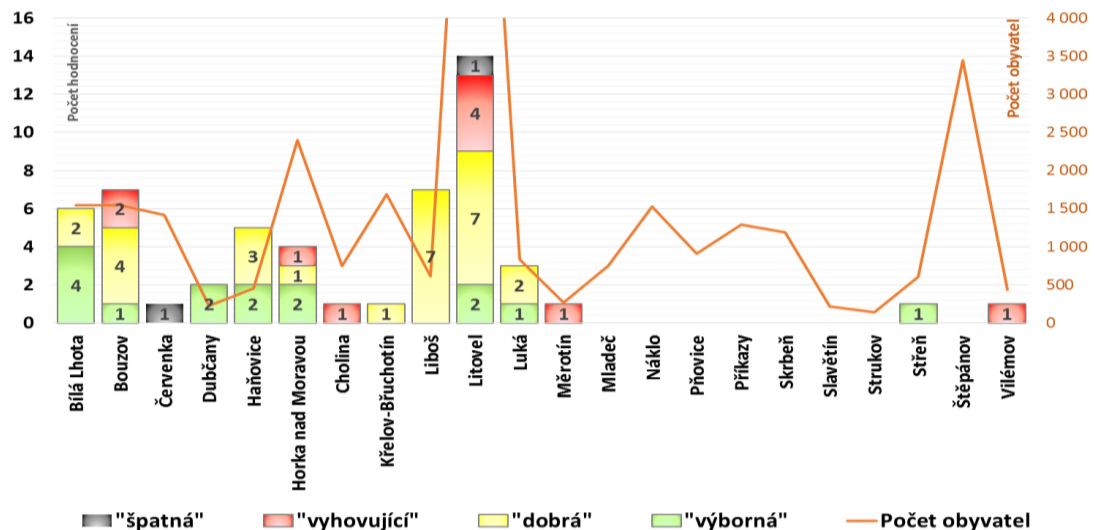
1. Otázka: „Jak hodnotíte obec jako místo pro vaše aktivity?“

Obr. 12 Hodnocení obce jako místa pro realizaci aktivit (zdroj: vlastní zpracování)

Graf demonstruje, že v téměř polovině případů byla obec hodnocena jako „dobrá“, asi ve čtvrtině jako „výborná“, asi 20 % odpovídajících hodnotilo obec jako „vyhovující“ a pouze čtyři procenta hodnotitelů identifikovala obec jako „špatnou“.

Podle jednotlivých obcí

Obr. 13 Hodnocení obce jako místa pro realizaci aktivit v jednotlivých obcích (zdroj: vlastní zpracování)

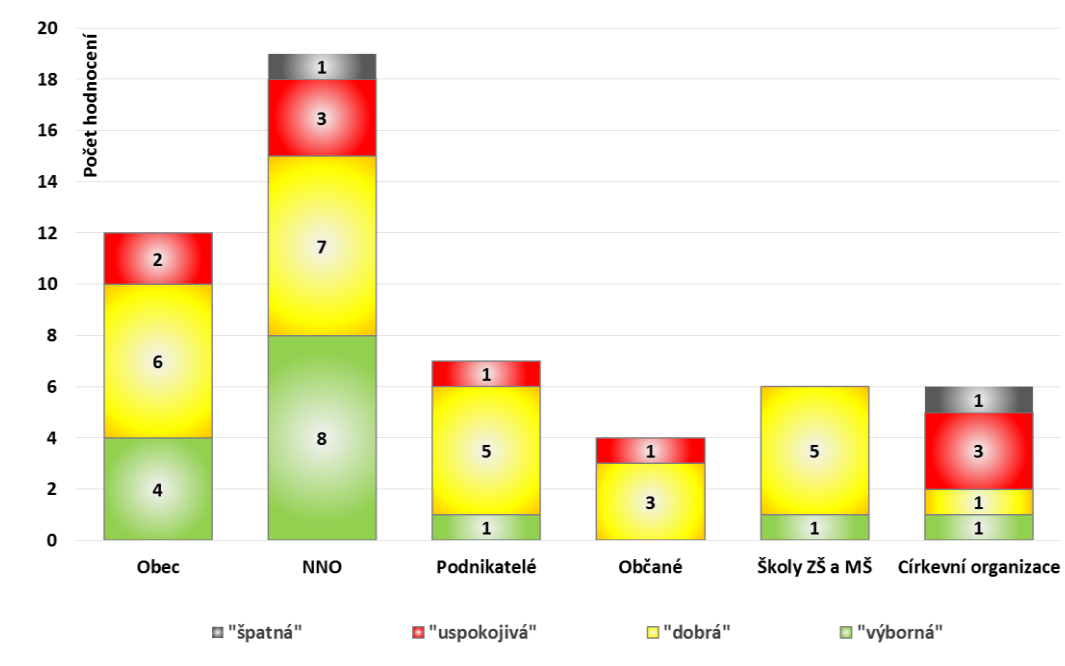
Z grafu (obr. 13) počtu hodnocení v jednotlivých obcích je zřejmé, že nejvíce odpovědí bylo v Litovli (14), dále v Bouzově (7) a Liboši (7). Naopak v osmi obcích nehodnotili občané vůbec.

Mezi nejlépe hodnocené obce patří Bílá Lhota (4 „výborná“ a 2 „dobrá“), Haňovice (2 „výborná“ a 3 „dobrá“); jako špatná byla obec hodnocena pouze ve dvou případech, jedním byla obec Červenka a druhým Litovel.

Svou **odpověď zdůvodnilo dvanáct osob**. V devíti případech byla zmíněna spolupráce s obcí, v jednom případě negativní hodnocení „špatná“, ve zbylých pozitivních hodnoceních „výborná“ (4) a „dobrá“ (4). Další dvě zdůvodnění odpovědí reflektovalo dobré přírodní podmínky a klidné prostředí (hodnocení „dobrá“). Jedno hodnocení „vyhovující“ bylo odůvodněno pomalým zapojováním nových obyvatel.

Podle zájmových skupin:

Na otázku odpovědělo 54 osob, složení hodnotitelů podle zájmových skupin: zástupci obce 12, NNO – 19, podnikatelé – 7, občané – 4, Školy (ZŠ, MŠ) – 6, církevní organizace – 6.

Obr. 14 Hodnocení obce podle typu hodnotitele (zdroj: vlastní zpracování)

Z grafu je patrné, že největší skupinou hodnotitelů byli **zástupci NNO** (19), kteří hodnotili obec v celém spektru možností od „výborné“ po „špatnou“, nejčastěji ale hodnotili obec jako „výbornou“ (8 hodnocení) a „dobrou“ (7 hodnocení), jako „špatnou“ hodnotila obec pouze jedna osoba. U ostatních zájmových skupin kromě církevních organizací převládalo hodnocení „dobrá“. **Ze zástupců obcí** (12) nehodnotil obec nikdo jako špatnou, převládalo hodnocení „dobrá“ (v šesti případech), stejně jako u **podnikatelů**, kde ze sedmi jich šest hodnotilo obec

jako „dobrou“. **Občané** obec hodnotili jako „dobrou“ ve třech případech ze čtyř a školy v pěti případech z šesti. Církevní organizace hodnotily v celé šíři spektra a převládalo hodnocení „uspokojivá“.

2. *Otázka „Co Vám v obci chybí k realizaci Vašich aktivit? Vypište.....“*

Na druhou otázku odpovědělo 38 osob z 54, kteří odevzdali dotazníky. Nejčastější odpovědi na otázku byly **finance** (finanční prostředky, peníze), které se v odpovědích vyskytly v jedenácti případech. Dále často v odpovědích občané znovu vyjadřovali své **projektové záměry** (bydlení, hřiště – sportovní areál (10 případů), pohostinství, vybavení zahrady MŠ, apod.) Vyskytly se i odpovědi typu: pochopení; více aktivních lidí; větší počet občanů; dobrá poloha v regionu; nevím, jaké jsou možnosti, nebudu vymýšlet; ve třech případech se vyskytla odpověď dobrá **spolupráce s obcí** (vzájemná informovanost), **výkup pozemků, vlastní majetek (SDH)**, větší spolupráce s Mikroregionem Litovelsko.

2.3.2 VYHODNOCENÍ PROJEKTOVÝCH ZÁMĚRŮ

Vyhodnocení jednotlivých projektových záměrů (potřeby obyvatel) obcí, získaných prostřednictvím zastupitelů, veřejnosti, podnikatelů či spolků, jsou shrnuty v následujících podkapitolách.

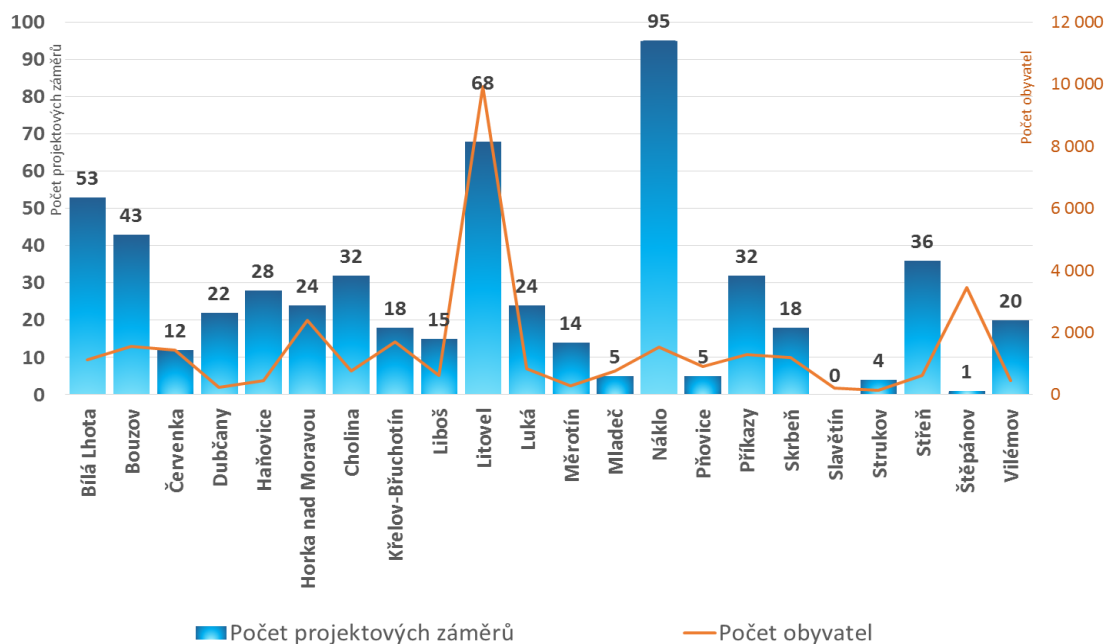
Počet záměrů v jednotlivých obcích MAS (tab. 11, obr. 16)

Počet jednotlivých záměrů a jejich rozpočet je znázorněn v tabulce 11. Z tabulky je patrné, že celkový počet záměrů v regionu je 559. Absolutně největší počet projektových záměrů získán v obci Náklo - 95 (veřejné projednání bylo více v režii obce, ta během něj prováděla vlastní šetření a motivace obyvatel účastnit se byla větší), dále v Litovli (68 záměrů), Bílé Lhotě (53 záměrů). V obci Slavětín nebyl evidován žádný projektový záměr (v obci se projednání nekonalo a jednání v jiné obci se nikdo nezúčastnil).

Tab. 11 Počet projektových záměrů v obcích, včetně předpokládaného rozpočtu

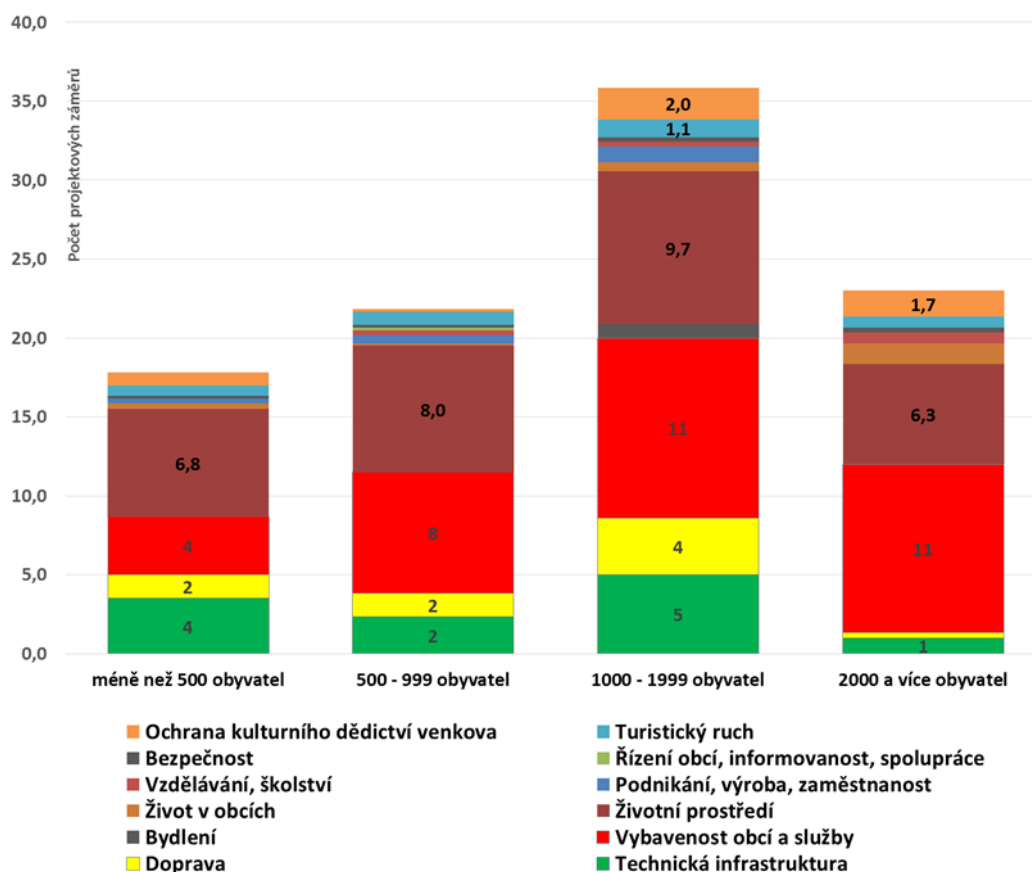
	Veřejné projednání [datum]	populace [obyv.]	Rozpočet záměrů [Kč]	Rozpočet záměrů na obyvatele [Kč/obyt.]	Počet záměrů ks	Počet záměrů na obyvatele [ks/obyt.]
Celkem		31 767	1 438 576 000	1 695 915	559	0,018
Bílá Lhota	neproběhlo	1 116	255 375 000	228 831	51	0,046
Bouzov	19.5.2014	1 546	149 120 000	96 455	43	0,028
Červenka	26.5.2014	1 418	16 900 000	11 918	12	0,008
Dubčany	18.6.2014	228	20 870 000	91 535	21	0,092
Haňovice	27.5.2014	452	75 000 000	165 929	27	0,060
Horka nad Moravou	6.5.2014	2 398	82 360 000	34 345	23	0,010
Cholina	24.4.2014	751	17 740 000	23 622	32	0,043
Křelov - Břuchotín	22.4.2014	1 686	32 305 000	19 161	18	0,011
Liboš	13.5.2014	616	28 230 000	45 828	13	0,021
Litovel	29.4.2014	9 924	55 603 000	5 603	68	0,007
Luká	29.5.2014	832	94 730 000	113 858	24	0,029
Měrotín	2.6.2014	269	62 075 000	230 762	12	0,045
Mladeč	12.5.2014	753	51 500 000	68 393	5	0,007
Náklo	20.3.2014	1 529	229 048 000	149 802	95	0,062
Pňovice	9.4.2014	911	2 240 000	2 459	5	0,005
Příkazy	2.4.2014	1 295	87 420 000	67 506	32	0,025
Skrbeň	14.4.2014	1 193	24 480 000	20 520	18	0,015
Slavětín	neproběhlo	217	0	0	0	0,000
Strukov	23.4.2014	143	23 900 000	167 133	4	0,028
Střeň	16.4.2014	608	69 050 000	113 569	35	0,058
Štěpánov	neproběhlo	3 442	50 000 000	14 526	1	0,000
Vilémov	15.4.2014	440	10 630 000	24 159	20	0,045

Zdroj: vlastní zpracování

Obr. 15 Počet projektových záměrů v obcích vs. počet obyvatel (zdroj: vlastní zpracování)

Jak je patrné z grafu (obr. 16), počty projektových záměrů byly v různých obcích velice odlišné. Největší počet projektových záměrů – 95 byl získán v obci Náklo (veřejné projednání bylo více v režii obce, ta během něj prováděla vlastní šetření, takže motivace obyvatel účastnit se byla větší), dále v Litovli (68 záměrů), Bílé Lhotě (53 záměrů). V obci Slavětín nebyl evidován žádný projektový záměr (v obci se projednání nekonalo) a nejmenší počet projektových záměrů měly obce Štěpánov (1), Strukov (4), Pňovice (5) a Mladeč (5).

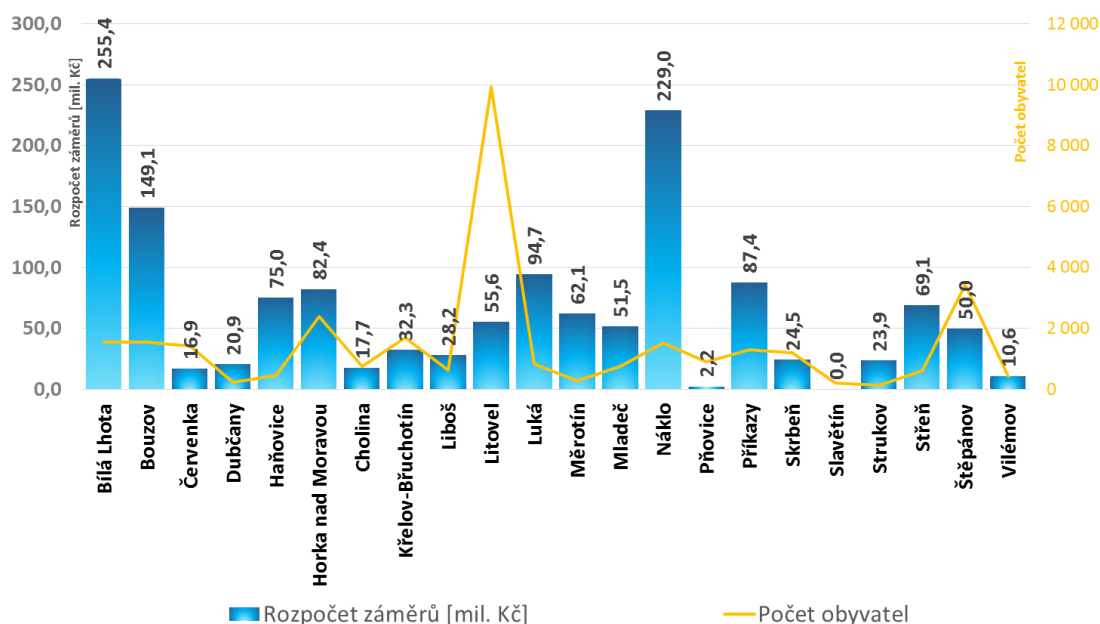
Obr. 16 Projektové záměry podle velikostní kategorie obcí vztahované na jednu obec (zdroj: vlastní zpracování)

Přepočtený celkový počet projektových záměrů ve velikostní kategorii vztahovaný na jednu obec (vyděleno počtem obcí v kategorii) ukazuje, že nejvíce projektových záměrů bylo získáno v obcích v kategorii 1000-1999 obyvatel a nejméně v obcích do 500 obyvatel. Co se týče rozvojových oblastí, ve všech velikostních kategoriích jsou zastoupeny všechny. Můžeme ale konstatovat, že v obcích nad 2000 obyvatel nebyly téměř žádné projektové záměry týkající se technické infrastruktury a bylo zde i málo projektových záměrů v oblasti vybavení obcí a služeb. Naopak u nejmenších obcí byl počet projektových záměrů v oblasti technické infrastruktury vyšší.

Předpokládaný rozpočet projektových záměrů v jednotlivých obcích MAS (obr. 17)

Předpokládaný rozpočet projektových záměrů v jednotlivých obcích MAS byl uveden pouze u 436 záměrů z celkových 559 záměrů (78 %). Celková částka všech záměrů, kde byly uvedeny předpokládané výdaje, byla **1 438 576 000 Kč**.

Jednoznačně největší předpokládaný rozpočet projektových záměrů evidujeme v obci Bílá Lhota (255,6 mil Kč) a obci Náklo (229 mil Kč). Naopak nejmenší rozpočet (do 20 mil. Kč) měly obce Pňovice, Vilémov, Červenka, Cholína.

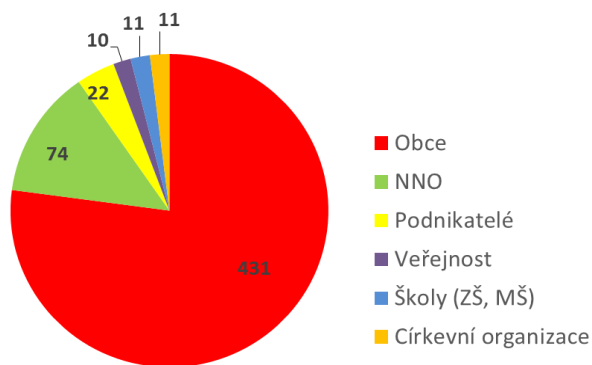

Obr. 17 Předpokládaný rozpočet projektových záměrů v obcích vs. počet obyvatel (zdroj: vlastní zpracování)

Projektové záměry z pohledu zájmových skupin obyvatel (obr. 18)

Projektové záměry z pohledu zájmové skupiny žadatelů se lišily. Převážná většina projektových záměrů vzešla od zástupců obcí. **Podnikatelé** přicházeli s projektovými záměry rozvíjejícími jejich podnikání a dvakrát se vyskytly i jiné záměry, a to opravení komunikace a zavedení kanalizace. Zástupci **církevních organizací** kromě záměrů oprav kostelů a farních domů vyjádřili také záměry realizovat adventní koncerty, propagovat církevní památky a vystavět nové cyklostezky. ŘKF farnost ve Vilémově vyjádřila hospodářskou činnost farnosti v oblasti zemědělství a turismu. Projektové záměry NNO: deset osob, které nebyly zástupci obce ani se nezařadily mezi podnikatele ani jako členové NNO, vyjádřilo potřeby v různých oblastech: bydlení, oprava centra obce, nové chodníky, oprava cesty, nové cyklostezky, zvon na kapli, oprava sokolovny a nový sportovní areál.

Absolutně největší počet projektových záměrů prezentovali zástupci obcí (431). Záměry se týkaly širokého spektra oblastí. Zástupci ostatních zájemových skupin obvykle prezentovali pouze vlastní potřeby a ne potřeby obcí nebo regionu.

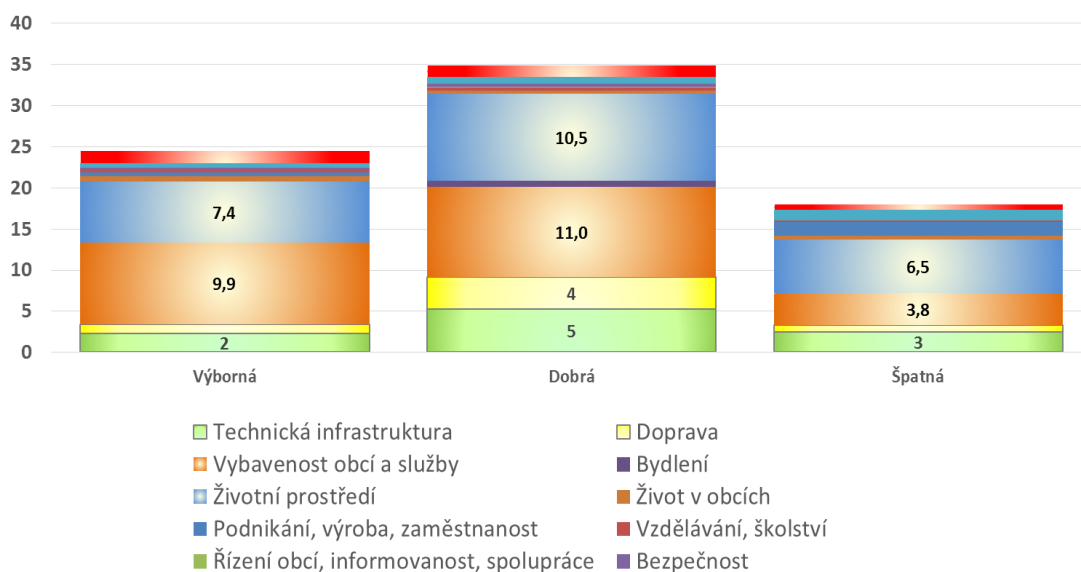
Obr. 18 Počet projektových záměrů podle zájemové skupiny (vlastní zpracování)

Potřeby obcí z hlediska dopravní polohy obcí (obr. 19)

Část obcí je obsluhována MHD města Olomouc, jsou to obce Horka nad Moravou a Skrbeň. Obce se zastávkou na hlavní železniční trati jsou Štěpánov – Střeň – Červenka. Dalšími obcemi s železniční zastávkou na trati jsou Litovel, Myslechovice, Haňovice, Horka nad Moravou, Skrbeň a Příkazy. Napříč územím MAS Moravská cesta je vedena dálnice D35 na trase Mohelnice – Olomouc, většina obcí má centrum intravilánu do 10 km od dálničního sjezdu. Ve vzdálenosti více jak 10 km jsou obce Pňovice, Strukov, Štěpánov, Liboš, Bouzov, Luká, Vilémov a Slavětín. Tyto obce se ani nenacházejí na železniční trati.

Obce rozdělíme na tři kategorie podle dopravní dostupnosti. V první skupině jsou obce s nejlepší dopravní dostupností, ve druhé skupině obce s dobrou dopravní dostupností, ve třetí skupině obce s nejhůřší dopravní dostupností v regionu. Kategorie jsou vymezeny na základě toho, kolik toho obce naplňují: Ž – železniční zastávka, D – dálnice D35 (výjezd do 5 km), M – blízkost města (do 5 km, Litovel, Olomouc).

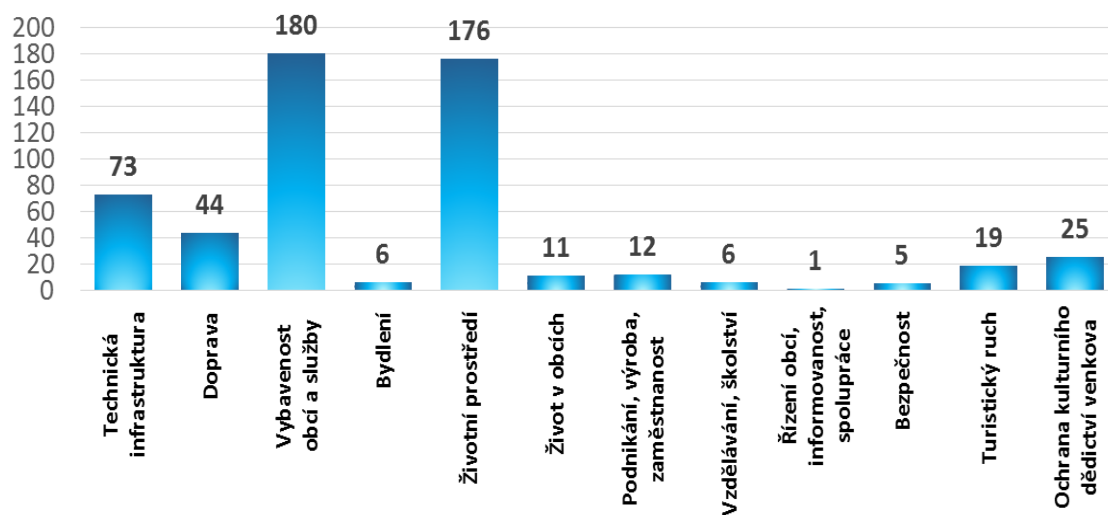
1. Výborná dostupnost - Litovel (M, D, Ž), Křelov-Břuchotín (M, D), Horka nad Moravou (M, MHD, D, Ž) Skrbeň (MHD, Ž, D), Červenka (M, Ž), Mladeč (M, D, Ž), Haňovice (M, D)
2. Dobrá dostupnost - Bílá Lhota (D), Cholína (Ž), Náklo (D), Příkazy (Ž), Dubčany (D), Měrotín (D), Střeň (Ž), Štěpánov (Ž)
3. Špatná dostupnost - Bouzov, Luká, Vilémov, Strukov, Pňovice, Liboš

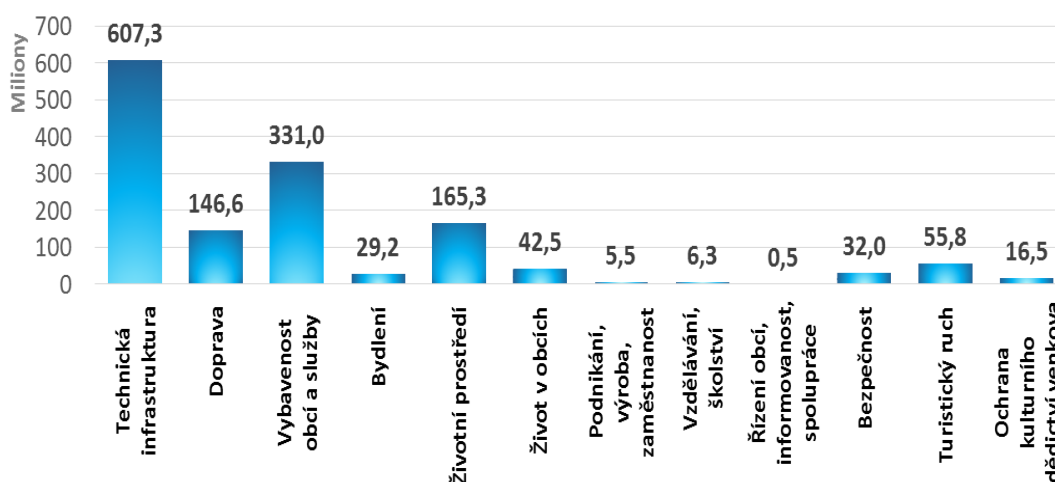
Obr. 19 Počet projektových záměrů v závislosti na dopravní poloze obce (vlastní zpracování)

Výsledky ukazují, že nejvíce projektových záměrů je v obcích s dobrou dopravní dostupností. Nejméně v obcích se špatnou dopravní dostupností.

Projektové záměry podle oblastí rozvoje (obr. 20, obr. 21)

Obr. 20 Počet záměrů podle jednotlivých oblastí rozvoje (zdroj: vlastní zpracování)
 Nejvíce projektových záměrů bylo v oblasti Vybavenosti obcí a služeb (180 záměrů) a životního prostředí (176 záměrů).

Obr. 21 Předpokládaný rozpočet projektových záměrů (Zdroj: vlastní zpracování)

Největší předpokládaný rozpočet mají projektové záměry v oblasti technické infrastruktury (asi 607 mil. Kč) a vybavenost obcí a služby (331 mil. Kč).

Technická infrastruktura

Největším nedostatkem technické infrastruktury obcí je kanalizace a s ní související ČOV, celkem v 16 obcích. Druhým nejčastějším záměrem je oprava veřejného osvětlení (13 obcí). Některé záměry byly spojeny do jedné kategorie, např. čističky odpadních vod (ČOV) a kanalizace, nebo zřízení vodovodu a úprava pitné vody. Některé obce měly stejný záměr plánovaný ve více místních částech, proto tabulka neuvádí všech 176 záměrů. Celkový uvedený rozpočet oblasti technické infrastruktury je 607,3 mil Kč. (Což je téměř 50 % z celkového rozpočtu všech projektových záměrů.)

Záměr	Počet obcí	Obce
Zřízení ČOV, zavedení kanalizace (i dešťové)	16	Litovel, Bílá Lhota – Řimice, Dubčany, Vilémov, Cholina, Horka nad Moravou, Bouzov, Haňovice, Měrotín, Skrbeň, Bílá Lhota, Náklo, Příkazy, Liboš, Štěpánov, Strukov
Oprava veřejného osvětlení	13	Bílá Lhota – Řimice, Vilémov, Křelov-Břuchotín, Cholina, Střeň, Horka nad Moravou, Bouzov, Haňovice, Bílá Lhota, Červenka, Náklo, Příkazy, Křelov-Břuchotín
Zřízení vodovodu či úprava pitné vody	8	Dubčany, Bouzov, Haňovice, Měrotín, Skrbeň, Luká, Náklo, Bílá Lhota
Připojení k internetu	2	Bílá Lhota, Příkazy
Zavedení elektrického vedení	2	Bílá Lhota – Pateřín, Křelov-Břuchotín
Plynofikace knihovny a místnosti pro OV	1	Litovel – Tři Dvory
Teplovod do kulturního domu	1	Haňovice

Doprava

Oblast dopravy zahrnuje převážně opravy komunikací a výstavbu či opravu chodníků.

Předpokládaný celkový rozpočet v oblasti dopravy dosáhl na hodnotu 146,6 mil. Kč.

Záměr	Počet obcí	Obce
Opravy komunikací	10	Vilémov, Bouzov, Náklo, Měrotín, Bílá Lhota, Dubčany, Haňovice, Cholina, Střeň, Pňovice
Výstavba či oprava chodníků	8	Střeň, Bouzov, Náklo, Horka nad Moravou, Cholina, Příkazy, Skrbeň, Strukov
Zřízení či oprava parkovišť	5	Náklo, Bílá Lhota, Haňovice, Skrbeň, Litovel – Tři Dvory
Oprava či výstavba nových zastávek	2	Náklo, Bílá Lhota
Lávka pro pěší přes Mlýnský potok	1	Horka nad Moravou
Přechod přes silnici III/44613	1	Liboš

Vybavenost obcí a služby

Nejvíce projektových záměrů v oblasti vybavenosti obcí a služeb se týkalo oprav veřejných budov (obecních úřadů, hasičských zbrojnic, ZŠ, MŠ, sokoloven, sportovišť apod.) Tato oblast obsahuje nejvíce záměrů 180, přesto ale není nejnákladnější. Její celkový rozpočet je 331 mil. Kč.

Záměr	Počet obcí	Obce
Oprava veřejných budov (zateplení, výměna oken a dveří) a prostranství	14	Dubčany, Křelov-Břuchotín, Cholina, Střeň, Horka nad Moravou, Haňovice, Měrotín, Bílá Lhota, Červenka, Luká, Křelov-Břuchotín, Náklo, Mladeč, Strukov
Oprava zbrojnic či potřeba vybavení	11	Střeň, Bouzov, Haňovice, Bílá Lhota – Hrabí, Náklo, Bílá Lhota, Mladeč, Bílí Lhota – Pateřín, Skrbeň, Bílá Lhota – Řimice, Křelov-Břuchotín
Opravy ZŠ a MŠ (sociální zázemí, zateplení, výměna oken...)	9	Litovel, Luká, Bílí Lhota, Cholina, Haňovice, Skrbeň, Červenka, Náklo, Příkazy
Oprava Sokoloven (vybavení, hřišť...)	9	Vilémov, Křelov-Břuchotín, Střeň, Litovel – Uncovice, Cholina, Měrotín, Bílí Lhota – Řimice, Náklo
Dovybavení, zřízení či oprava dětských hřišť	8	Střeň, Cholina, Liboš, Náklo, Bílá Lhota, Horka nad Moravou, Příkazy, Mladeč
Oprava sportovních, víceúčelových hřišť	8	Skrbeň, Litovel, Liboš, Náklo, Křelov-Břuchotín, Střeň, Pňovice, Horka nad Moravou
Oprava kulturních domů (výměna oken, dveří, zateplení)	7	Střeň, Litovel, Haňovice, Dubčany, Cholina, Bouzov, Bílá Lhota
Rekonstrukce centra obcí	6	Liboš, Bouzov, Horka nad Moravou, Náklo, Příkazy, Bílá Lhota
Oprava fotbalových hřišť (kiosek, zázemí...)	2	Dubčany, Haňovice
Oprava Městských klubů	2	Střeň, Litovel
Pořízení jímacích nádrží na dešťovou vodu	2	Cholina, Náklo

Zřízení sběrného dvoru	2	Křelov-Břuchotín, Náklo
Informační panel, mapa, vitríny, bezbariérový přístup	1	TIC – Litovel
Přestavba bývalé márnice, knihovna (opravy)	1	Litovel - Tři Dvory
Klubová místnost (senior klub)	1	Skrbeň
Oprava fasády fary ŘKF	1	Litovel
Obnova vozového parku, zateplení budovy a výměna oken (Charita)	1	Litovel
Duchovní hospodářské využití fary s průnikem na veřejnost	1	Bouzov
Úprava hřbitova	1	Náklo
Rekonstrukce domu č. p. 19 – obchod	1	Náklo
Rekonstrukce sálu Mezice	1	Náklo
Dům č. p. 14 rekonstrukce dvora a hospodářské budovy	1	Náklo
Oprava kina (multifunkční dům)	1	Bílá Lhota
Oprava střechy DPS	1	Cholina
Hřbitov	1	Náklo
Oprava Záloženského domu	1	Příkazy
Víceúčelová budova	1	Mladeč

Bydlení

Projektové záměry v oblasti bydlení byly pouze tři. Celkový předpokládaný rozpočet 29,2 mil. Kč.

Záměr	Počet obcí	Obce
Rekonstrukce, oprava domu	2	Náklo (2 domy), Bílá Lhota - Řimice
Bydlení	1	Liboš

Životní prostředí

Oblast životního prostředí byla druhou nejbohatší na projektové záměry (176). Největší zájem byl o obnovu zeleně v obci, obnovu krajinných prvků, biokoridorů a biocenter, rozšíření míst na tříděný odpad a protipovodňová opatření. Předpokládaný rozpočet projektových záměrů byl 165,3 mil. Kč.

Záměr	Počet obcí	Obce
Obnova zeleně v obci	15	Bouzov, Dubčany, Vilémov, Křelov-Břuchotín, Cholina, Střeň, Litovel, Horka nad Moravou, Haňovice, Měrotín, Skrbeň, Bílá Lhota, Luká, Náklo, Příkazy
Obnova krajinných prvků (remízky, meze, zatravněné plochy)	11	Dubčany, Vilémov, Křelov-Břuchotín, Cholina, Litovel, Bouzov, Haňovice, Skrbeň, Luká, Náklo, Příkazy
Biokoridory	10	Vilémov, Dubčany, Křelov-Břuchotín, Cholina, Litovel, Bouzov, Haňovice, Luká, Náklo, Příkazy

Biocentra	9	Střeň, Dubčany, Vilémov, Litovel, Bouzov, Haňovice, Skrbeň, Náklo, Příkazy
Výsadba stromů (ovocných nebo lesa)	5	Horka nad Moravou, Cholína, Luká, Příkazy, Haňovice
Výměna kotlů na tuhá paliva za ekologicky čistší technologie	4	Dubčany, Střeň, Luká, Náklo
Podpora ohrožených druhů rostlin a živočichů	3	Bouzov, Cholína, Náklo
Kotle na biomasu	2	Luká, Náklo
Vyvěšování budek pro ptáky a netopýry	2	Příkazy, Litovel
Budování tůní pro obojživelníky	2	Bouzov, Příkazy
Poldry	1	Vilémov
Zbudování sběrného dvora	1	Náklo
Studie výsadby zeleně v obci	1	Náklo
Úpravy hřbitova (výsadba, rozptylová loučka)	1	Náklo
Vybudování (rozšíření) centrální výtopy na biomasu	1	Náklo
Vybudování retenčních prostor pro dešťové vody	1	Náklo
Sadové úpravy	1	Pňovice
Dosev druhově bohaté luční směsi na loukách	1	Litovel
Odpadové hospodářství		
Rozšíření míst na tříděný odpad (nákup nádob na tříděný odpad, pořízení kompostérů na biologicky rozložitelný odpad)	13	Dubčany, Vilémov, Křelov-Břuchotín, Cholína, Střeň, Litovel, Horka nad Moravou, Bouzov, Haňovice, Skrbeň, Bílá Lhota, Červenka, Příkazy
Vybudování zázemí na sběr nebezpečného odpadu	2	Luká, Náklo
Revitalizace bývalých skládek	2	Náklo, Dubčany
Zavedení separace a svozu bioodpadů	1	Horka nad Moravou
Úpravy hřbitova odpady	1	Náklo
Kompostárna	1	Náklo
Ochrana vod		
Protipovodňová opatření	8	Dubčany, Vilémov, Střeň, Litovel, Bouzov, Červenka, Náklo, Příkazy
Obnova pramenů a studánek	2	Litovel, Luká
Revitalizace rybníků	2	Liboš, Křelov-Břuchotín
Rekonstrukce Nečizu	1	Litovel
Oprava náhonu u restaurace	1	Liboš
Ochrana půdy		
Protierozní opatření	3	Vilémov, Litovel, Luká
Energetika		
Zbudování solárních elektráren či ohřev TUV ze solárních kolektorů	6	Dubčany, Křelov-Břuchotín, Cholína, Střeň, Luká, Náklo

Život v obcích (spolky, kulturní a sportovní vybavenost a aktivity, sociální, zdravotní služby)

Život v obcích představují především společenské a kulturní akce či sociální a zdravotní služby.

Předpokládané finanční náklady dosáhly 42,5 mil. Kč.

Záměr	Počet obcí	Obce
Koncerty (např. adventní), divadlo či jiné kulturní akce (např. Silácká Litovel)	4	Vilémov, Haňovice, Bílá Lhota, Litovel
Charita pro důchodce a nemocné lidi	2	Litovel, Unčovice
Dokumentační projekty (hřbitovy v MAS, výtvarníci regionu)	1	Litovel
Nákup párty stanu 6x12 m na akce místních organizací	1	Bouzov – Kozov
Podpora spolků	1	Bílá Lhota
Hospic + denní stacionář	1	Luká – Ješov

Podnikání, výroba, zaměstnanost

Oblast podnikání zahrnuje menší podnikatelské záměry, nejčastěji nákup zemědělských strojů, jejichž předpokládané náklady byly 5,5 mil. Kč.

Záměr	Počet obcí	Obce
Nákup zemědělských strojů	3	Skrbeň, Bouzov, Pňovice
Hospodářská činnost farností (zemědělství, turistická ubytovna)	1	Vilémov
Líheň pro bažanty	1	Křelov-Břuchotín
Nákup kontejneru	1	Pňovice
Školková zahrada (vybavenost, terénní úpravy)	1	Horka nad Moravou
Pořízení pracovních pomůcek	1	Bouzov
Zařízení prostor pro výrobu domácího cukroví	1	Bouzov
Dostupnost základních potravin v čtyřech odloučených částech obce	1	Luká

Vzdělávání, školství

Je zde zastoupeno málo projektových záměrů, a proto se celkový rozpočet rovná 6,3 mil. Kč.

Záměr	Počet obcí	Obce
Nákup vybavení pro vzdělávací činnost, kurzy, semináře, přednášky	2	Příkazy, Litovel – Unčovice
Zázemí (altán, pracovna) pro environmentální výchovu	2	Litovel, Bílá Lhota
Zřízení Motorik centra	1	Střeň
Zajištění vzdělávání obyvatel	1	Luká – Ješov

v onkologické problematice		
-----------------------------------	--	--

Řízení obcí, informovanost, spolupráce

V této oblasti se objevil pouze jeden projektový záměr – rekonstrukce rozhlasu v obci. Nákladnost tohoto jednoho projektového záměru činí 0,5 mil. Kč.

Záměr	Počet obcí	Obce
Rekonstrukce rozhlasu v obci	1	Cholina

Bezpečnost

I přes malý počet projektových záměrů je celkový rozpočet docela vysoký, a to 32 mil. Kč. Projektové záměry se týkají pořízení kamerových bezpečnostních systémů, zřízení policie a pořízení protipovodňového zařízení.

Záměr	Počet obcí	Obce
Kamerové bezpečnostní systémy	2	Litovel a Náklo
Obecní policie	1	Náklo
Protipovodňové výstražné opatření	1	Střeň

Turistický ruch

Oblast turistického ruchu dosahuje částky 55, 8 mil. Kč. Nevíce projektových záměrů se týká výstavby cyklostezek.

Záměr	Počet obcí	Obce
Vystavění cyklostezek	10	Vilémov, Střeň, Příkazy, Litovel – Tři Dvory, Liboš, Cholina, Luká, Horka nad Moravou, Skrbeň, Dubčany
Zbudování rozhledny	2	Bouzov, Luká
Propagace místních zajímavostí (pamětihodností)	1	Vilémov
Oprava a vybudování nástupiště do Moravy pro vodáky (schodky + lávka 1x3 m)	1	Litovel
Zateplení fasády penzionu Romeo	1	Mladeč
Adventure golf Bouzov	1	Bouzov
Letní bobová dráha	1	Bouzov
Zatraktivnění obce pro turisty (naučná stezka, ubytování, kurzy)	1	Náklo

Ochrana kulturního dědictví venkova

Celkový rozpočet kulturního dědictví činí 16, 5 mil. Kč a nejčastějšími záměry jsou oprava místních památek, kostelů, kapliček a křížů.

Záměr	Počet obcí	Obce
Oprava místních památek, kostelů, kapliček, křížů	7	Červenka, Bouzov, Haňovice, Horka nad Moravou, Náklo, Bílá Lhota, Dubčany
Oprava pomníků a soch	3	Náklo, Střeň, Bouzov
Stálá výstava gramofonů, Pamětní tabule, Oživlá řemesla, Poutní místo Čerlinka, Muzejní expozice	1	Litovel
Výstavba Božích muk	1	Bouzov

3 DISKUZE

Hlavním cílem práce bylo identifikovat hlavní potřeby rozvoje obcí a regionu z pohledu obyvatel regionu MAS Moravská cesta. Tento cíl práce z velké části splnila. Na základě realizovaného výzkumu formou dotazování, analýzy a syntézy bylo vytvořeno 12 kategorií projektových záměrů a potřeb, které vzešly od zástupců obcí, NNO, veřejnosti, podnikatelů a církevních organizací na veřejných projednáních v regionu MAS Moravská cesta. Na základě získaných dat mohou být naplněny cíle této práce. Veřejná projednání se uskutečnila v 19 obcích. Kromě obce Slavětín byl za každou obcí přednesen alespoň jeden projektový záměr.

Práce vycházela z 559 projektových záměrů (s předpokládanými náklady 1 438 576 000 Kč) získaných dotazováním od obyvatel regionu, které byly následně kategorizovány do 12 rozvojových oblastí. Na výzkumnou otázku „Jaké jsou hlavní potřeby rozvoje obcí a regionu z pohledu obyvatel regionu MAS Moravská cesta?“ je možné odpovědět, že největší počet projektových záměrů a potřeb se týkal oblasti vybavenosti obcí a služeb (180 záměrů) a oblasti životního prostředí (176 záměrů). Největší objem předpokládaných finančních prostředků se očekává v oblasti technické infrastruktury (607 mil. Kč), která byla třetí v pořadí objemu projektových záměrů. Naopak v oblastech řízení obcí, informovanost, spolupráce; bezpečnost; bydlení; vzdělání a školství; podnikání a výroba a život v obcích mnoho projektových záměrů nebylo. Nejčastějšími vyjádřenými projektovými záměry napříč kategoriemi byly: zřízení ČOV a kanalizace, oprava veřejného osvětlení, obnova zeleně v obci, nová místa pro tříděný odpad, nové cyklostezky a oprava místních památek. Binek et al. (2011a, s. 38) ve svém výzkumu došel ke stejným výsledkům, a to, že velkým problémem v oblasti technické infrastruktury obcí je kanalizace a s ní související ČOV.

Projektové záměry z pohledu zájmové skupiny žadatelů se lišily. Převážná většina projektových záměrů (77 %) vzešla se strany zástupců obcí, kteří vyjádřili potřeby obce v mnoha oblastech rozvoje. Zástupci ostatních skupin ve většině případů přicházeli s konkrétními návrhy pro svou činnost a nevyjadřovali se k obecním a regionální potřebám. Jedním z parciálních cílů práce bylo zjistit, jaké jsou potřeby v obcích s ohledem na jejich velikost a dopravní dostupnost. Výsledky ukazují, že nejvíce projektových záměrů bylo v obcích s dobrou dopravní dostupností. Nejméně v obcích se špatnou dopravní dostupností, jednotlivé rozvojové oblasti byly obsaženy ve všech skupinách obcí.

Výsledky vztažené k obcím podle jejich velikosti ukazují, že nejvíce projektových záměrů bylo předloženo v obcích s 1000–1999 obyvateli. Co se týče rozvojových oblastí, ve všech velikostních kategoriích obcí jsou zastoupeny všechny. Můžeme ale konstatovat, že v obcích

nad 2000 obyvatel bylo minimum projektových záměrů týkajících se technické infrastruktury a bylo zde i málo projektových záměrů v oblasti vybavení obcí a služeb. Naopak u nejmenších obcí byl počet projektových záměrů v oblasti technické infrastruktury vyšší. Tento fakt není překvapivý, poukazuje na něj řada výzkumů, například Binek et al. (2011a).

Na otázku „Jak hodnotíte obec jako místo pro vaše aktivity?“ odpověděla polovina respondentů, že ji hodnotí jako „dobrou“, čtvrtina obyvatel hodnotila obec jako „výbornou“ a pětina jako „upokojivou“; jako „špatnou“ obec vnímají pouze čtyři procenta dotázaných. Na druhou otázku „Co Vám v obci chybí k realizaci Vašich aktivit?“ nejvíce obyvatel napsalo, že finanční prostředky, dalšími opakujícími se odpověďmi byla lepší spolupráce s obcí a pozemky. Finanční prostředky může pomoci obyvatelům pro jejich záměry získat právě MAS MC.

Když srovnáme projekty realizované v předchozím programovacím období EU 2007-2013 prostřednictvím MAS MC s projektovými záměry zjištěnými v této práci, můžeme konstatovat, že oblasti, ve kterých bylo investováno nejvíce prostředků a realizováno nejvíce projektů, odpovídají oblastem záměrů identifikovaným v této práci. Největší objem projektů i financí obsáhla fiche 2 (50 % realizovaných projektů), která se zaměřovala na oblast občanského vybavení a služeb, ale také vytvoření zázemí pro aktivity spolkové, sportovní, kulturní, environmentální, společenské či církevní na území MAS. Žadateli o dotaci byly v tomto případě jednotlivé obce i NNO. Druhou v počtu a finančním objemu byla fiche 1, jejímž cílem bylo primárně zlepšení technické a dopravní infrastruktury a celkového vzhledu obcí, realizováno bylo 20 % projektů zaměřených především na opravu chodníků a vozovky či úpravu veřejného prostranství. V tomto případě byly převažujícími realizátory projektů obce a ve dvou případech se objevily NNO. Výsledky výzkumu této práce udávají, že největší počet projektových záměrů je v oblasti Vybavenost obcí a služby a životního prostředí a největší množství předpokládaných finančních prostředků vyžaduje oblast technické infrastruktury (což odpovídá fichím 1 a 2).

Výsledky získané v rámci této práce byly předány MAS MC a ta z nich vycházela v následujících fázích přípravy SCLLD. Strategie byla dále zpracovávána expertní metodou odbornými pracovníky a pracovními skupinami a upravována na základě připomínek MMR. Finální verze strategie definuje strategické cíle, opatření a aktivity vedoucí k jejich dosažení následovně. Namísto původních 12 kategorií bylo vytvořeno sedm specifických cílů naplňujících jeden strategický cíl: „Zlepšit kvalitu života v regionu MAS Moravská cesta“. Specifickými cíli jsou: 1. Zlepšit občanskou vybavenost a infrastrukturu, 2. Chránit kulturní dědictví, 3. Pečovat o životní prostředí, 4. Podporovat zemědělství, lesnictví, potravinářství a regionální značku HANÁ, 5. Podporovat sociální služby, zdravotnictví, vzdělávání a zaměstnanost, 6. Podporovat malé a střední podnikání, 7. Rozvíjet spolupráci a podporovat místní partnerství. Pro každý z cílů také MAS určila konkrétní opatření a aktivity, vedoucí

k jeho naplnění, včetně případných zdrojů, ze kterých je možné čerpat finance pro jejich realizaci. V současné době proběhla už tři kola příjmu projektových žádostí a byly vybrány první projekty k realizaci.

MAS měly povinnost v rámci přípravy SCLLD zapojit do přípravy obyvatele regionu, kde musely MAS realizovat alespoň dvě veřejná projednání. MAS MC se však snažila zapojit do přípravy co nejvíce obyvatel a co nejvíce představit své aktivity obyvatelům regionu a přiblížit se tak co největšímu množství obyvatel regionu, proto chtěla veřejná projednání realizovat ve všech obcích.

ZÁVĚR

Teoretická část na základě analýzy dostupných informačních zdrojů vytvořila teoretický základ pro pochopení problematiky mikroregionálního rozvoje venkovských regionů. Přesto, že venkov nese označení jako jeden, venkovské oblasti se vzájemně liší a mají různé problémy. K rozvoji venkova je tedy třeba přistupovat individuálně. Metoda LEADER a na ni navazující metoda komunitně vedeného místního rozvoje jsou založeny právě na přístupu „bottom-up“, tedy zespoda nahoru, který je charakteristický právě tím, že je realizován prostřednictvím aktérů přímo v regionu, kteří sami řídí rozvoj regionu. Nositeli těchto integrovaných přístupů jsou Místní akční skupiny (MAS). MAS jsou organizací sdružující široké spektrum subjektů v regionu (obce, podnikatelské subjekty, neziskové organizace apod.), podmínkou činnosti MAS je menšinové zastoupení veřejného sektoru (obcí) v členské základně. MAS by měly být iniciátory rozvoje regionu a měly by upevňovat vzájemné vztahy jednotlivých subjektů v regionu prostřednictvím realizace řady rozvojových aktivit a vlastních projektů. Hlavní činností MAS je však rozdělování Evropských dotací v regionu. MAS využívají nástroje komunitně vedeného místního rozvoje CLLD, jehož základem je schválená strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD). Strategie je endogenní (vychází z aktivizace rozvojového potenciálu regionu) a je zpracovávána jak komunitní tak expertní metodou. Po schválení strategie MMR mohou být v MAS realizovány rozvojové projekty. MAS mohou na základě schváleného programového rámce V SCLLD realizovat projekty v rámci OP Z, OP ŽP, PRV a IROP.

Výsledky výzkumu v praktické části mé práce byly využity MAS MC pro zpracování analytické části SCLLD, která mapuje aktuální stav a potřeby regionu s cílem navrhnout vhodné strategické cíle a opatření vedoucí rozvoji regionu. Hlavním cílem mé práce bylo identifikovat hlavní potřeby a projektové záměry obyvatel regionu, které vyjádřili přímo na veřejných projednáních a prostřednictvím dotazníku. Získané projektové záměry byly seřazeny do 12 rozvojových oblastí. Bylo zpracováno celkem 559 projektových záměrů (potřeb) obyvatel regionu MAS MC s předpokládaným rozpočtem téměř 1,5 miliardy Kč. Největší počet projektových záměrů byl v oblasti vybavenosti obcí a služeb a oblasti životního prostředí, největší objem finančních prostředků byl očekáván v oblasti technické infrastruktury. V závislosti na velikosti obce výzkum ukázal, že malé obce (do 500 obyvatel) vykazují větší množství projektových záměrů v oblasti technické infrastruktury než obce s obyvateli. Naopak obce větší (nad 2000 obyvatel) měly nejméně projektů v oblasti technické infrastruktury a oblasti vybavenosti obcí a služeb. Nejčastějšími vyjádřenými projektovými záměry napříč kategoriemi byly: zřízení ČOV a kanalizace, oprava veřejného osvětlení, obnova zeleně v obci,

nová místa pro tříděný odpad, nové cyklostezky a oprava místních památek. Interpretace výsledků s ohledem na dopravní polohu obcí v regionu neukázala žádné významné souvislosti. Převážnou většinu projektových záměrů v širokém spektru rozvojových oblastí prezentovali zástupci obcí. Zástupci neziskové sektoru, církevních organizací, podnikatelé a veřejnost představili většinou jen konkrétní projekty, týkající se oblasti jejich činnosti a nevyjadřovali se téměř k potřebám obce nebo regionu. Vyhodnocením odpovědí na otázky dotazníku bylo zjištěno, že obyvatelé hodnotí obec jako místo pro realizaci svých aktivit v polovině případů dobře a jen 4 % dotázaných špatně. Na otázku, co obyvatelům chybí k realizaci jejich aktivit, bylo nejčastěji odpovězeno, že finanční prostředky a dále pak spolupráce s obcí.

Realizací výzkumu získala MAS informace o aktuálním stavu a potřebách obcí, neziskových organizací, podnikatelů a církevních organizací a veřejnosti v regionu. MAS MC z nich vycházela při dalším zpracování strategie. Následně stanovila strategické cíle a opatření tak, aby SCLLD reflektovala co nejlépe potřeby regionu a umožnila jednotlivým subjektům realizovat prostřednictvím MAS co nejvíce svých projektových záměrů a MAS tak přispívala co nejefektivněji k rozvoji regionu Litovelska. Strategie MAS MC byla v listopadu 2016 schválena a v současné době už proběhla tři kola příjmu projektových žádostí a byly vybrány první projekty.

SUMMARY

The thesis consists of two parts: the theoretical and the practical one. The theoretical part analyzed chosen means and aspects of the microregional development in rural areas. It explored regional politics, characteristics of the Czech rural areas and main participants in the regional development. Most importantly, it focused on Local Action Groups (LAG), namely, on the activities LAG Moravská cesta in Litovelsko and the means of regional development involving the method LEADER, the Community-led Local Development (CLLD) and the strategic planning. The practical part of the thesis identified main demands of particular interest groups of LAG Moravská cesta, gained through public meetings and questionnaires. The data was sorted according to the area of localities, its traffic accessibility and particular groups of interest.

The main aim of the thesis was to analyze and assess 559 of the project proposals supported in LAG Moravská cesta as well as the demands of its inhabitants. The projects were sorted into 12 categories according to areas of development. The most significant number of project proposals was concerned with municipal facilities, services, and environment. The greatest deal of financial resources was intended to be spent on infrastructure. Regarding the area of localities, the research showed that smaller municipalities (up to 500 inhabitants) tend to projects concerning an infrastructure improvement. As for traffic accessibility, the research did not show any significant differences among municipalities. The most of the project proposals concerning a wide range of development fields were presented by the municipal government. Authorities of non-profit sectors, church organizations, business and public sectors presented mostly the project proposals concerning their sphere of activity and they practically did not show any interest in public needs of municipalities.

The results of the research provided LAG with information about present demands of particular regional subjects, meaning municipalities, non-profit organizations, businessmen, and church organizations. LAG used the data while preparing analytical strategies of CLLD in programming period 2014 – 2020. The main purpose was to reflect regional needs and enable the realization of as many projects as possible, which helped to make the development of the Litovel Microregion more effective.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BINEK Jan, Hana SVOBODOVÁ, Kateřina CHABIČOVSKÁ, Jan HOLEČEK, Iva GALVASOVÁ a Jaroslav MARTÉNEK. *Synergie ve venkovském prostoru – Paradoxy rozvoje venkova*. Brno: GaREP, 2011a. ISBN 978-80-904308-6-0.

BINEK, Jan a Iva GALVASOVÁ, Kateřina CHABIČOVSKÁ, Jan HOLEČEK, Hana SVOBODOVÁ, Dušan HALÁSEK a Jiří NOVOSÁK. *Rozvojový interaktivní audit*. Brno: GaREP, 2011b. ISBN 978-80-904308-9-1.

BINEK, Jan, Roman CHMELAŘ, Zdeněk ŠILHAN, Hana SVOBODOVÁ, Kateřina SYNKOVÁ, Ondřej ŠERÝ, Iva GALVASOVÁ a Daniel BÁRTA. *Integrované nástroje rozvoje území: vývoj, současnost, nové impulzy*. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2015. 127 s. ISBN 978-80-905139-7-6.

BINEK, Jan. *Rozvojové možnosti obcí*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010. 50 s. ISBN 978-80-87147-29-0.

BINEK, Jan. *Venkovský prostor a jeho oživení*. Brno: Georgetown, 2007. ISBN 978-80-86251-22-6. ISSN 80-251-19-5.

BLAŽEK, Bohuslav. *Venkovy: anamnéza, diagnóza, terapie*. Šlapanice: ERA, 2004. ISBN 80-86517-90-X.

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. 342 s. ISBN 9788024619743.

Brožura Metoda LEADER a CLLD | NS MAS. NS MAS | Národní síť Místních akčních skupin České republiky [online]. Copyright © 2017 Národní síť Místních akčních skupin České republiky, z.s. [cit. 24.02.2017]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/aktuality/2015/brozura-metoda-leader-a-clld/>

CRR - IROP uvod.[online]. Copyright © 2011 [cit. 24.02.2017]. Dostupné z: <http://www.crr.cz/cs/irop/>

ČSÚ (2008) Varianty vymezení venkova a jejich zobrazení ve statistických ukazatelích v letech 2000 až 2006. 2008. Odbor informačních služeb Praha. ISBN 978-80-250-1755-5. [online]. [cit. 2011-9-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20536004/130808.pdf/5d2ad0ed-8493-4237-a6d5-409614f287cf?version=1.0>

DANIHELKOVÁ, Olga. *Dopady realizace projektů MAS Moravská cesta na rozvoj v oblasti Litovelsko-Pomoraví*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Vedoucí práce Ing. Martin Pělucha, Ph.D.

DotaceEU.cz - OP Zaměstnanost. [online]. Copyright © 2012 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 24.02.2017]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/OP-Zamestnanost>

GALVASOVÁ, Iva. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno: Georgetown, 2007. 138 s. ISBN 80-251-20-9.

JARMAROVÁ, Simona. *Kulturní potenciál rozvoje MAS Moravská cesta*. Olomouc, 2016. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Miloslav ŠERÝ, Ph.D.

JEŽEK, Jiří. *Regionální management jako cesta k udržitelnému rozvoji venkovských regionů*. v Plzni : Západočeská univerzita, 2006. 47s. ISBN 80-7043-521-6.

KLUFOVÁ, Renata. *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 275 s. ISBN 978-80-7478-733-1.

KREJČÍ, Tomáš. *Regionální rozvoj: teorie, aplikace, regionalizace*. 1. vyd. v Brně: Mendelova univerzita, 2010. 155 s. ISBN 978-80-7375-414-3.

LACINA, Karel. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. ISBN 978-80-86754-74-1.

Metodická podpora regionálního rozvoje. [online]. Copyright ©2005 [cit. 11.03.2017]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/home.html>

Ministerstvo pro místní rozvoj: *Koncepce a strategie* [online]. Praha, 2015 [cit. 19.3.2017]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Koncepce-a-strategie>

Ministerstvo životního prostředí [online]. Copyright © 2008 [cit. 20.03.2017]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj

Místní akční skupiny, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 20.03.2017]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/prioritni-temata-site/mistni-akcni-skupiny/>

Místní akční skupiny, NS MAS. *NS MAS | Národní síť Místních akčních skupin České republiky* [online]. Copyright © 2017 Národní síť Místních akčních skupin České republiky, z.s. [cit. 28.02.2017]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>

Moravská cesta . Moravská cesta [online]. Copyright © Copyright 2014 [cit. 25.04.2017]. Dostupné z: <http://www.moravska-cesta.cz/>

MÜLLEROVÁ, Aneta. *Vliv aktivit MAS Moravská cesta (Litovelsko – Pomoraví) na rozvoj regionu*. Brno, 2013. Diplomová práce. Mendelova univerzita v Brně. Vedoucí práce Ing. Jiří Schneider, Ph.D.

O asociaci - ARZ - Regionální značky. ARZ - Regionální značky [online]. Copyright © 2010 [cit. 25.04.2017]. Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/arz/cs/o-nas/>

PÁPOL, Tomáš a Miroslav PAVLAS, ed. *Problémy mikroregionů při tvorbě společných projektů*. Hradec Králové: Civitas per populi, 2006. ISBN 978-80-903813-1-5.

PĚLUCHA, Martin et al. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007–2013 v kontextu reformy SZP EU*. Vyd. 1. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., 2006. 162 s. ISBN 80-866-8442-3.

PERLÍN, R., KUČEROVÁ, S., KUČERA, Z.: *Typologie venkovského prostoru Česka*. *Geografie*, (2010) 115. č. 2, s. 161–187.

PERLÍN, Radim a Martina HUPKOVÁ, *Venkovy a venkované: doprovodná publikace k výstavě Venkovy a venkované*. 2. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2011. ISBN 978-80-87147-31-3.

PERLÍN, Radim, *Typologie venkovského prostoru*, 2010. *Obec a finance* 2010. č.2, s.46-49, 5 kartogr.,lit. Dostupné z: [file:///C:/Users/T400/Downloads/perlin%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/T400/Downloads/perlin%20(3).pdf)

Program rozvoje venkova 2014-2020 - Státní zemědělský intervenční fond. [online]. Copyright © 2013 Státní zemědělský intervenční fond, všechna práva vyhrazena. [cit. 14.03.2017]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prv2014>

Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2014 (Venkov, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 28.02.2017]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007//>

RAY, Christopher. *Towards a Theory of the Dialectic of Local Rural Development within the European Union*. *Sociologia Ruralis*, 1997. 37, No 3, pp. 354-362.

SOUKOP, Michal. *MAS Moravská cesta Případová studie spolupráce obcí*. Olomouc, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.

SPOV - Spolek pro obnovu venkova: Informace o SPOV. SPOV - Spolek pro obnovu venkova: Informace o SPOV [online]. 2006 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.spov.org/o-spolku/default.aspx>

Strategie regionálního rozvoje České republiky. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006. ISBN 80-239-7497-1.

SVOBODOVÁ, Hana. *Synergie ve venkovském prostoru*. Brno: GaREP, 2011. ISBN 978-80-904308-8-4.

The new rural paradigm: policies and governance. Paris: OECD, ©2006. OECD reviews of rural policy. ISBN 92-64-02390-9.

URBÁŠKOVÁ, Hana. *Udržitelný rozvoj venkova*. Vyd. 2. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2013. ISBN 978-80-7204-859-5.

Ústav územního rozvoje [online]. Copyright © 2001–2017 [cit. 20.03.2017]. Dostupné z: <https://www.uur.cz/?id=3723>

Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-086-4.

VOŠTA, Milan et al. *Společná zemědělská politika EU a její aplikace v České republice*. Současná Evropa, 2010. 2, 2/2010, Praha: Oeconomica, ISSN 1804-1280.

Vymezení venkova – publikace ČSÚ | Česká geografická společnost. Česká geografická společnost [online]. Copyright © 2009 [cit. 26.03.2017]. Dostupné z: <http://geography.cz/2010/02/vymezeni-venkova-publikace-csu/>

WOKOUN, René, Jan MALINOVSKÝ, Milan DAMBORSKÝ a Jiří BLAŽEK. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 9788072016990.

WOODS, Michael. *Rural geography: processes, responses, and experiences in rural restructuring*. Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications, 2005. ISBN 0 7619 4760 4.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ARZ	Asociace regionálních značek
CLLD	Community-led local developmet - Komunitně vedený místní rozvoj
COPA	Sdružení nevládních zemědělských organizací v EU
CSPV	Celostátní síť pro venkov
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČOV	Čistírna odpadních vod
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EU	Evropská unie
ISRÚ	Integrovaná strategie rozvoje území
LEADER	„Liaison entre les actions de developement de l´economie rurale“ „propojení aktivit zaměřených na rozvoj hospodaření venkova“
MAS	Místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NS MAS	Národní síť místních akčních skupin
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci
OP	Operační program
OP Z	Operační program zaměstnanost
OP ŽP	Operační program životní prostředí
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů
PRV	Program rozvoje venkova
RP	Regionální politika
SCLLD	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SZIF	Státní zemědělský a intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SMARV	Sředomoravská agentura rozvoje venkova
SPL	Strategický plán LEADER

SEZNAM TABULEK

- Tab. 1** Kritéria vymezení venkovských sídel na základě specifík venkovských obcí
- Tab. 2** Matice aktérů – prostorová úroveň versus typ sektoru
- Tab. 3** Orgány mas a jejich funkce
- Tab. 4** Kategorie nástrojů rozvoje venkova
- Tab. 5** Členění IROP na Prioritní osy
- Tab. 6** Seznam obcí MAS Moravská cesta
- Tab. 7** Zastoupení zájmových skupin mezi členy MAS
- Tab. 8** Projekty spolupráce MAS MC realizované v předchozím období
- Tab. 9** Průběh přípravy SCLLD MAS MC
- Tab. 10** Účastníci veřejných projednání podle obcí a sektorů
- Tab. 11** Počet projektových záměrů v obcích, včetně předpokládaného rozpočtu

SEZNAM OBRÁZKŮ

- Obr. 1** Bludný kruh upadajících venkovských oblastí
- Obr. 2** Předpokládané alokace finančních prostředků (v procentech) do jednotlivých oblastí PRV 2014-2020
- Obr. 3** Proces strategického plánování
- Obr. 4** Území MAS Moravská cesta v rámci Olomouckého kraje
- Obr. 5** Obce na území MAS Moravská cesta
- Obr. 6** Území MAS Moravská cesta (Zdroj: Jarmarová 2016, s. 15)
- Obr. 7** Procentuální zastoupení zájmových skupin mezi členy MAS
- Obr. 8** Projekty podpořené MAS MC v předchozím období dle sektorů
- Obr. 9** Výše dotace podpořených projektů v obcích MAS MC v předchozím období dle sektorů
- Obr. 10** Povinná struktura strategie CLLD
- Obr. 11** Příprava analytické části strategie SCLLD MAS
- Obr. 12** Hodnocení obce jako místa pro realizaci aktivit
- Obr. 13** Hodnocení obce jako místa pro realizaci
- Obr. 15** Počet projektových záměrů v obcích vs. počet obyvatel
- Obr. 16** Projektové záměry podle velikostní kategorie obcí vztažené na jednu obec
- Obr. 17** Předpokládaný rozpočet projektových záměrů v obcích vs. počet obyvatel
- Obr. 18** Počet projektových záměrů podle zájmové skupiny
- Obr. 19** Počet projektových záměrů v závislosti na dopravní poloze obce
- Obr. 20** Počet záměrů podle jednotlivých oblastí
- Obr. 21** Předpokládaný rozpočet projektových záměrů